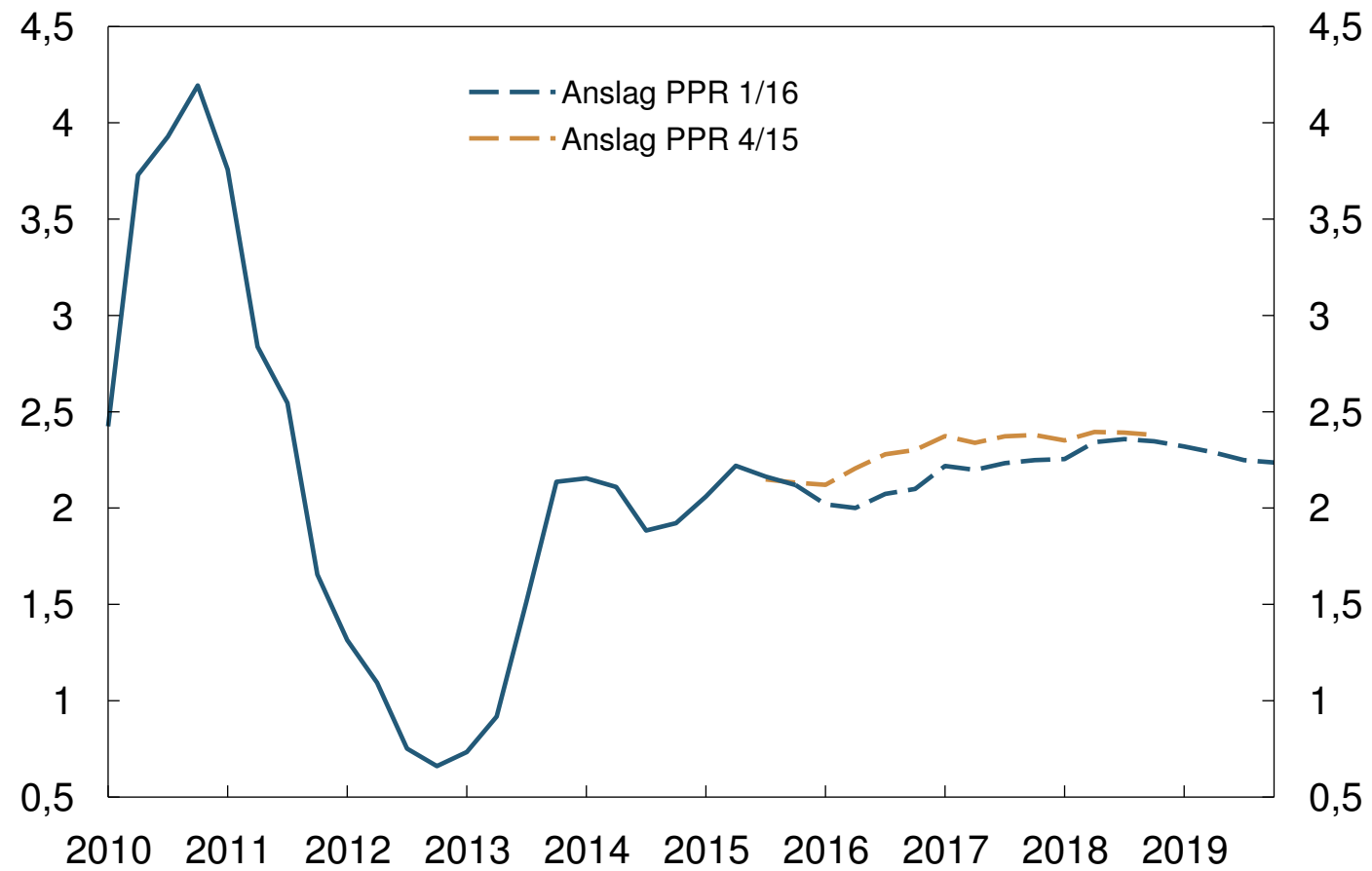
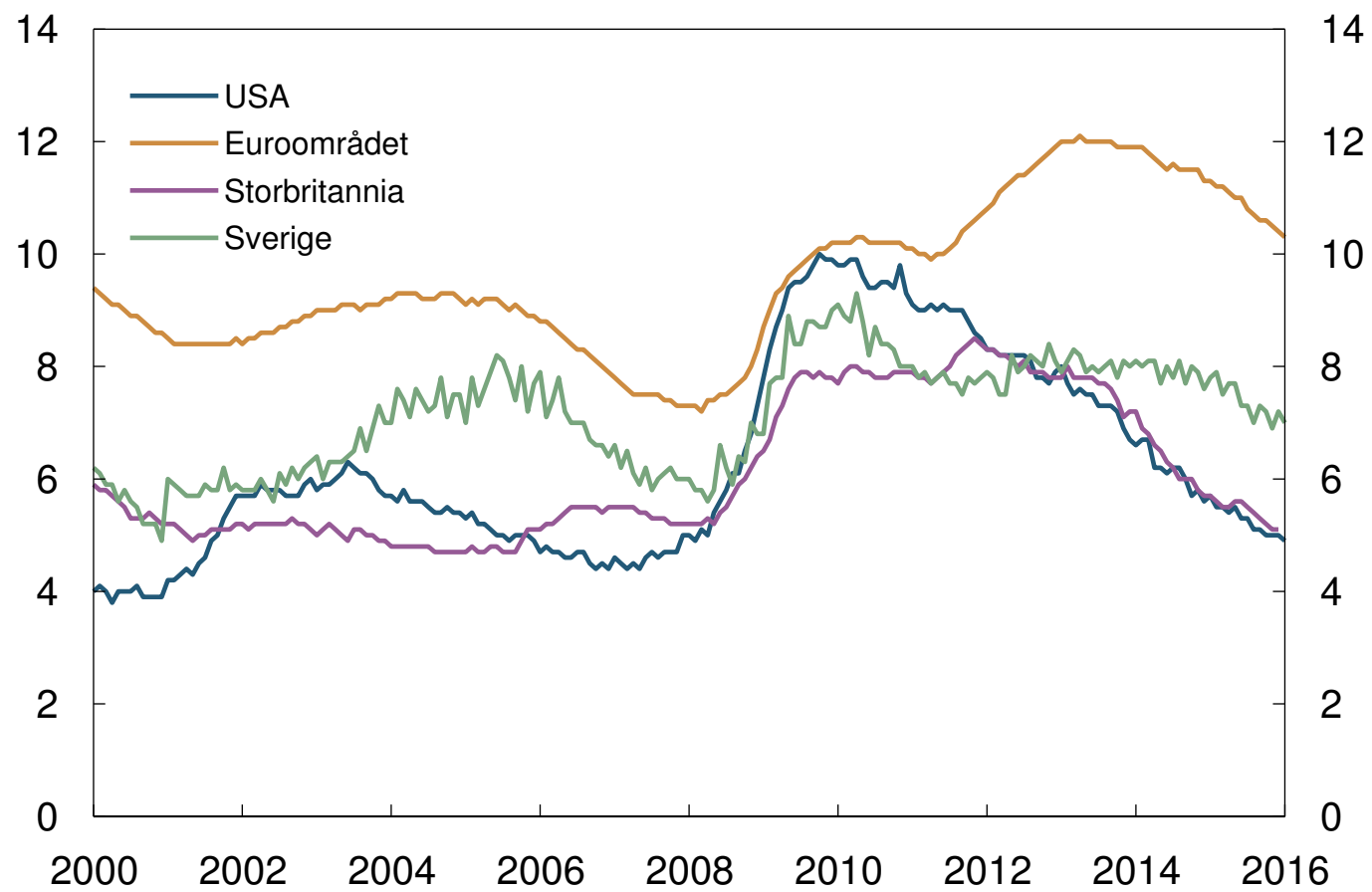

Figur 1.1 BNP hos handelspartnerne. Volum.
Firekvartalersvekst. Prosent. Eksportvekter. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019¹⁾

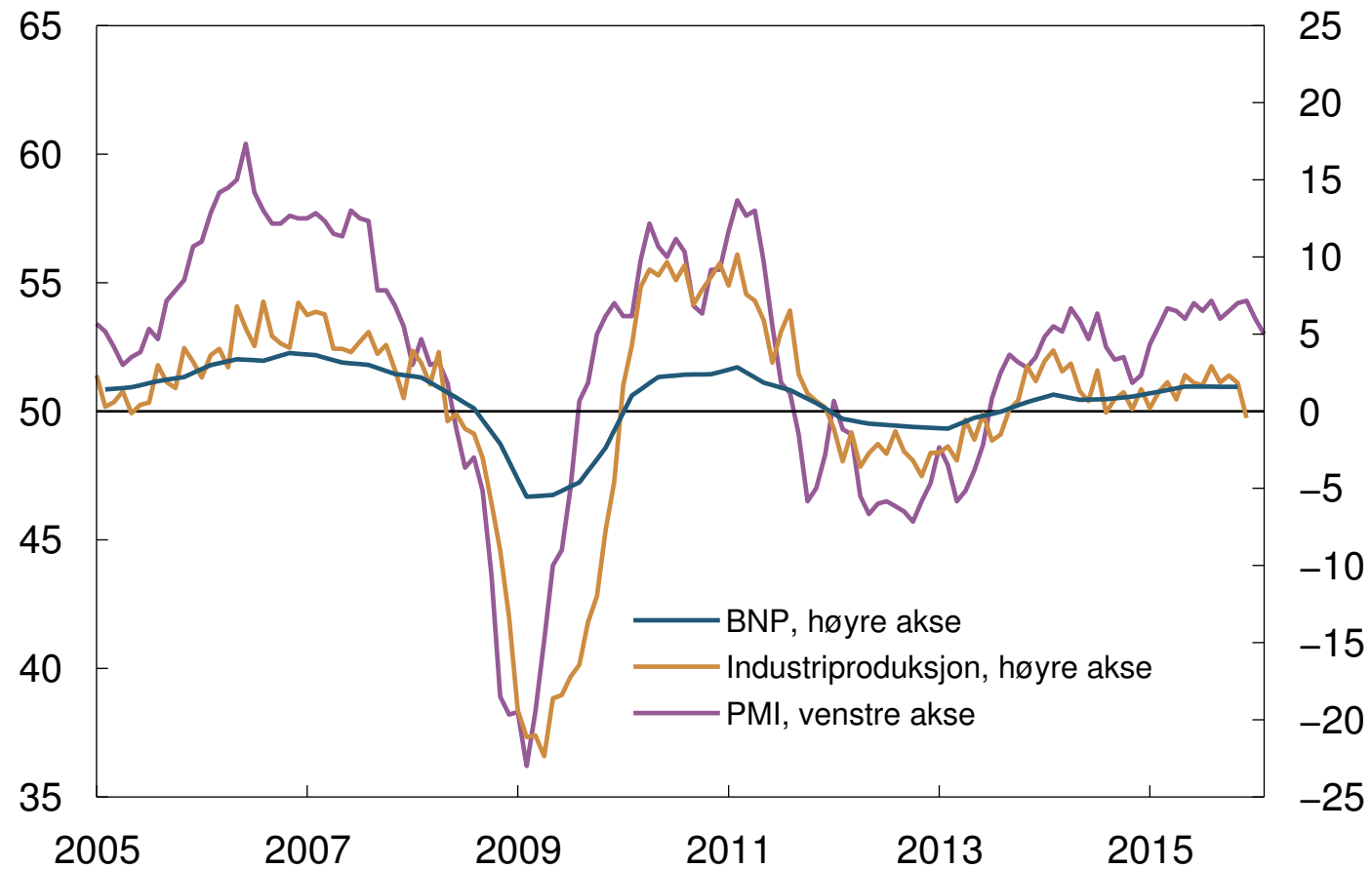
1) Anslag for 4. kv. 2015 – 4. kv. 2019 (stiplet)
Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.2 Arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken.
Sesongjustert. Prosent. Januar 2000 – januar 2016¹⁾

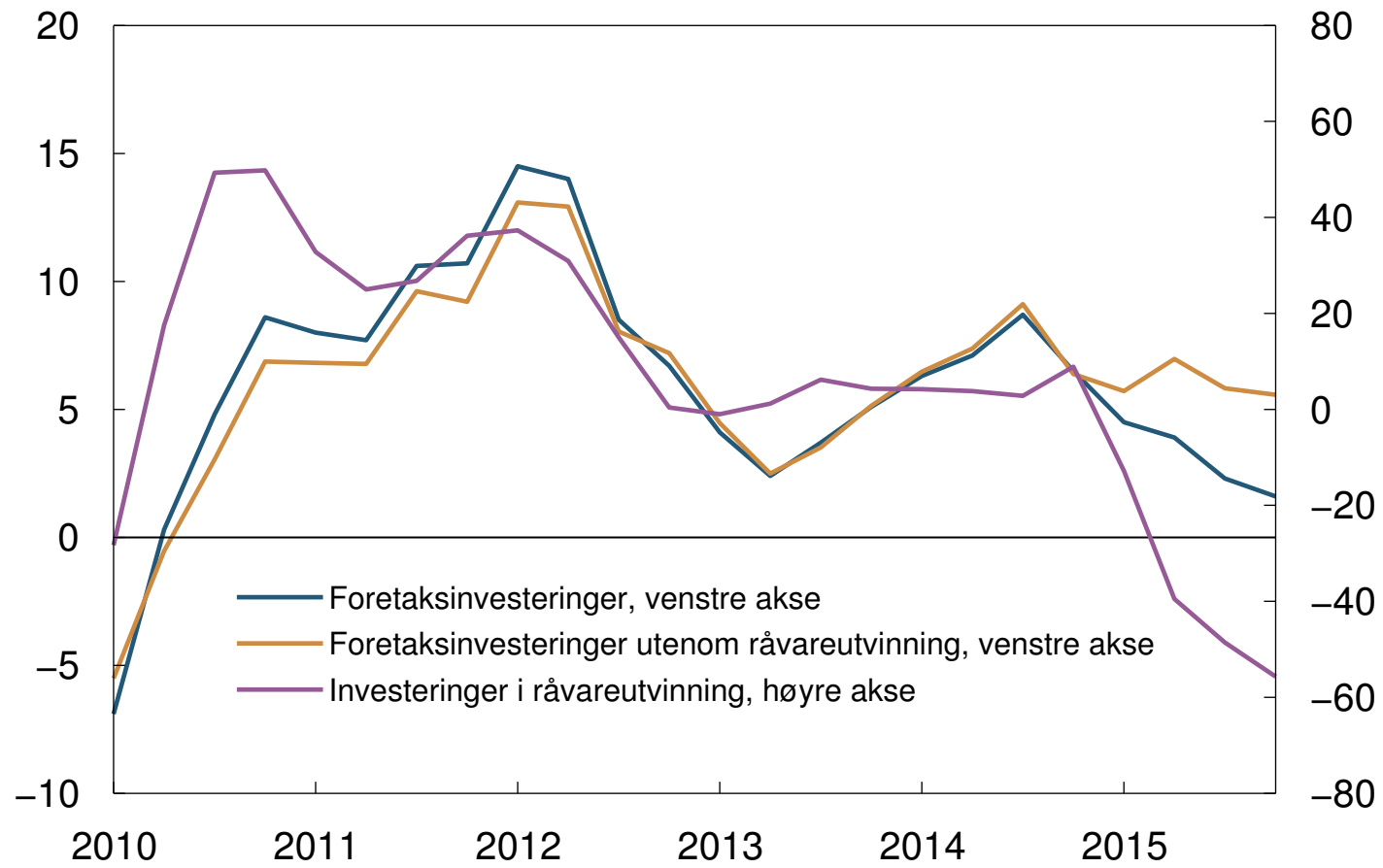
1) Siste observasjon for Storbritannia er desember
Kilde: Thomson Reuters

Figur 1.3 Utviklingen i euroområdet.
Firekvartalersvekst i BNP. Tolvmånedersvekst i industriproduksjon. Prosent.
Innkjøpssjefenes indeks (PMI). Januar 2005 – februar 2016¹⁾

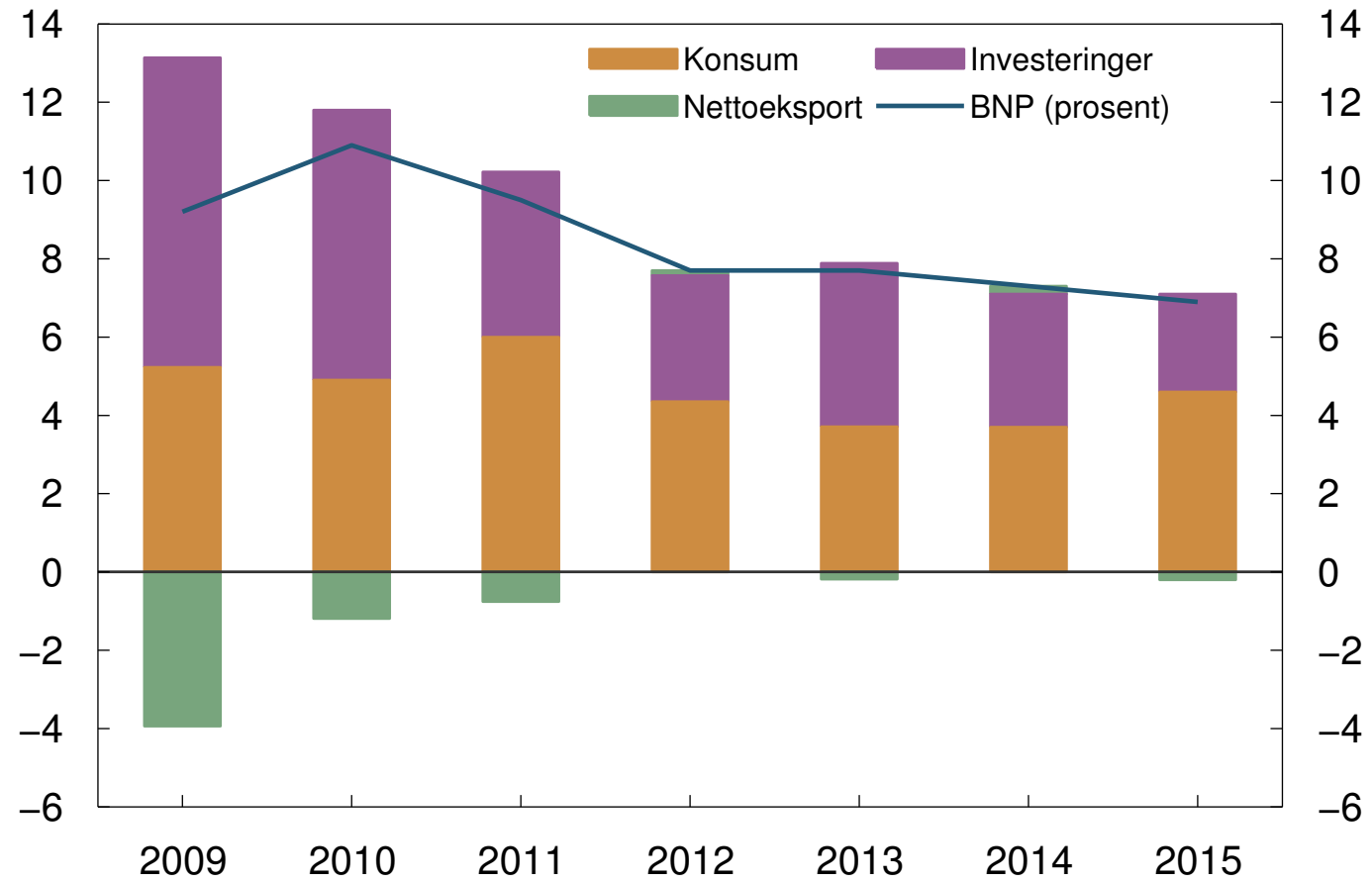
1) Til 4. kv. 2015 for BNP og til desember 2015 for industriproduksjon
Kilde: Thomson Reuters

Figur 1.4 Foretaksinvesteringer i USA.
Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2015

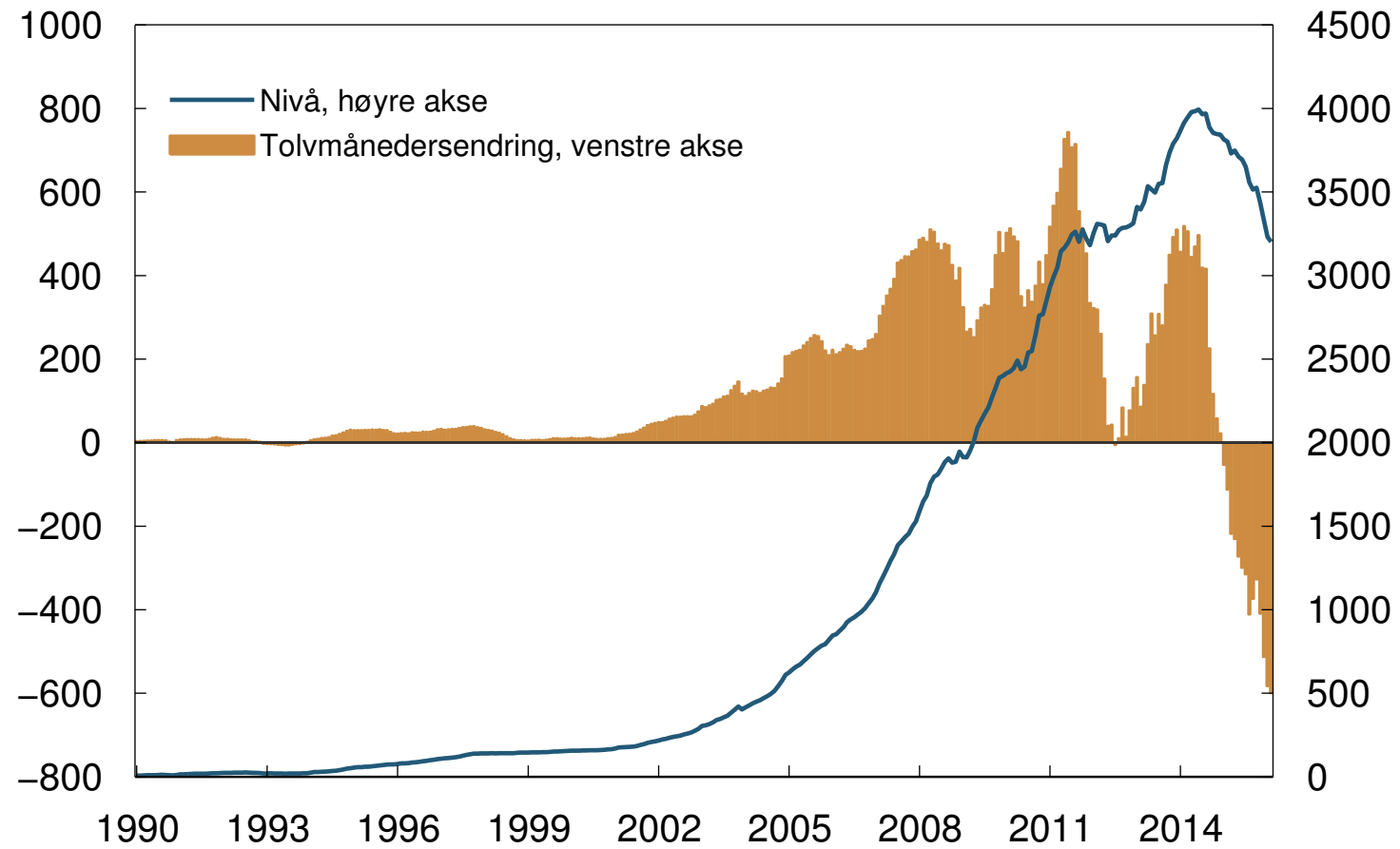
Kilde: Thomson Reuters

Figur 1.5 Bidrag til BNP-vekst i Kina.
Prosentenheter. 2009 – 2015

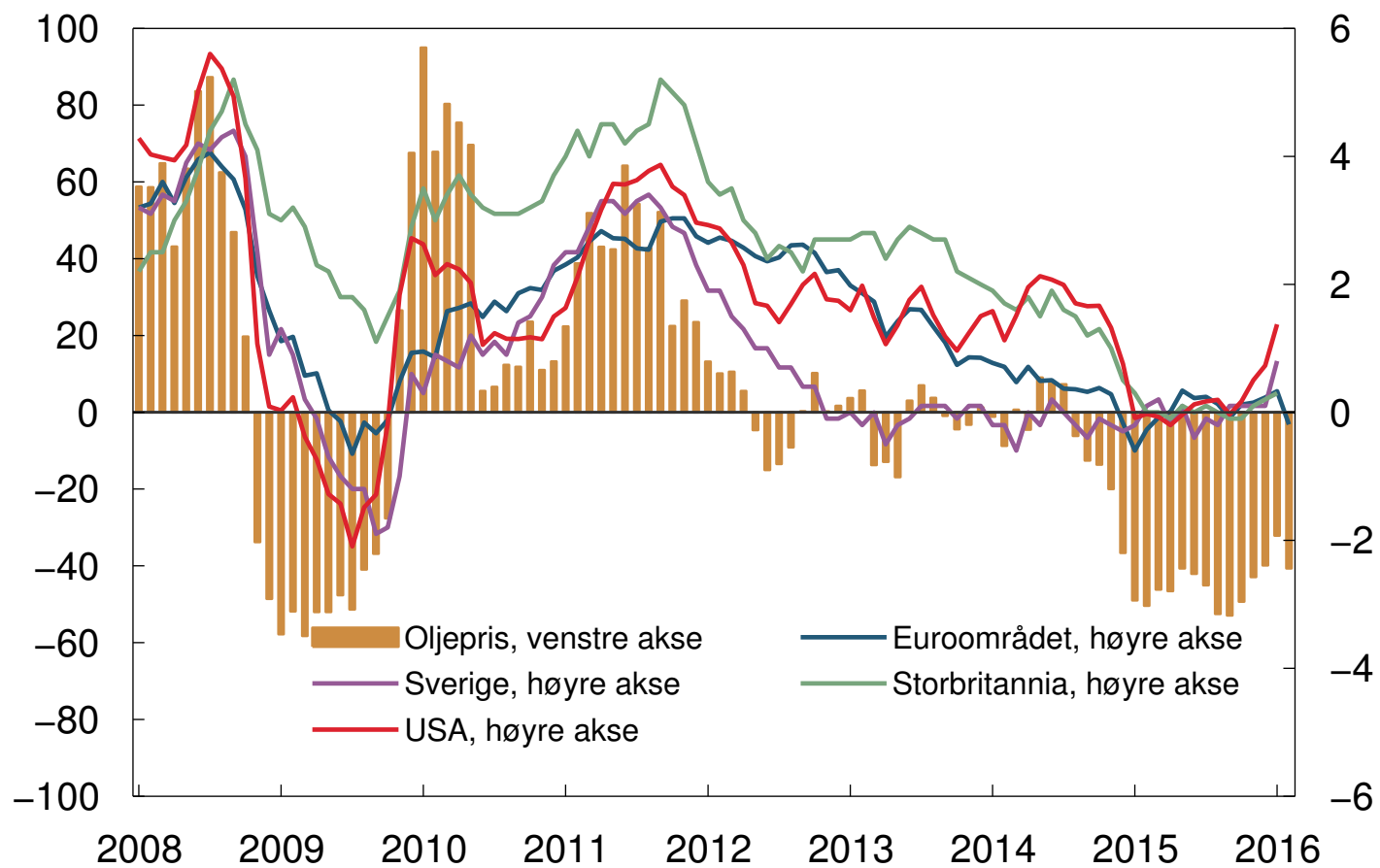
Kilder: CEIC, Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.6 Kinesiske valutaeserver.
Milliarder dollar. Januar 1990 – februar 2016

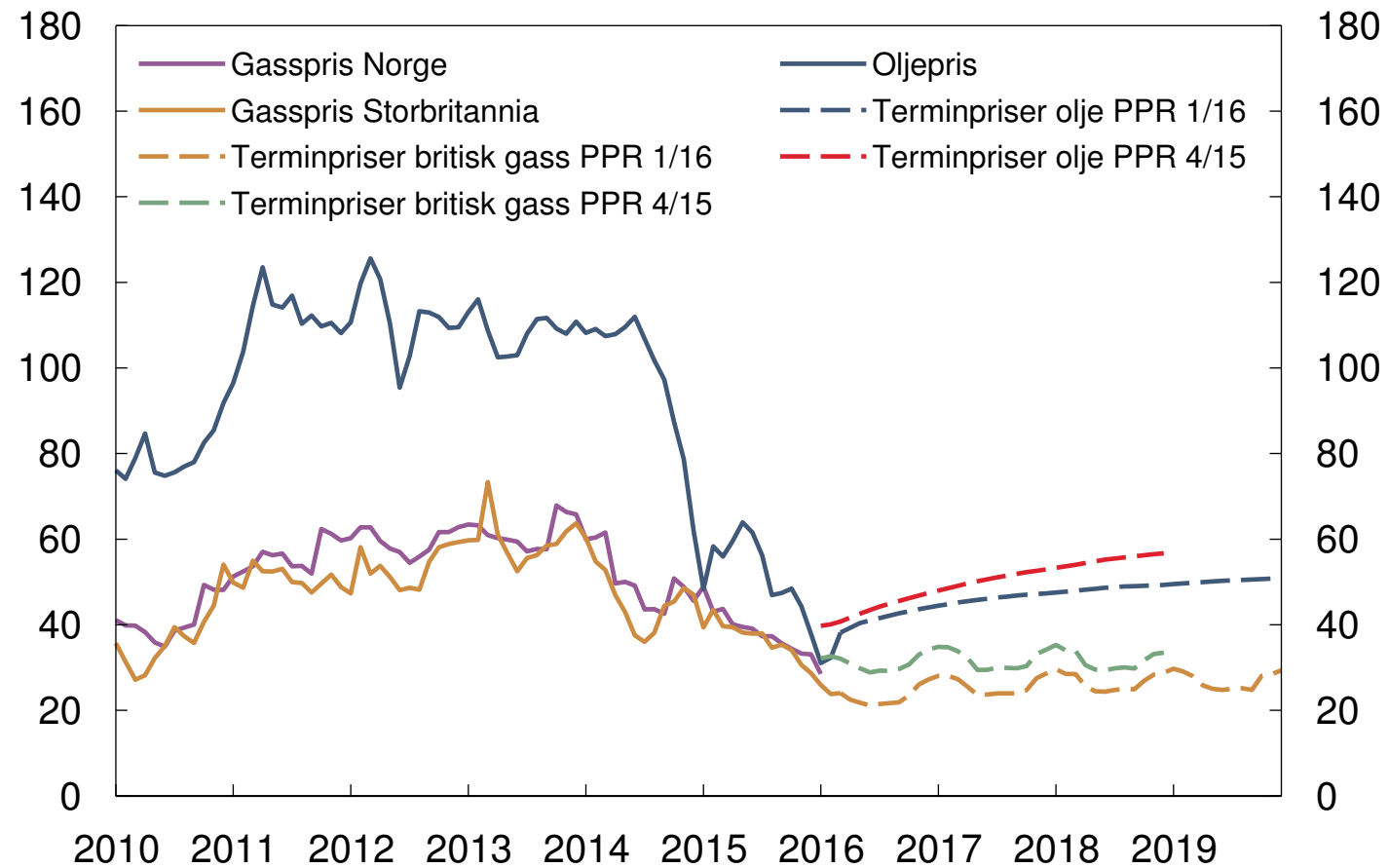
Kilder: CEIC, Barclays og Norges Bank

Figur 1.7 Oljepris og konsumpriser hos handelspartnere.
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2008 – februar 2016¹⁾

1) Siste observasjon er januar 2016 for USA, Storbritannia og Sverige
Kilde: Thomson Reuters

Figur 1.8 Priser på råolje og naturgass.
 USD per fat. Januar 2010 – desember 2019 ¹⁾

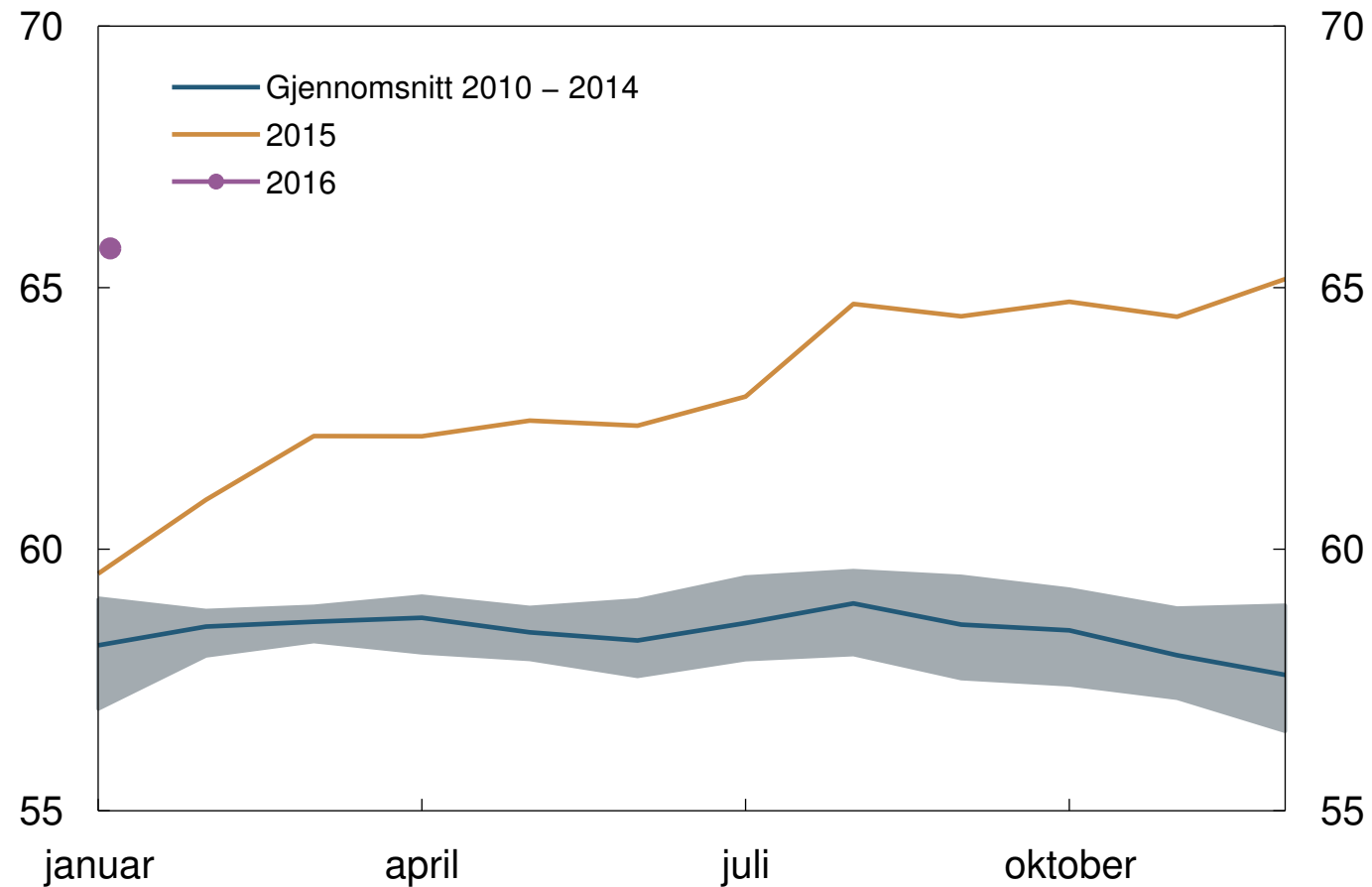

1) For terminpriser (stiplet) for olje og britisk gass vises gjennomsnittet av terminprisene i perioden 7.–11. desember 2015 for PPR 4/15 og 7.–11. mars 2016 for PPR 1/16

Kilder: Thomson Reuters, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.9 Oljelagre i OECD-landene.

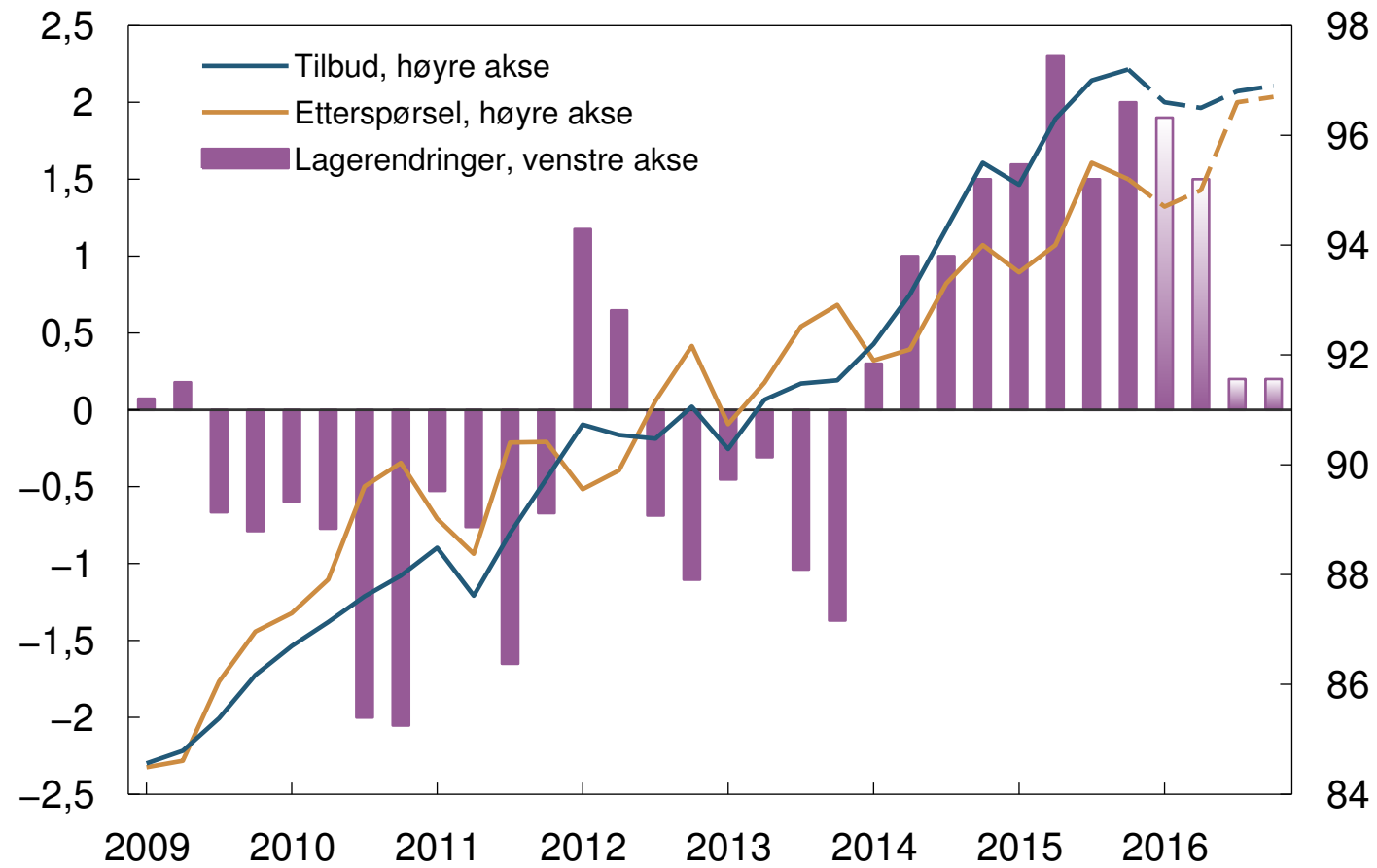
Totalt oljelagre i antall dagers forbruk.¹⁾ Januar 2015 – januar 2016

1) Antall dagers forbruk er beregnet ved gjennomsnittlig etterspørsel over de neste tre månedene. Grått bånd viser intervallet mellom høyeste og laveste nivå i perioden 2010 – 2014

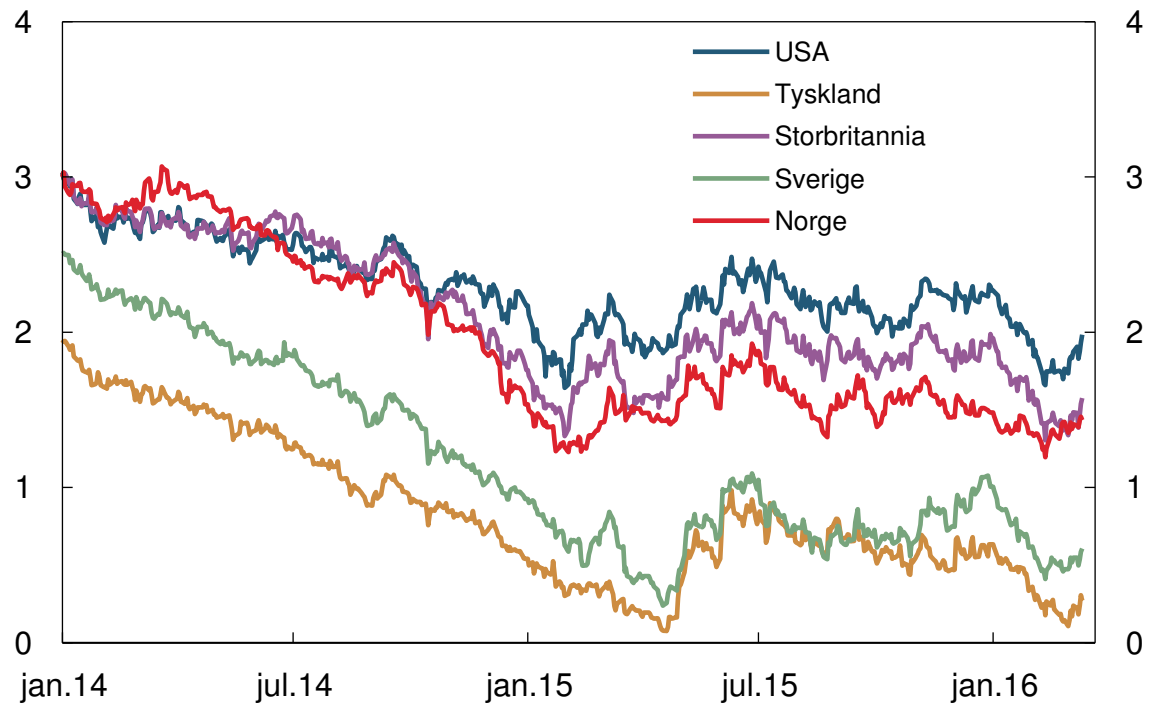
Kilder: IEA og Norges Bank

Figur 1.10 Tilbud og etterspørsel i oljemarkedet.
 Millioner fat per dag. 1. kv. 2009 – 4. kv. 2016¹⁾

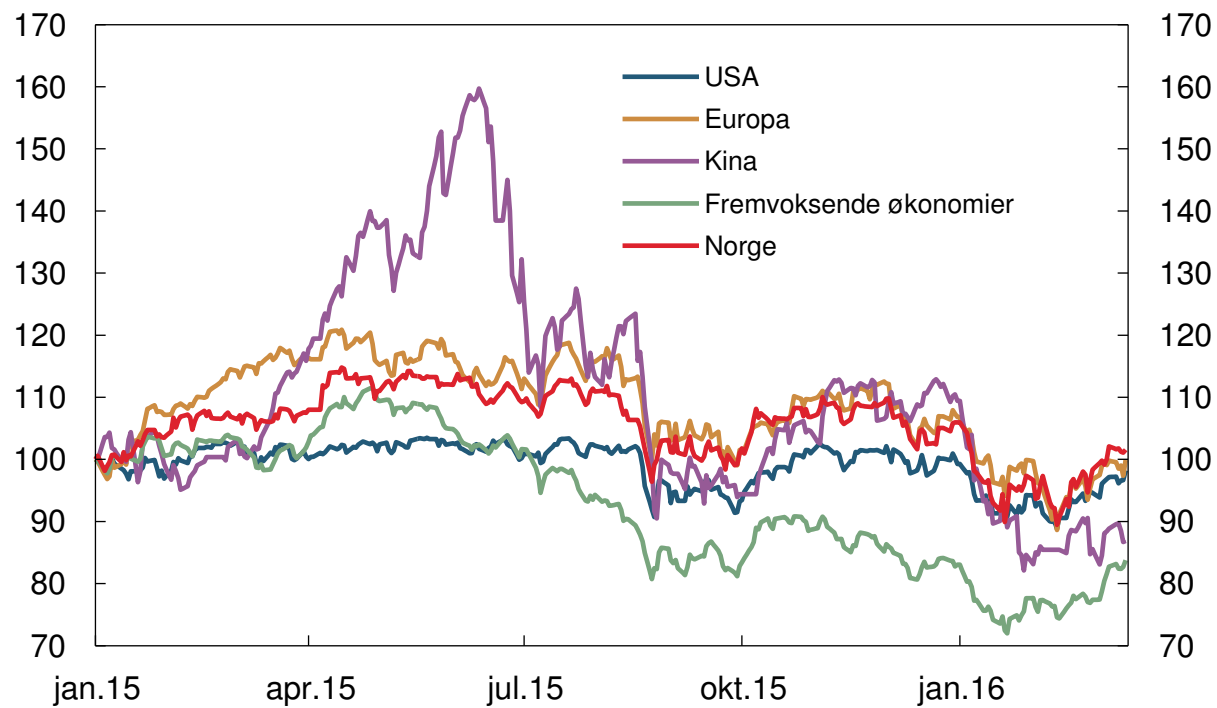
1) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2016
 Kilde: IEA

Figur 1.11 Renter på 10-års statsobligasjoner.
Prosent. 1. januar 2014 – 11. mars 2016

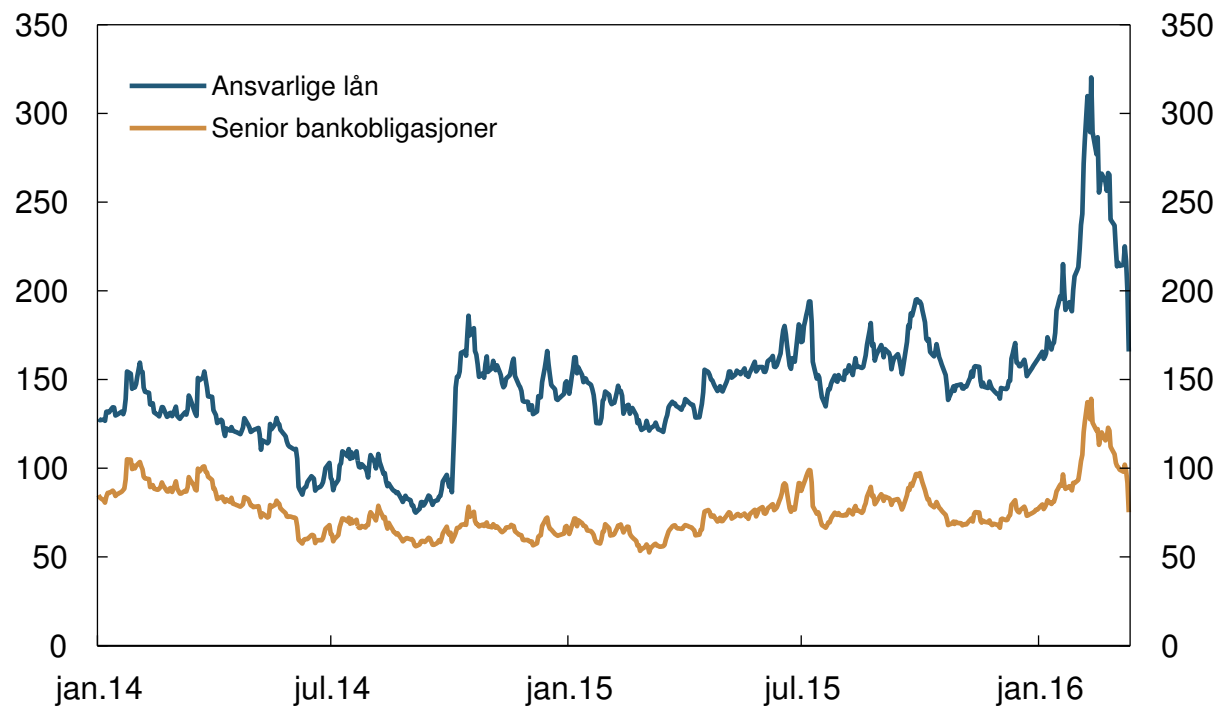
Kilde: Bloomberg

Figur 1.12 Utvalgte aksjekursindekser.
Januar 2015=100. 1. januar 2015 – 11. mars 2016

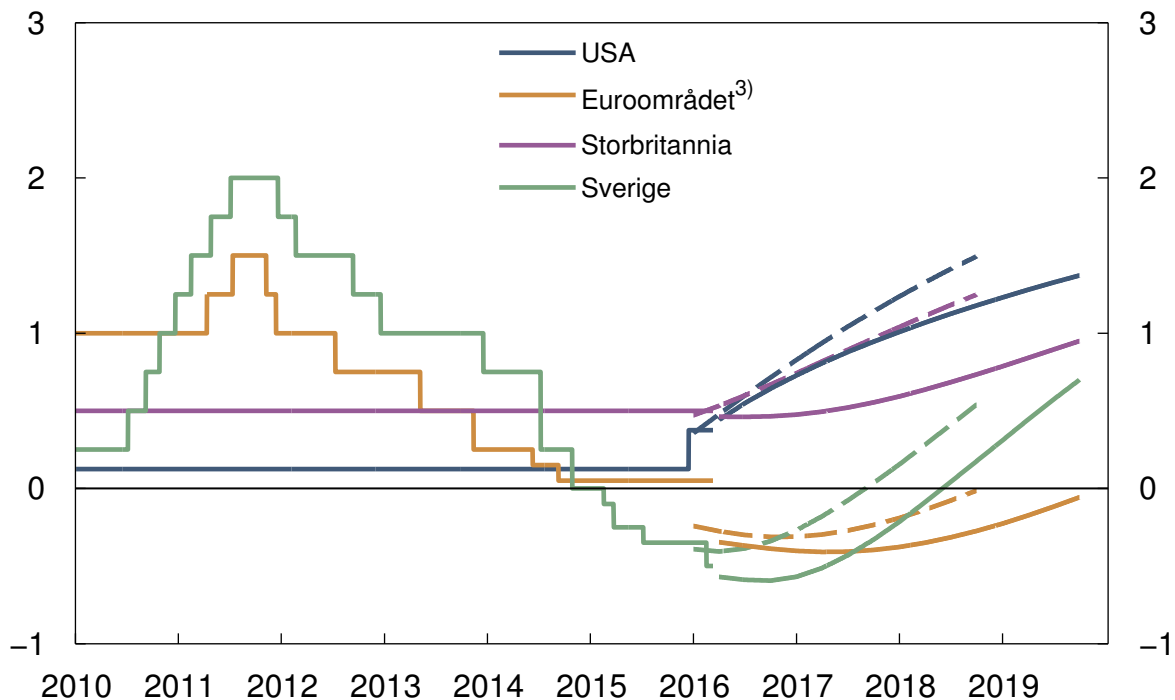
Kilde: Bloomberg

Figur 1.13 CDS–indekser for europeisk banksektor.
Basispunkter. 1. januar 2014 – 11. mars 2016

Kilde: Bloomberg

Figur 1.14 Styringsrenter og beregnede terminrenter per 11. desember 2015 og 11. mars 2016¹⁾. Prosent. 1. januar 2010 – 31. desember 2019²⁾

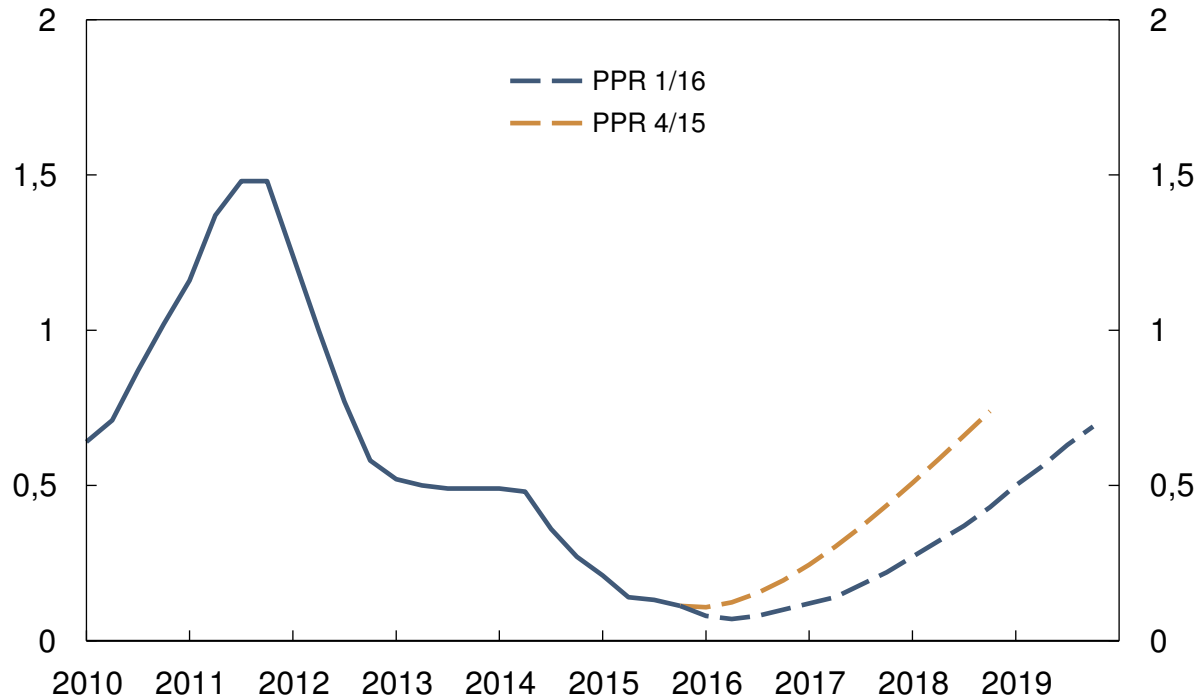
1) Stiplede linjer viser beregnede terminrenter per 11. desember 2015. Heltrukne linjer viser terminrenter per 11. mars 2016. Terminrentene er basert på Overnight Index Swap (OIS)-renter

2) Dagstall fra 1. januar 2010 og kvartalstall fra 1. januar 2016

3) Eonia for euroområdet fra 2. kv. 2016

Kilder: Bloomberg, Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.15 Pengemarkedsrente hos handelspartnerne.¹⁾
Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2019²⁾

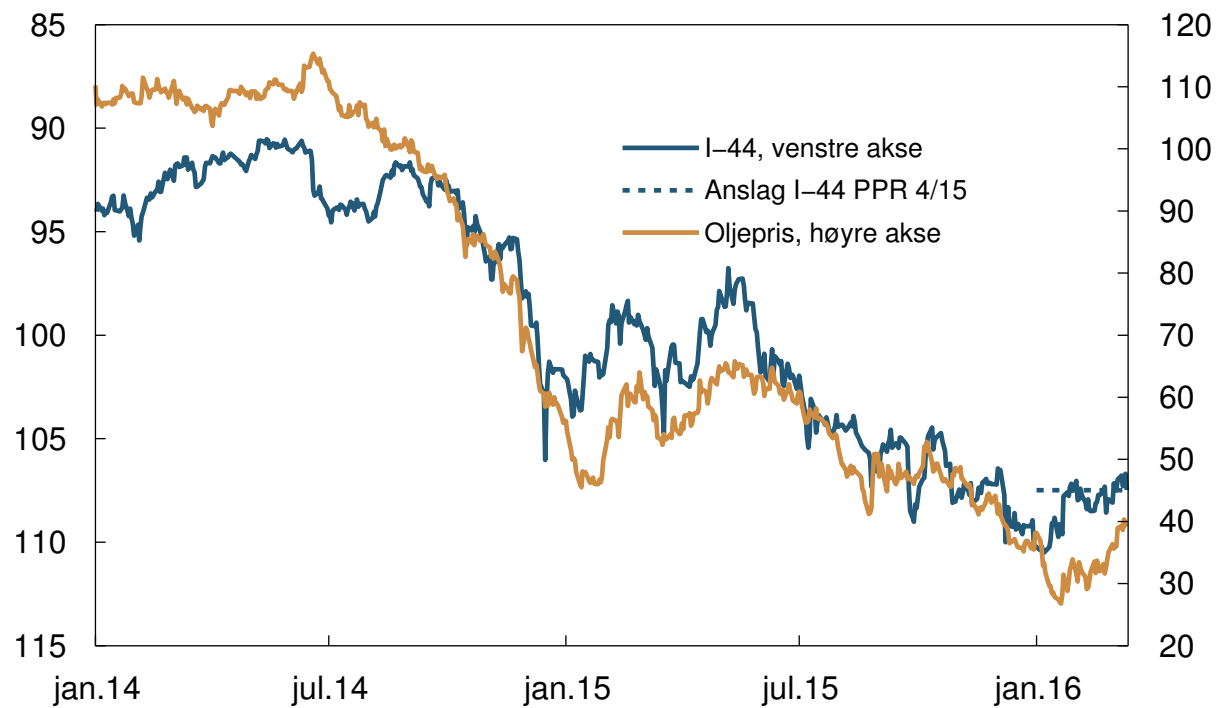

1) For informasjon om aggregatet for handelspartnernes renter, se *Norges Bank Memo 2/2015*

2) Stiplede blå og oransje linjer viser terminrenter henholdsvis per 11. mars 2016 og 11. desember 2015

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.16 Oljepris¹⁾ og importveid valutakursindeks (I-44)²⁾.
1. januar 2014 – 11. mars 2016

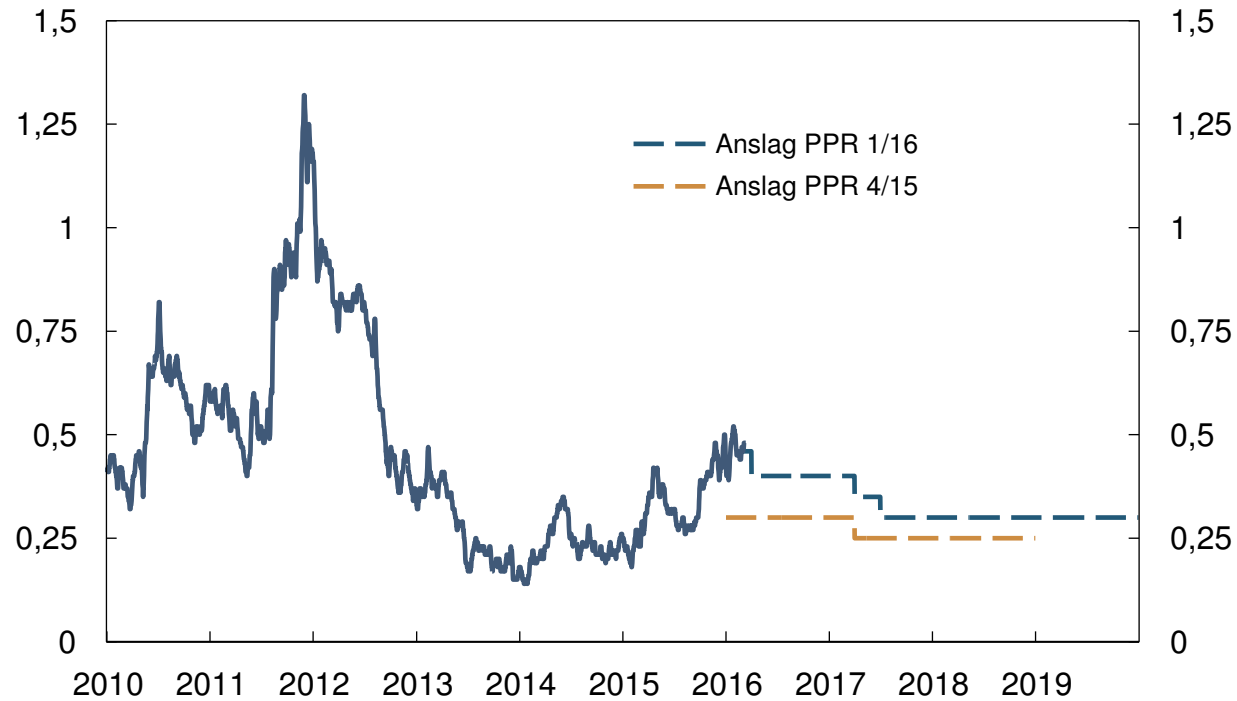

1) USD per fat

2) Stigende kurve betyr sterkere kurs

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.17 Påslag i tremåneders Nibor.¹⁾ Fem dagers glidende gjennomsnitt.
Prosentenheter. Januar 2010 – desember 2019²⁾

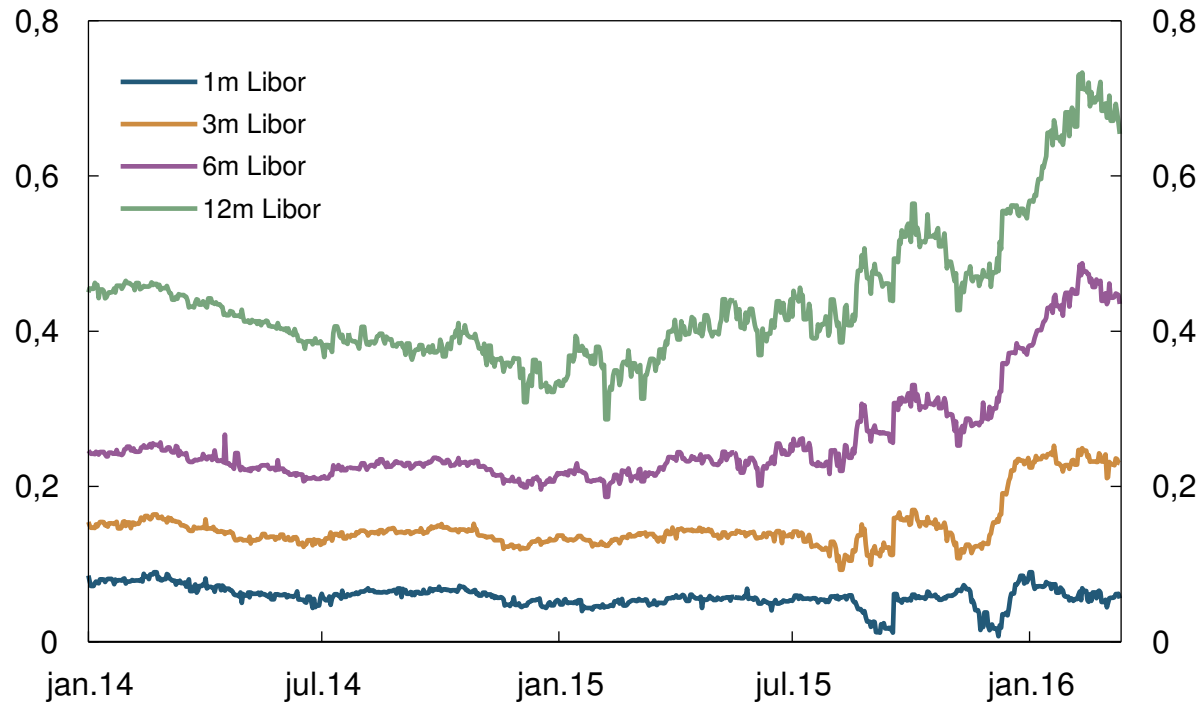
1) Norges Banks anslag på differansen mellom tremåneders Nibor og forventet styringsrente

2) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.18 Påslag i USD Libor.

Påslag over forventet styringsrente. Prosentenheter. 1. januar 2014 – 11. mars 2016

Kilde: Bloomberg

Figur 1.19 Gjennomsnittlig risikopåslag på ny og utestående obligasjonsgjeld for norske banker. Påslag over tremåneders Nibor. Basispunkter. Januar 2010 – desember 2019 ^{1) 2)}

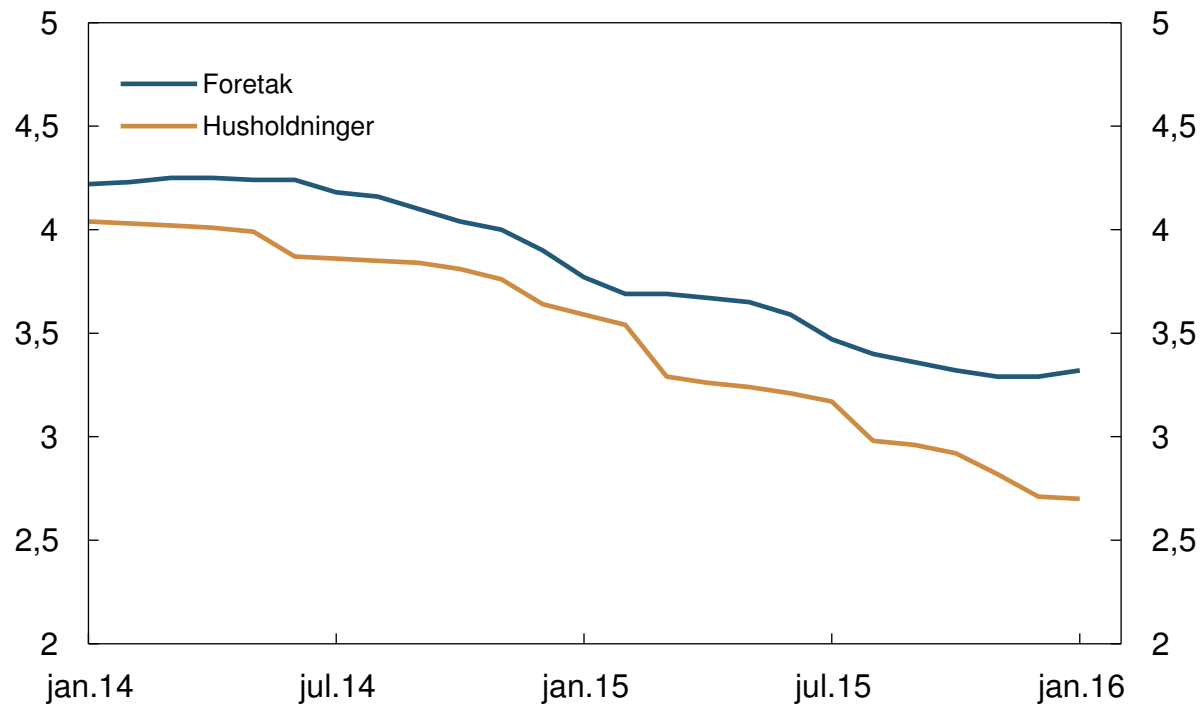

1) For mars 2016 benyttes indikative risikopåslag fram til og med 11. mars 2016

2) Anslag for mars 2016 – desember 2019 (stiplet)

Kilder: Stamdata, Bloomberg, DNB Markets og Norges Bank

Figur 1.20 Utlånsrenter ¹⁾ til ikke-finansielle foretak og husholdninger ²⁾.
Prosent. Januar 2014 – januar 2016

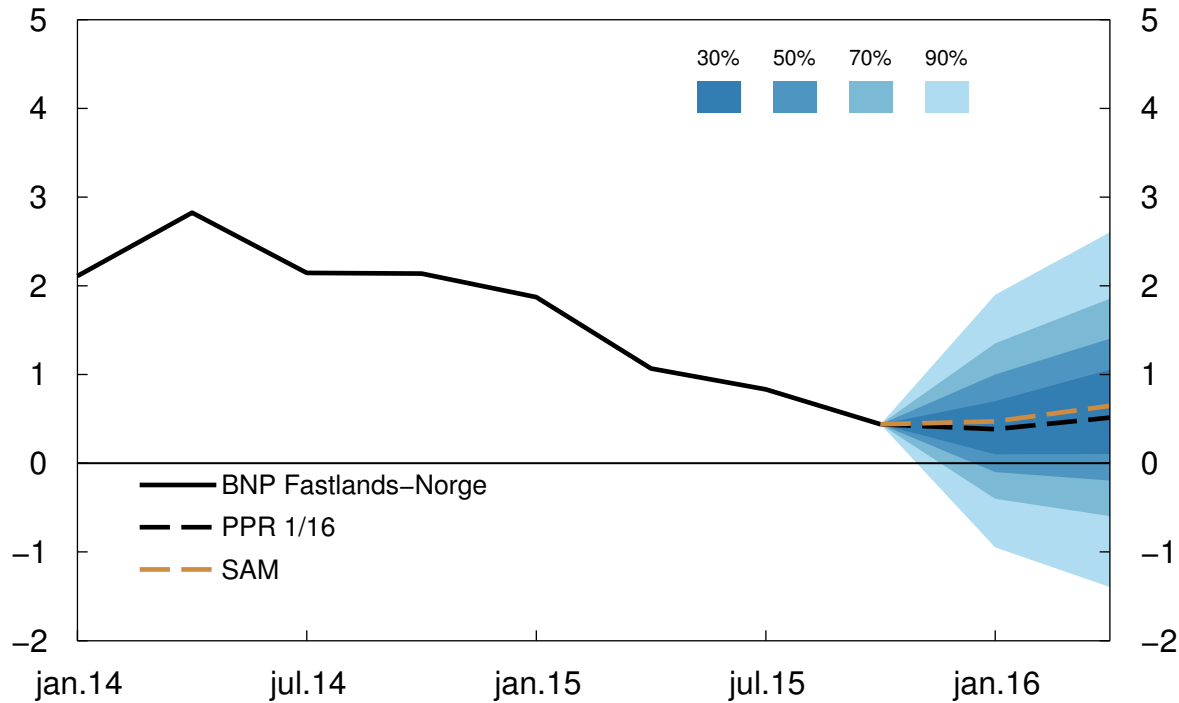
1) Utestående lån

2) Utlånsrenten til husholdninger er på lån med pant i bolig

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 1.21 BNP for Fastlands-Norge. Faktisk utvikling, anslag i referansebanen og fremskrivinger fra SAM¹⁾ med usikkerhetsvifte.

Firekvartalersvekst. Sesongjustert. Volum. Prosent. 1. kv. 2014 – 2. kv. 2016²⁾

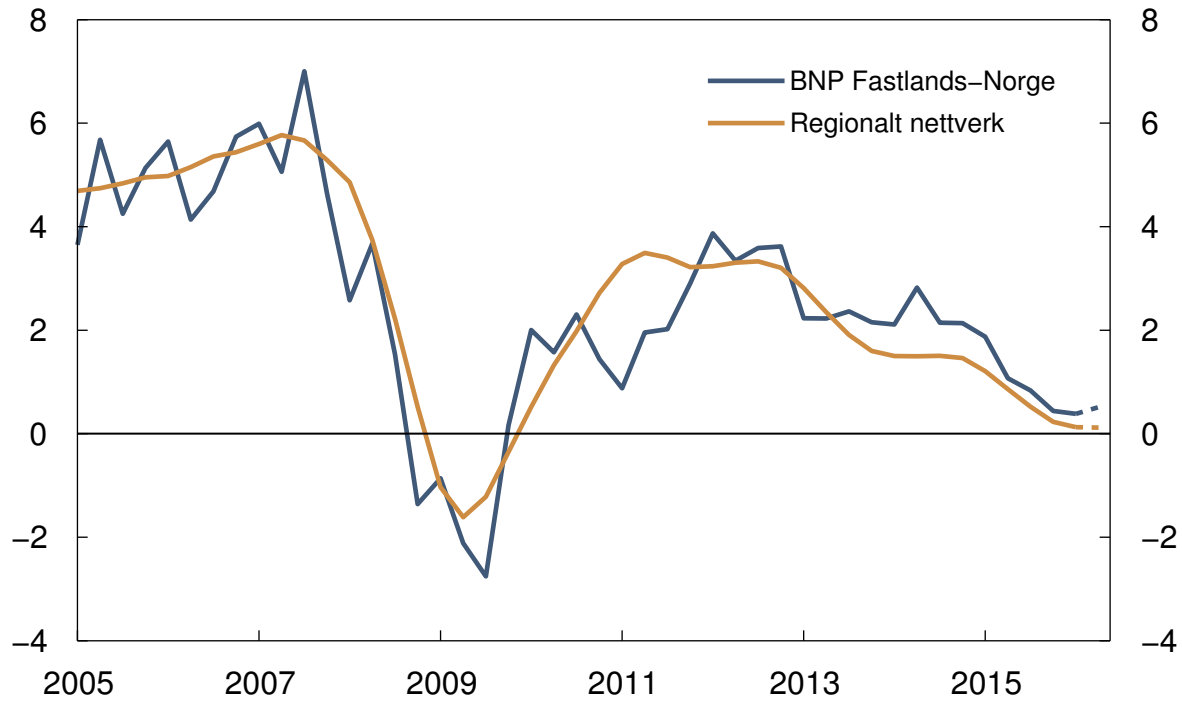

1) System for sammeneiing av kortidsmodeller

2) Anslag for 1. kv. 2016 – 2. kv. 2016 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.22 BNP for Fastlands-Norge¹⁾ og Norges Banks regionale nettverks indikator for vekst i produksjon²⁾. Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2005 – 2. kv. 2016

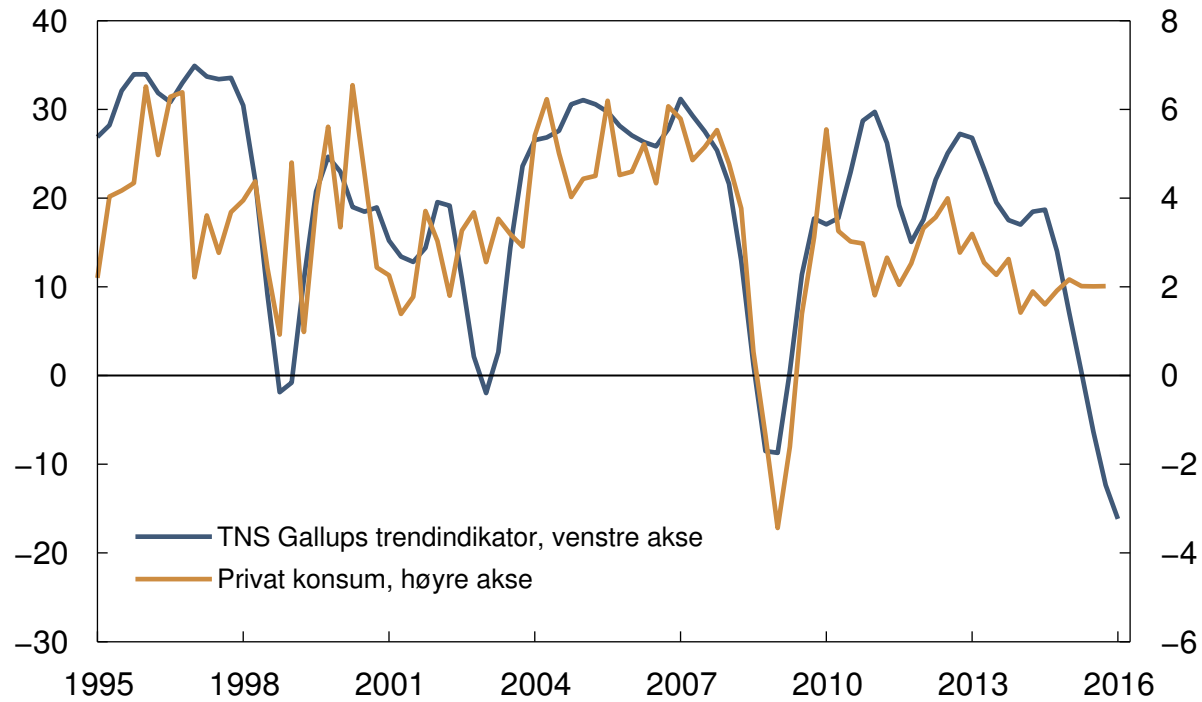

1) Anslag for 1. kv. 2016 – 2. kv. 2016 (stiplet)

2) Konvertert til kvartalstall

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.23 Forbrukertillit og privat konsum. Nettotall for forbrukertillit.¹⁾
Firekvartalersvekst i privat konsum. Prosent. 1. kv. 1995 – 1. kv. 2016²⁾

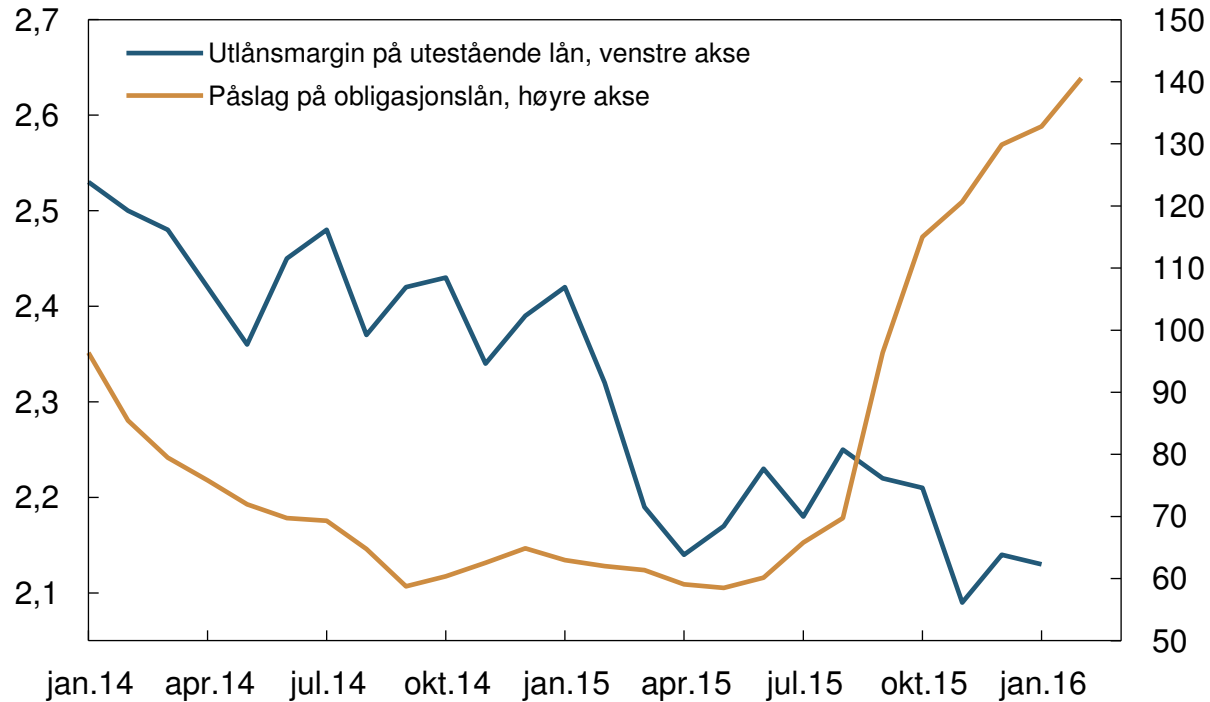

1) TNS Forventningsbarometeret, justert trendindikator

2) Til og med 4. kv. 2015 for privat konsum

Kilder: TNS Gallup, Opinion og Norges Bank

Figur 1.24 Finansieringskostnader for ikke-finansielle foretak.
Utlånsmargin. Prosent. Påslag over tremåneders Nibor.¹⁾ Basispunkter.
Januar 2014 – februar 2016²⁾

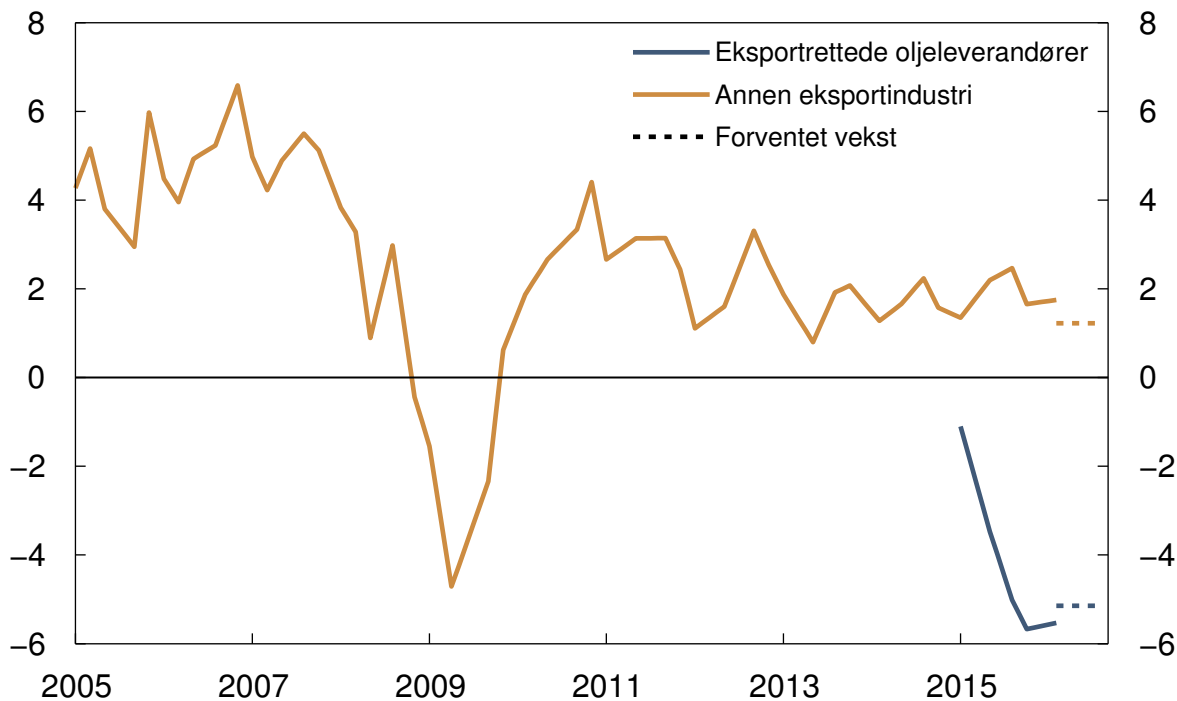

1) Påslag på obligasjoner med 5-års løpetid utstedt av industriforetak med lav risiko

2) Utlånsmargin til januar 2016

Kilder: Statistisk sentralbyrå og DNB Markets

Figur 1.25 Norges Banks regionale nettverks indikator for annualisert vekst i produksjon siste tre måneder og forventet vekst i produksjon neste seks måneder.¹⁾ Prosent.²⁾ Januar 2005 – august 2016³⁾

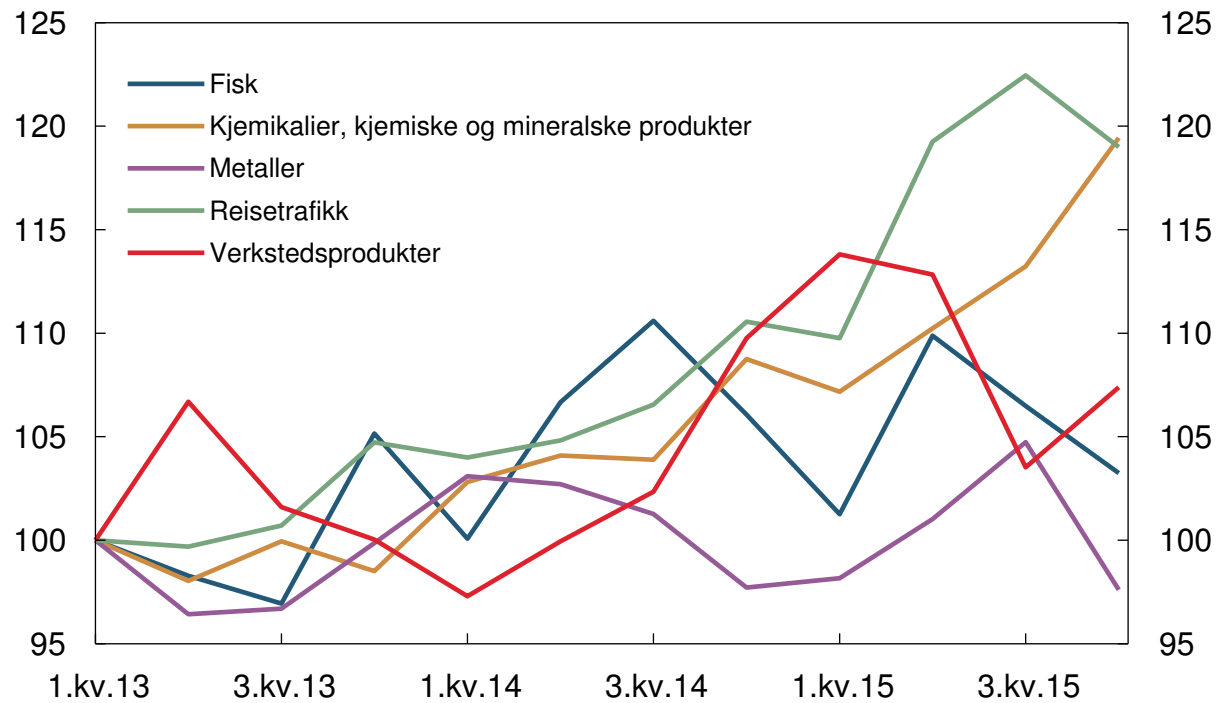
1) Ny næringsinndeling fører til brudd i serien for eksportindustri fra 2015

2) I nettverket benyttes en indeks som går fra -5 til +5, der -5 indikerer at produksjonen ventes å falle med 10 prosent eller mer annualisert. Flere oljeleverandører forventer at produksjonen vil falle med mer enn 10 prosent det neste halvåret. Skalabegrensningen gjør at det ikke reflekteres i statistikken

3) Rapportert vekst til og med februar 2016. Forventet vekst for februar 2016 – august 2016

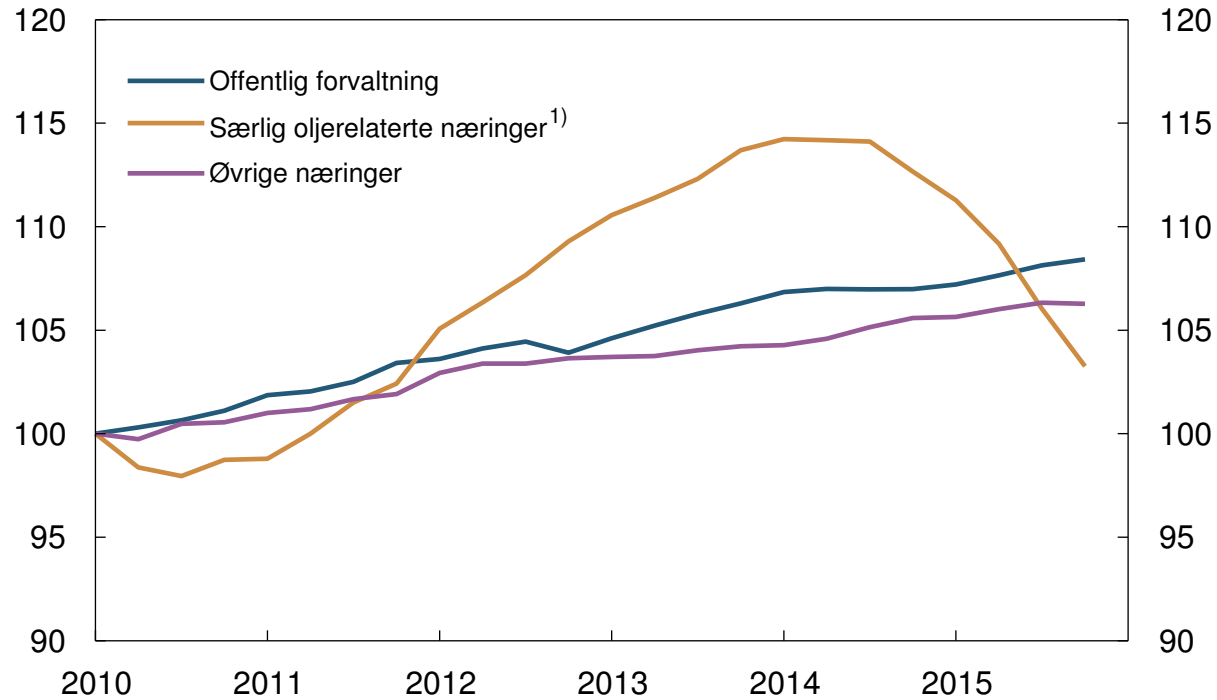
Kilde: Norges Bank

Figur 1.26 Eksport av ulike varer og tjenester.
Sesongjustert. Volum. Indeks. 1. kv. 2013=100. 1. kv. 2013 – 4. kv. 2015

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 1.27 Sysselsetting etter næring.
Sesongjustert. Indeks. 1. kv. 2010=100. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2015

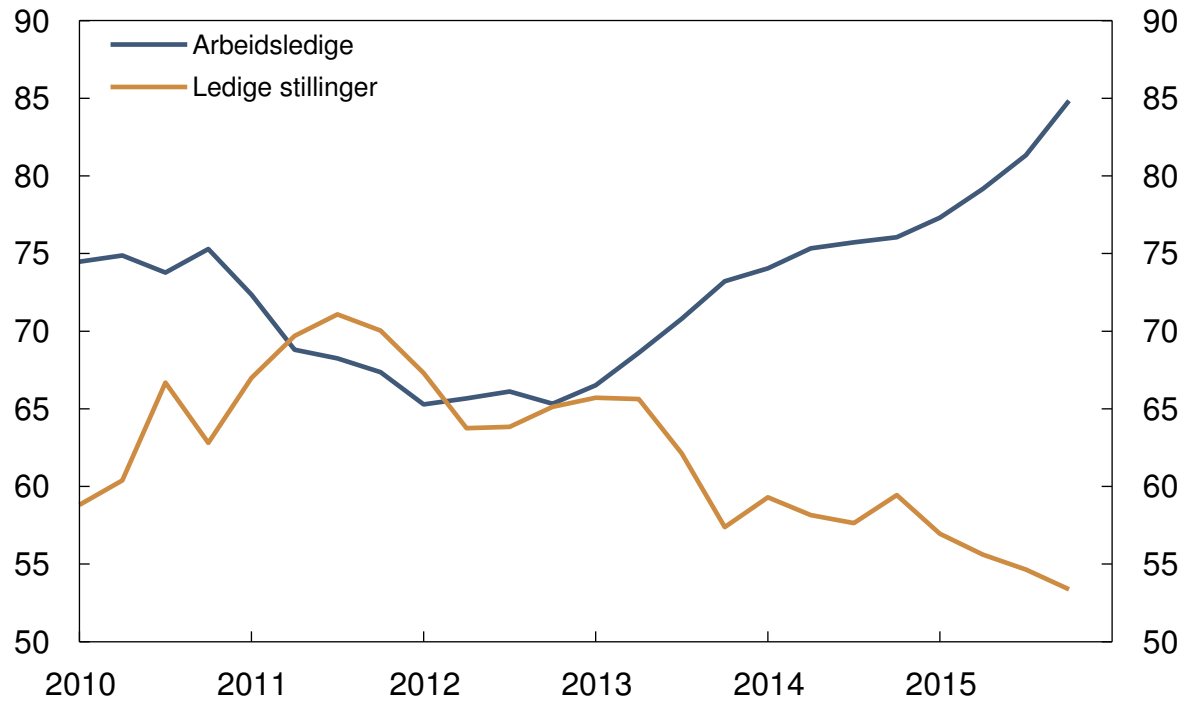

1) Gruppen "særlig oljerelaterte næringer" inkluderer næringen utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester og de følgende industrinæringene: Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner, verftsindustri og annen transportmiddelindustri og reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr.

I 1. kvartal 2010 sysselsatte disse næringene 166 000 personer, 6 prosent av alle sysselsatte i norsk økonomi

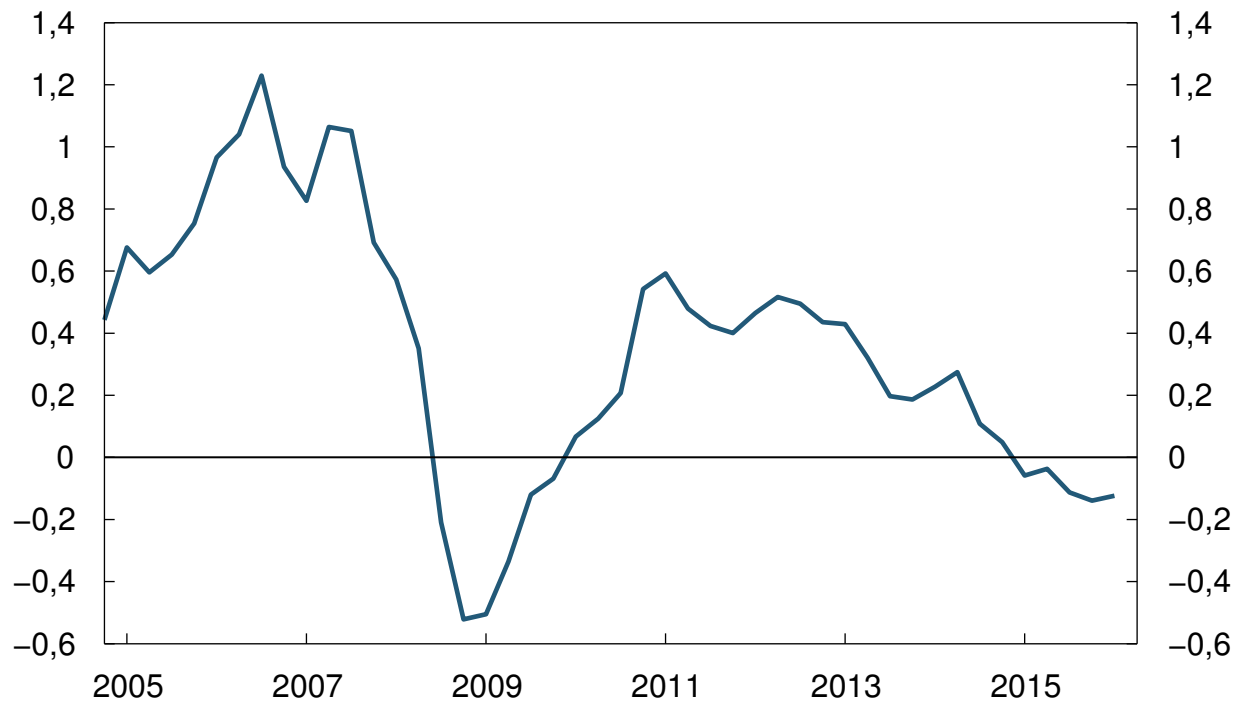
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.28 Antall ledige stillinger og antall arbeidsledige¹⁾.
Antall personer i tusen. Sesongjustert. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2015

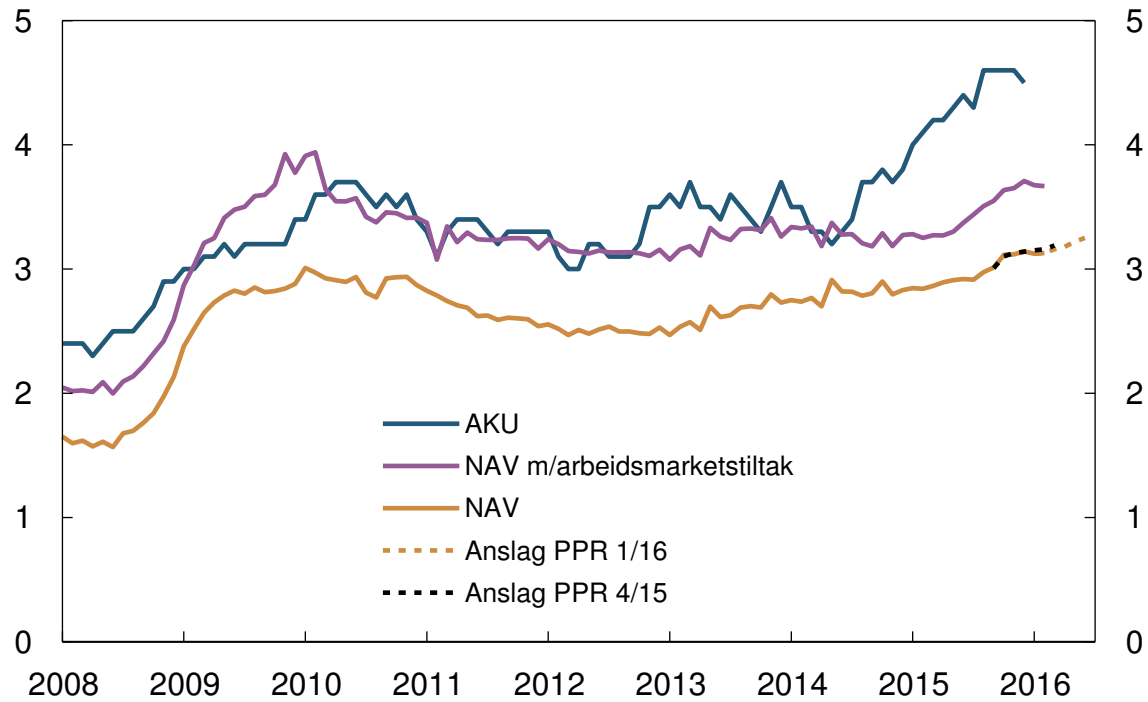
1) Registrerte arbeidsledige
Kilder: Statistisk sentralbyrå, NAV og Norges Bank

Figur 1.29 Regionalt nettverks indikator for forventet endring i sysselsetting neste tre måneder. Prosent. 4. kv. 2004 – 1. kv. 2016

Kilde: Norges Bank

Figur 1.30 Arbeidsledighet som andel av arbeidsstyrken. AKU¹⁾ og NAV. Sesongjustert. Prosent. Januar 2008 – juni 2016^{2) 3)}

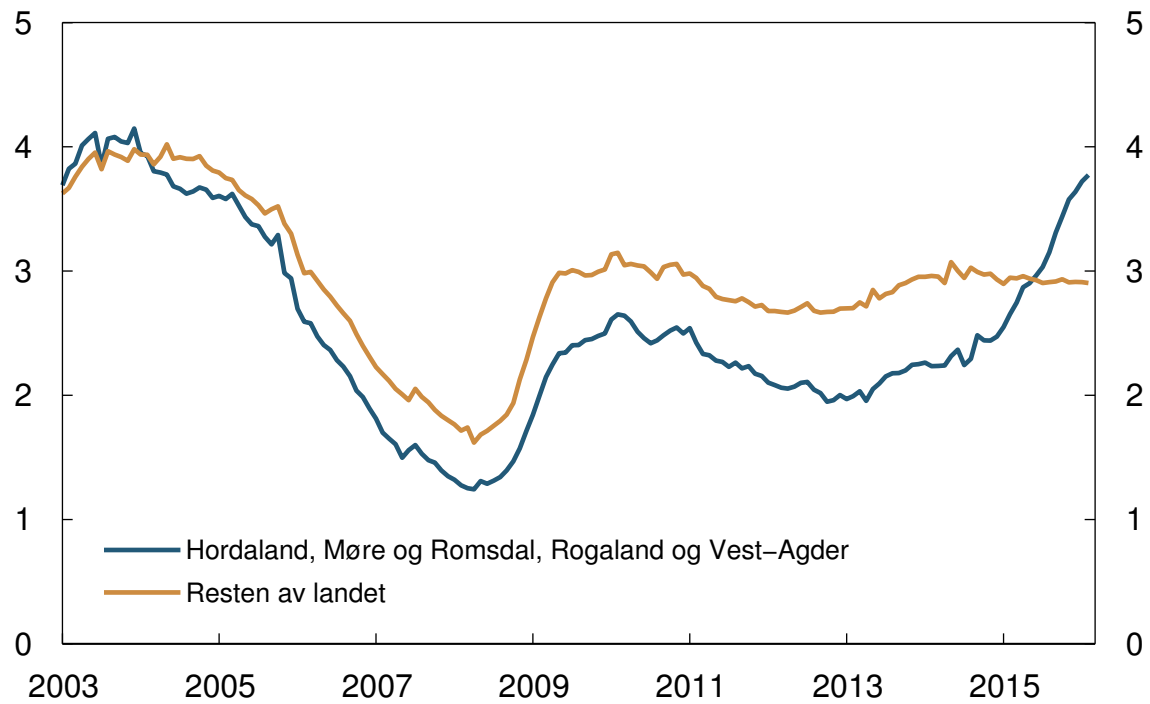
1) Arbeidskraftundersøkelsen

2) Anslag for mars 2016 – juni 2016 (stiplet)

3) Til og med desember 2015 for AKU

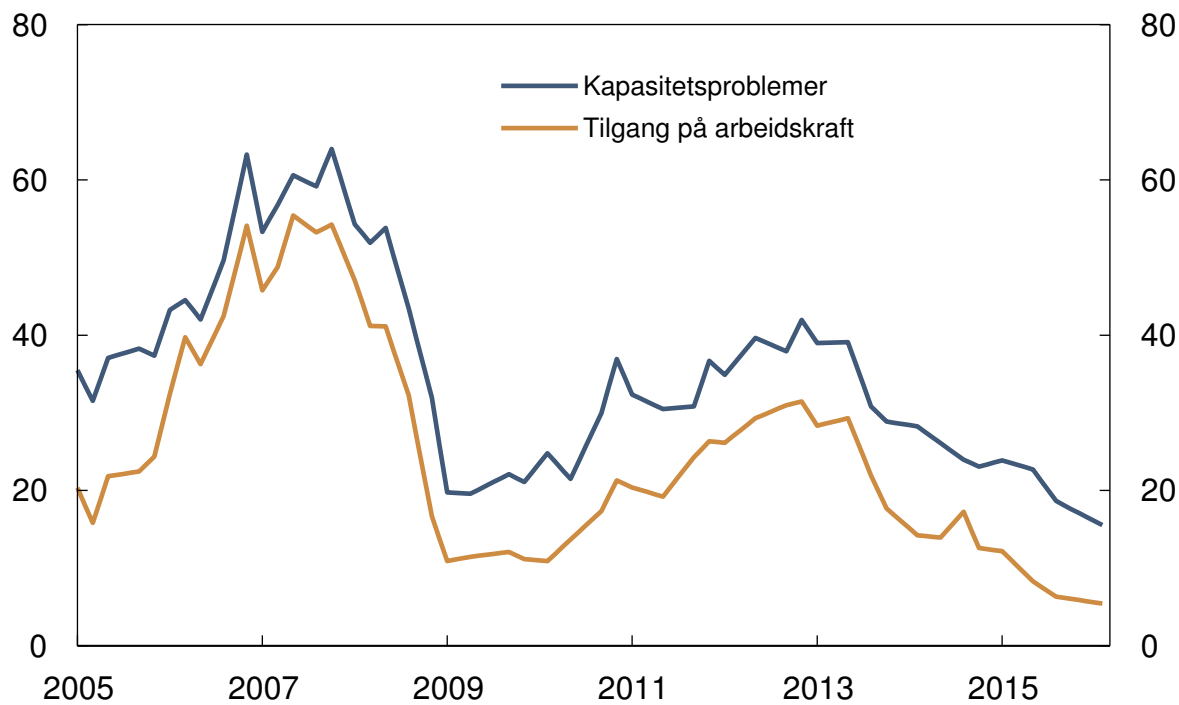
Kilder: Statistisk sentralbyrå, NAV og Norges Bank

Figur 1.31 Registrert arbeidsledighet etter fylke.
Andel av arbeidsstyrken. Sesongjustert. Prosent. Januar 2003 – februar 2016

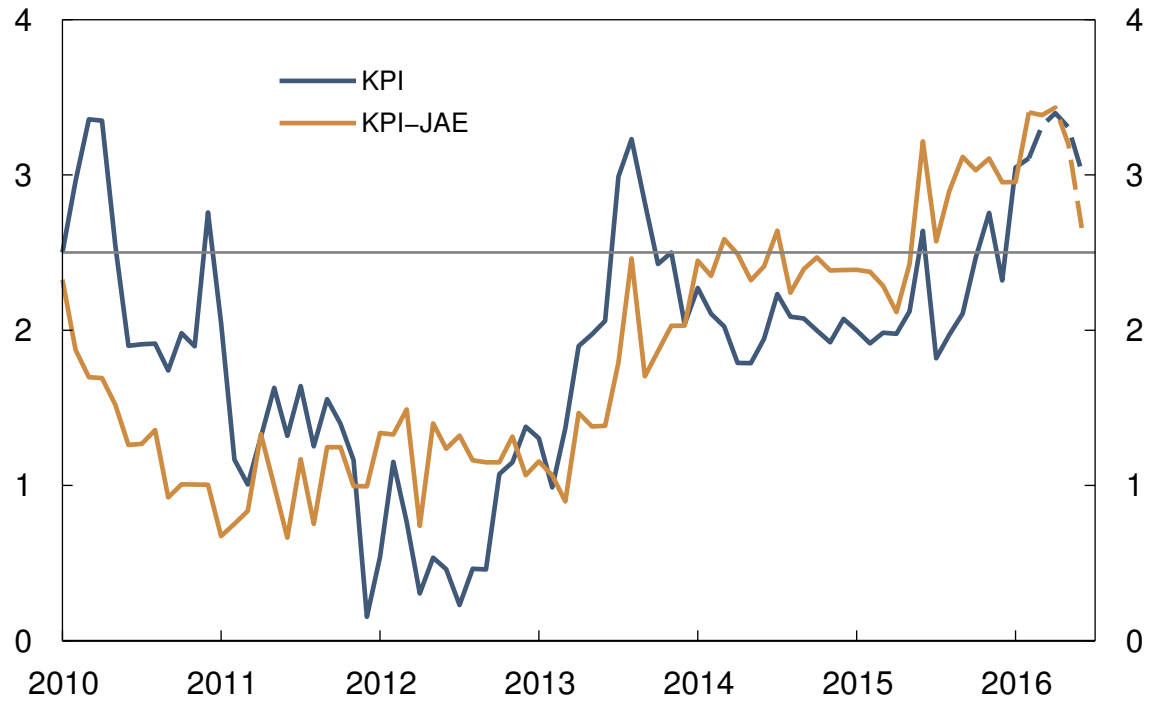
Kilder: NAV og Norges Bank

Figur 1.32 Kapasitetsproblemer og tilgang på arbeidskraft i Regionalt nettverk.¹⁾
Prosent. Januar 2005 – februar 2016

1) Andel av kontaktbedrifter som vil ha noen eller betydelige problemer med å møte en vekst i etterspørselen og andel av kontakter som svarer at tilgangen på arbeidskraft begrenser produksjonen
Kilde: Norges Bank

Figur 1.33 KPI og KPI-JAE¹⁾.
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2010 – juni 2016²⁾

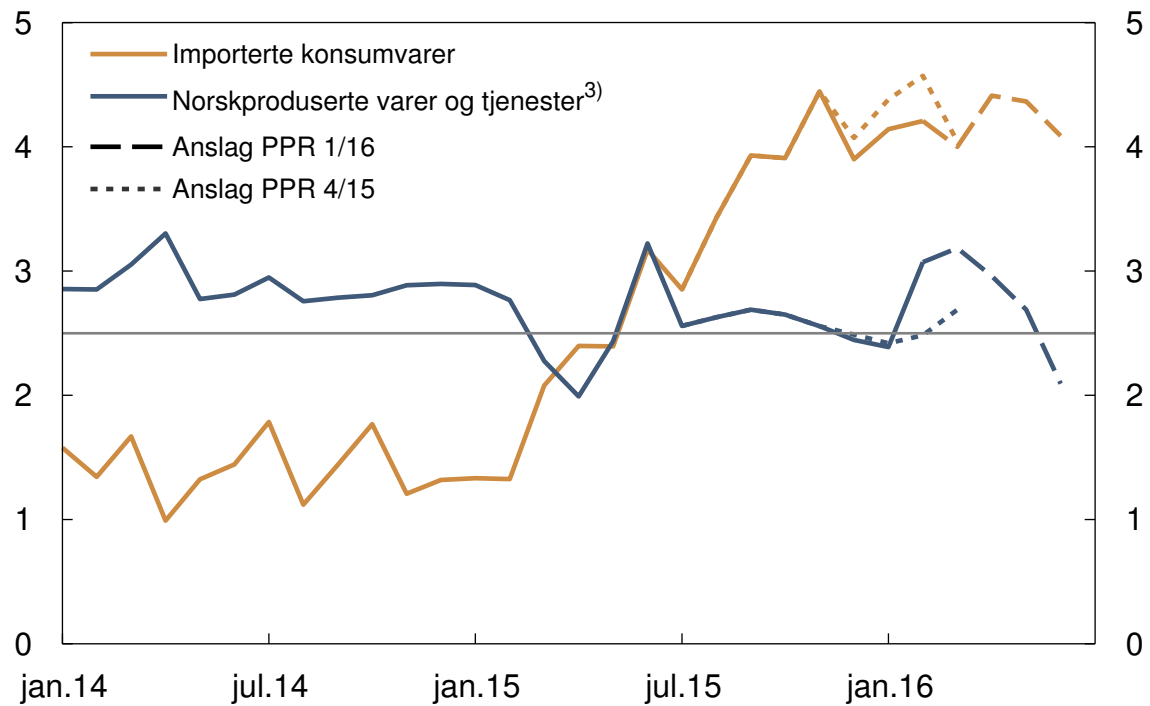

1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer

2) Anslag for mars 2016 – juni 2016 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.34 KPI-JAE¹⁾ fordelt etter leveringssektorer.
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2014 – juni 2016²⁾

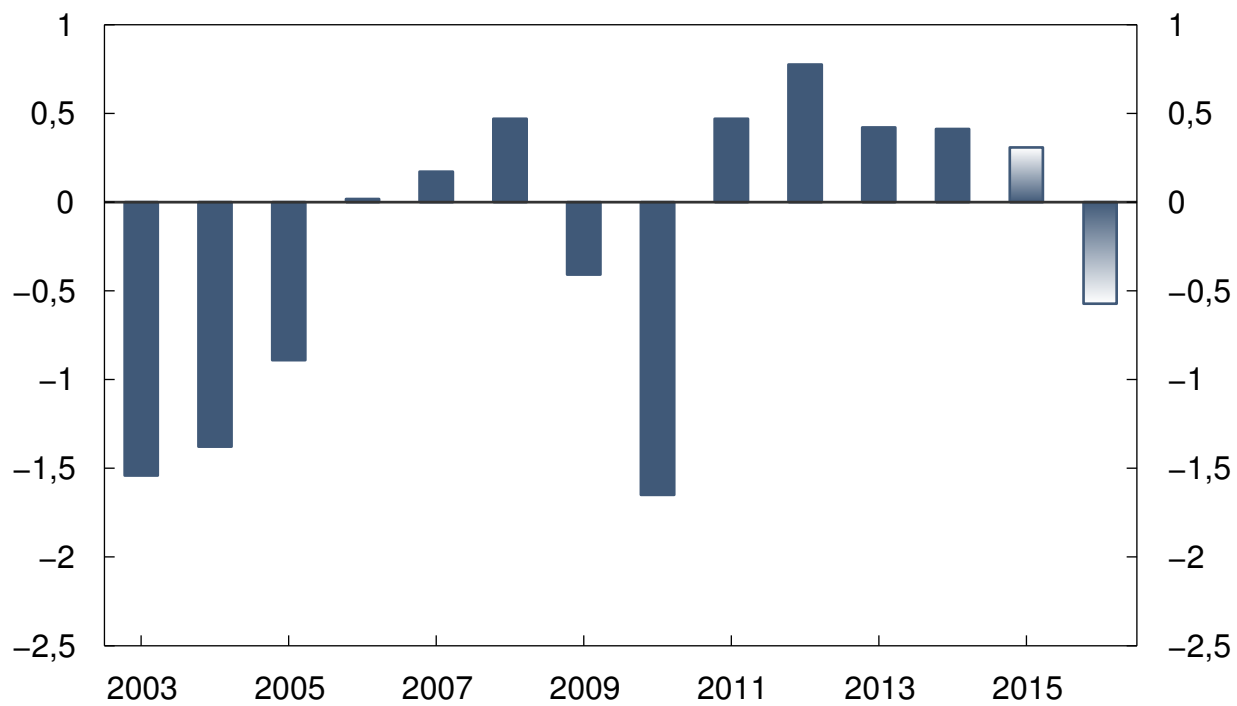
1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer

2) Anslag for mars 2016 – juni 2016 (stiplet)

3) Norges Banks beregninger

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

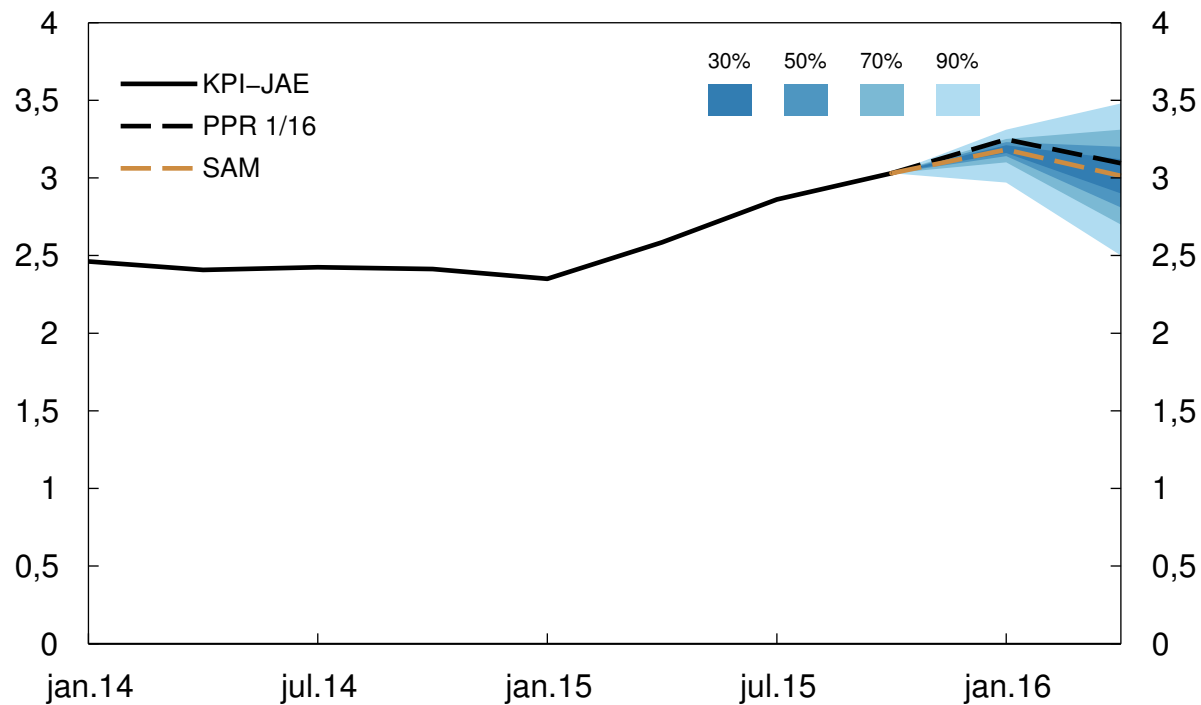
Figur 1.35 Indikator for internasjonale prisimpulser til importerte konsumvarer målt i utenlandsk valuta. Årlig endring. Prosent. 2003 – 2016¹⁾

1) Anslag for 2015 og 2016
Kilde: Norges Bank

Figur 1.36 KPI-JAE¹⁾. Faktisk utvikling, anslag i referansebanen og fremskrivninger fra SAM²⁾ med usikkerhetsvifte.

Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2014 – 2. kv. 2016³⁾

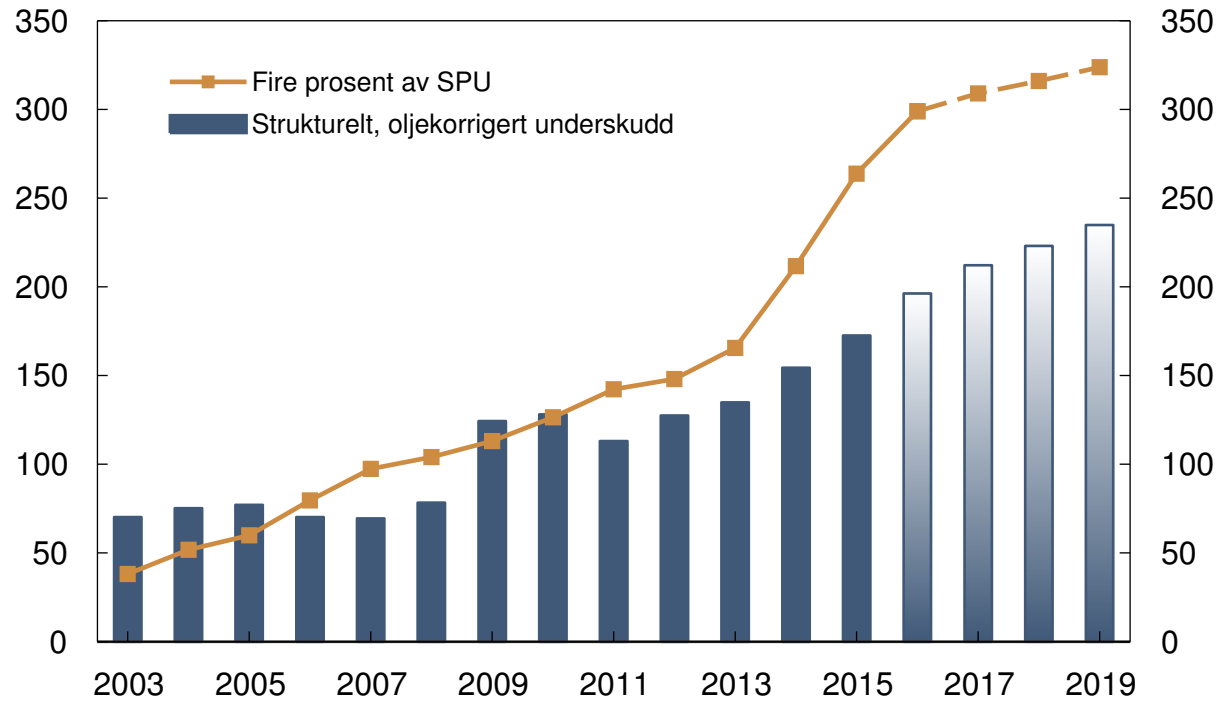
1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer

2) System for sammeneiing av kortidsmodeller

3) Anslag for 1. kv. 2016 – 2. kv. 2016 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

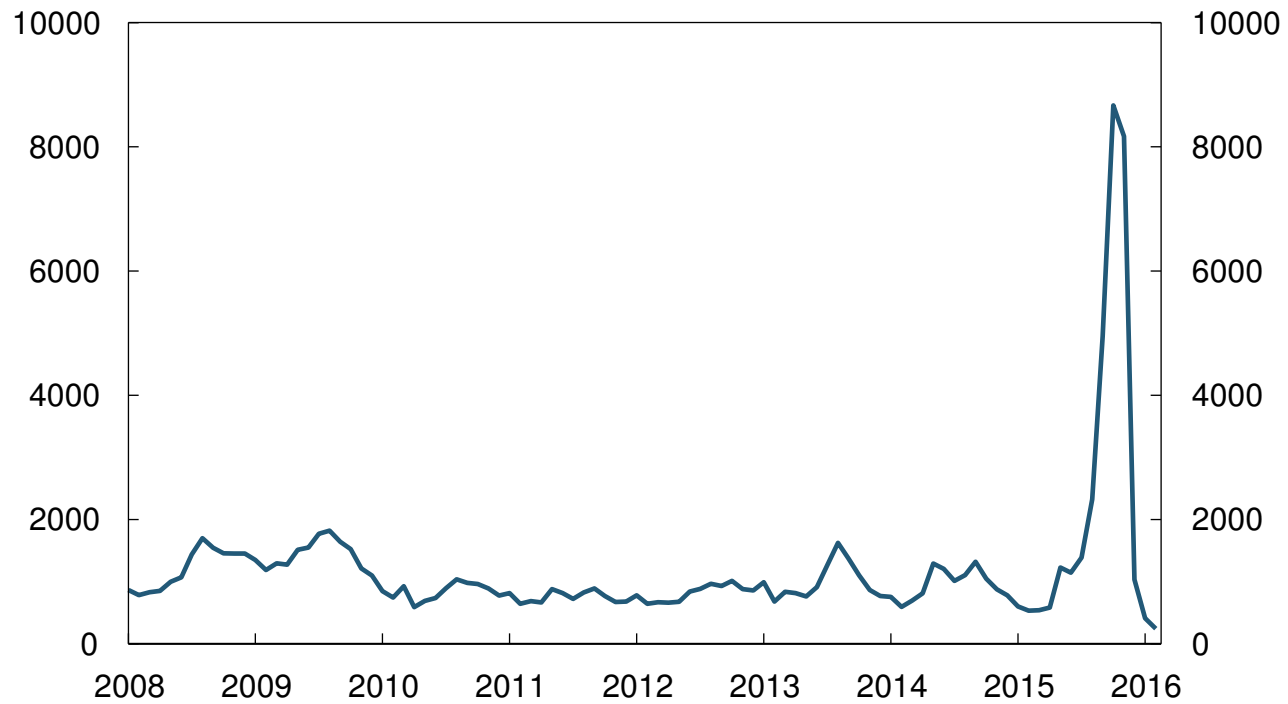
Figur 1.37 Det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet og fire procent av Statens pensjonsfond utland (SPU). Faste 2016-priser. Milliarder kroner. 2003 – 2019¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019

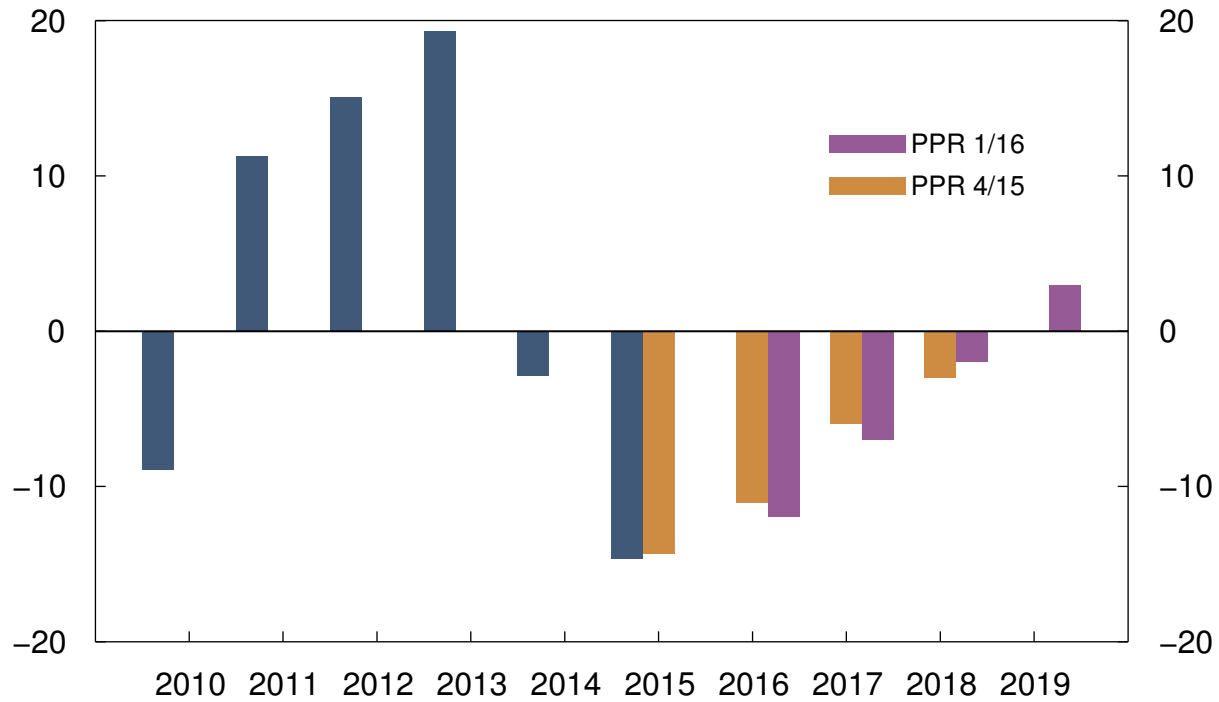
Kilder: Finansdepartementet og Norges Bank

Figur 1.38 Mottatte asylsøknader per måned.
Januar 2008 – februar 2016

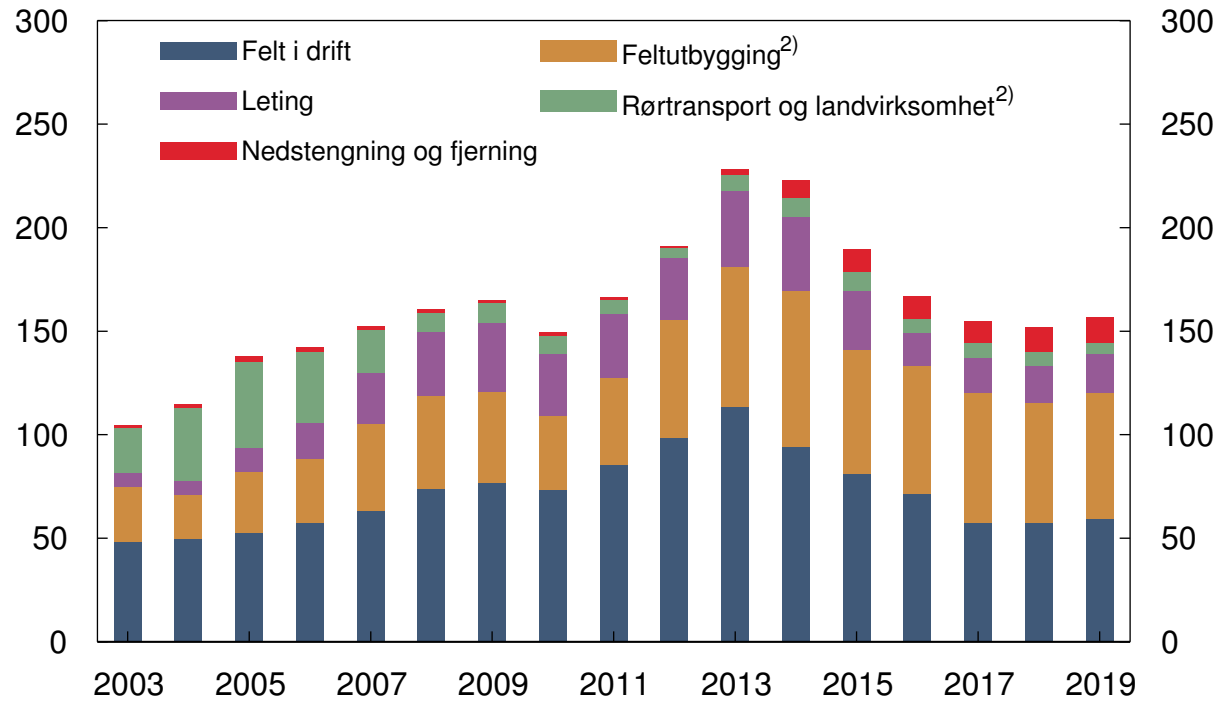
Kilde: Utlendingsdirektoratet

Figur 1.39 Petroleumsinvesteringer.
Volum. Årlig endring. Prosent. 2010 – 2019¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.40 Petroleumsinvesteringer.
Faste 2016-priser. Milliarder kroner. 2003 – 2019¹⁾

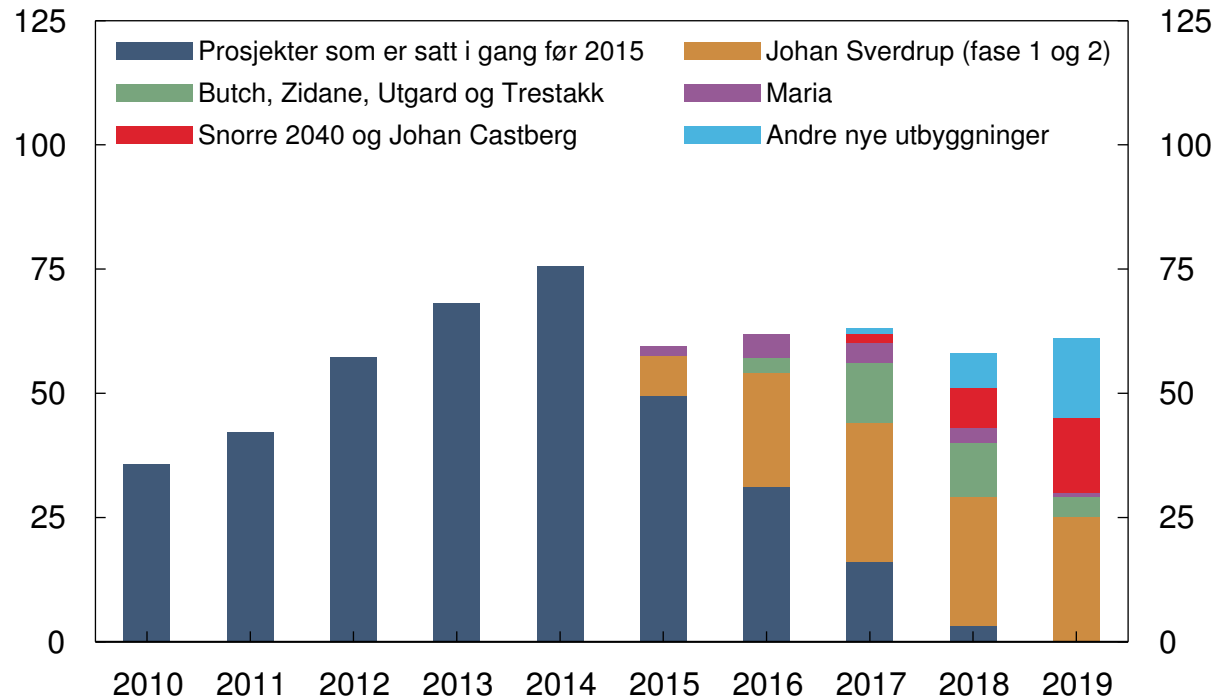
1) Anslag for 2016 – 2019. Tallene for 2003 – 2015 er hentet fra investeringstelingen til Statistisk sentralbyrå og deflatert med prisindeksen for petroleumsinvesteringer i nasjonalregnskapet. Indeksen anslås å være uendret fra 2015 til 2016

2) Utgiftene til eksportørledninger for Johan Sverdrup-utbyggingen inngår i anslagene for rørtransport og landvirksomhet

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.41 Feltutbygging.

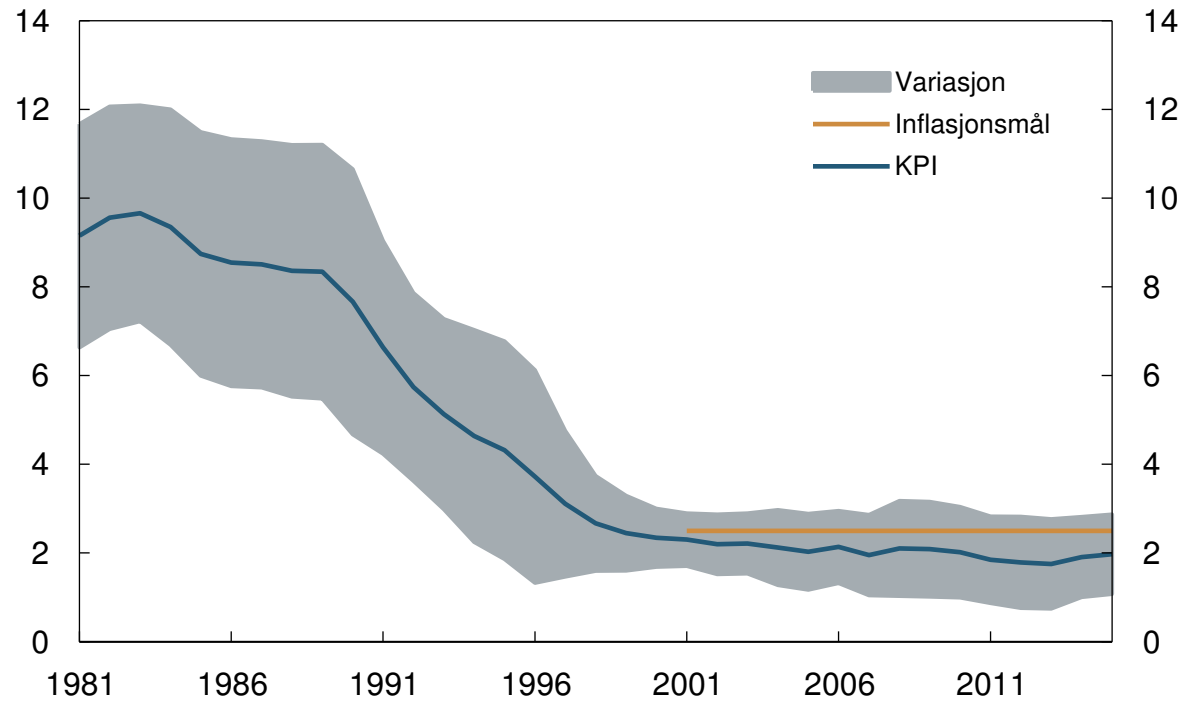
Faste 2016-priser. Milliarder kroner. 2010 – 2019¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019 og for sammensetningen av investeringen i 2015. Tallene for totale utbyggsinvesteringer for 2010 – 2015 er hentet fra investeringsstillingen til Statistisk sentralbyrå og deflatert med prisindeksen for petroleumsinvesteringer i nasjonalregnskapet. Anslagene er basert på stortingsmeldinger, konsekvensutredninger, prognoser fra Oljedirektoratet, investeringsstillingen fra Statistisk sentralbyrå og løpende informasjon om utbyggingssprosjekter. Utgiftene til eksportørledninger for Johan Sverdrup-utbyggingen inngår i anslagene for rørtransport og landanlegg

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.1 Glidende tiårs gjennomsnitt¹⁾ og variasjon²⁾ i KPI.
Årlig endring. Prosent. 1981 – 2015

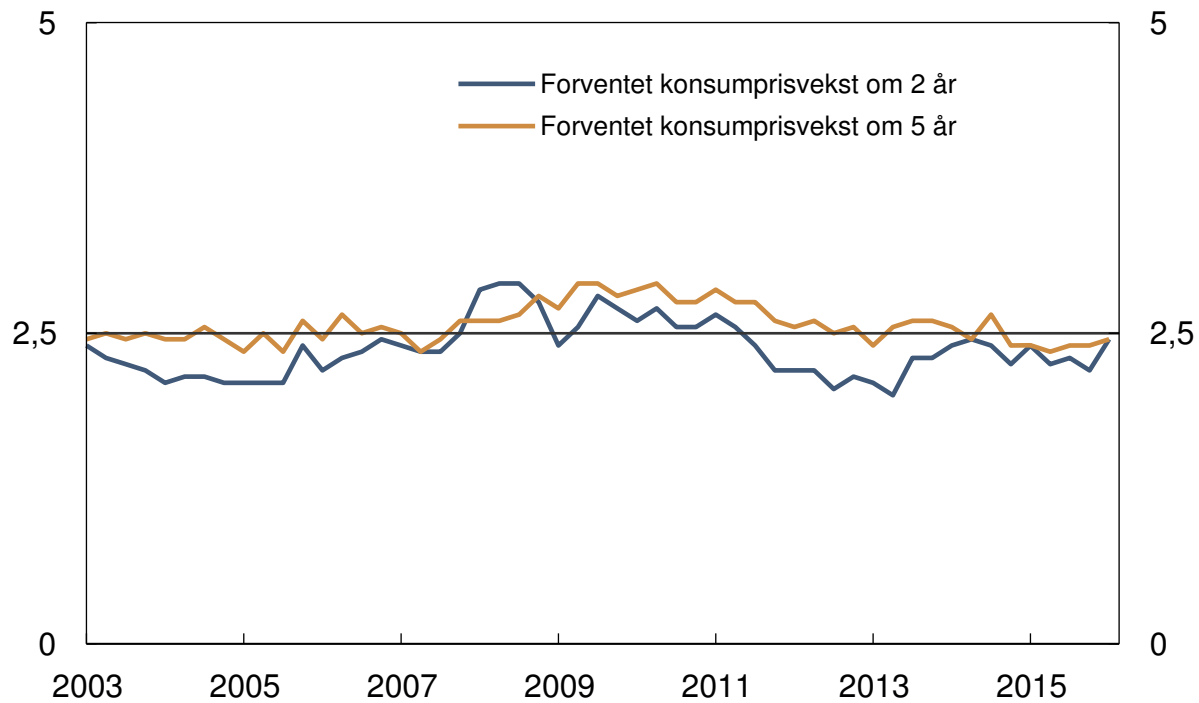

1) Det glidende gjennomsnittet er beregnet 10 år tilbake

2) Båndet rundt KPI er variasjonen i KPI i snittperioden, målt ved +/- ett standardavvik

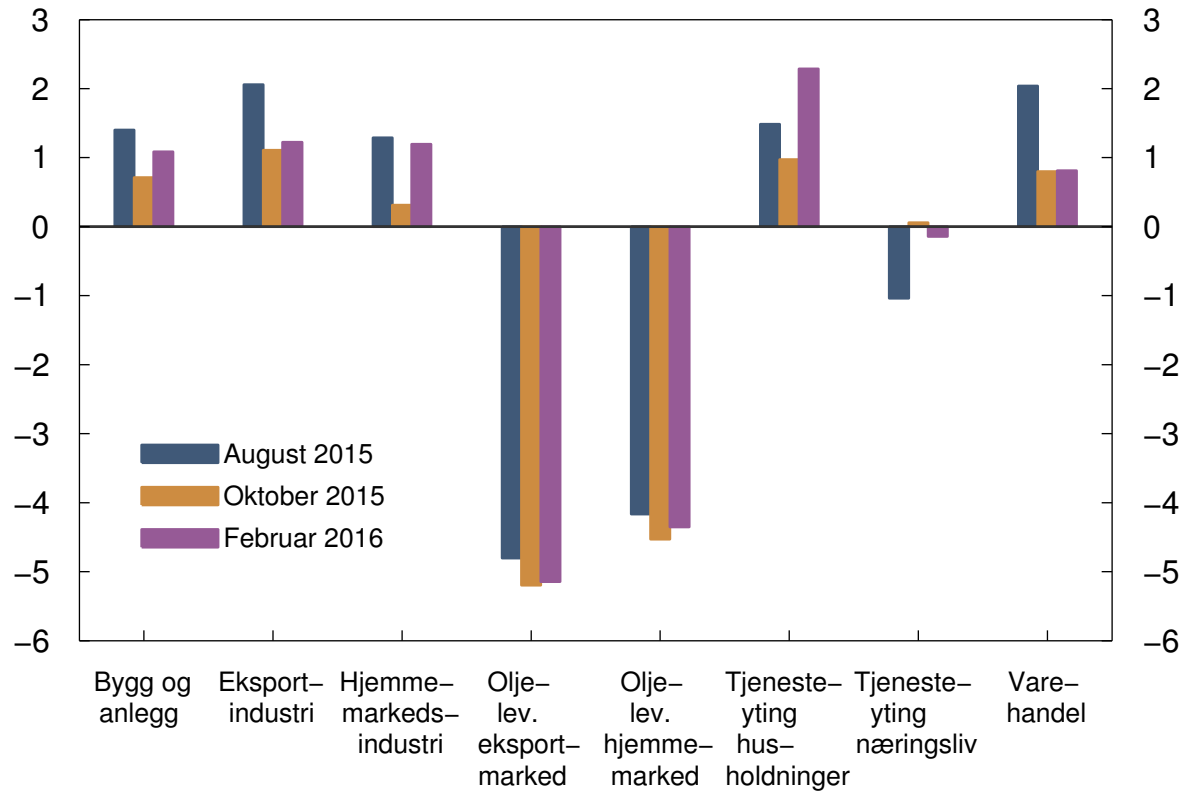
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.2 Forventet konsumprisvekst om to og fem år.¹⁾
Prosent. 1. kv. 2003 – 1. kv. 2016

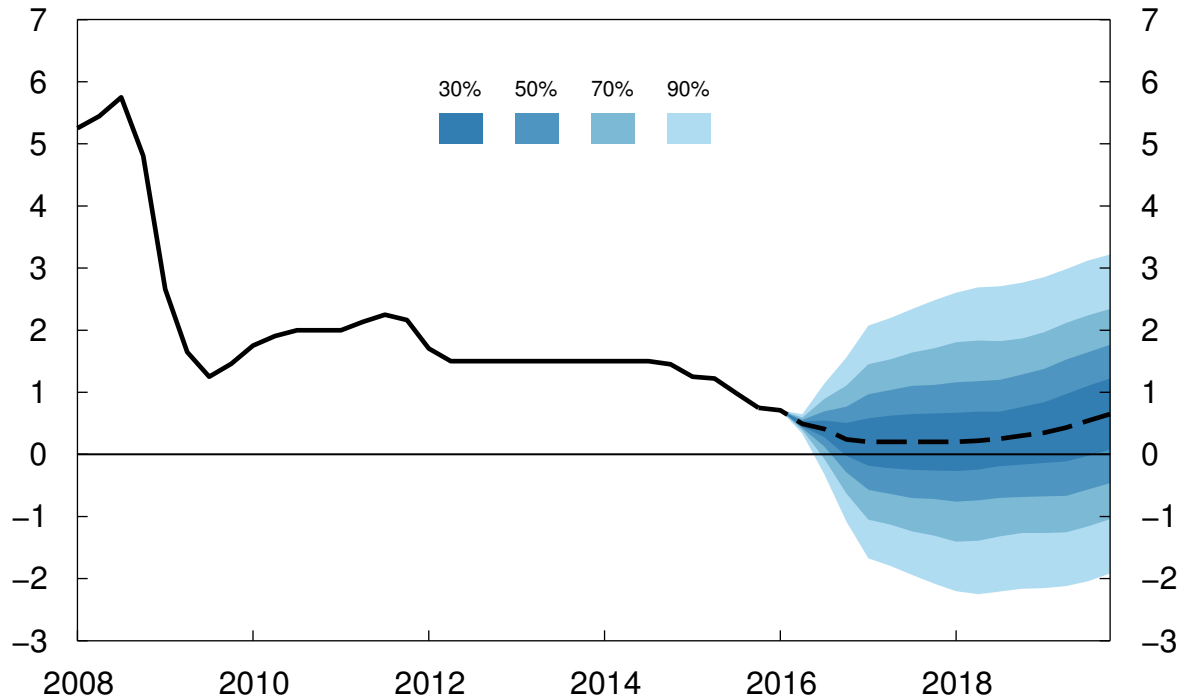
1) Gjennomsnitt av forventningene til arbeidslivsorganisasjoner og økonomer i finansnæringen og akademien
Kilder: Epinion og Norges Bank

Figur 2.3 Forventet produksjonvekst neste seks måneder i Norges Banks regionale nettverk.¹⁾ Annualisert. Prosent

1) I nettverket benyttes en indeks som går fra -5 til +5, der -5 indikerer at produksjonen ventes å falle med 10 prosent eller mer annualisert. Flere oljeleverandører forventer at produksjonen vil falle med mer enn 10 prosent det neste halvåret. Skalabegrensningen gjør at det ikke reflekteres i figuren
 Kilde: Norges Bank

Figur 2.4a Anslag på styringsrenten i referansebanen med sannsynlighetsfordeling.¹⁾ Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019²⁾

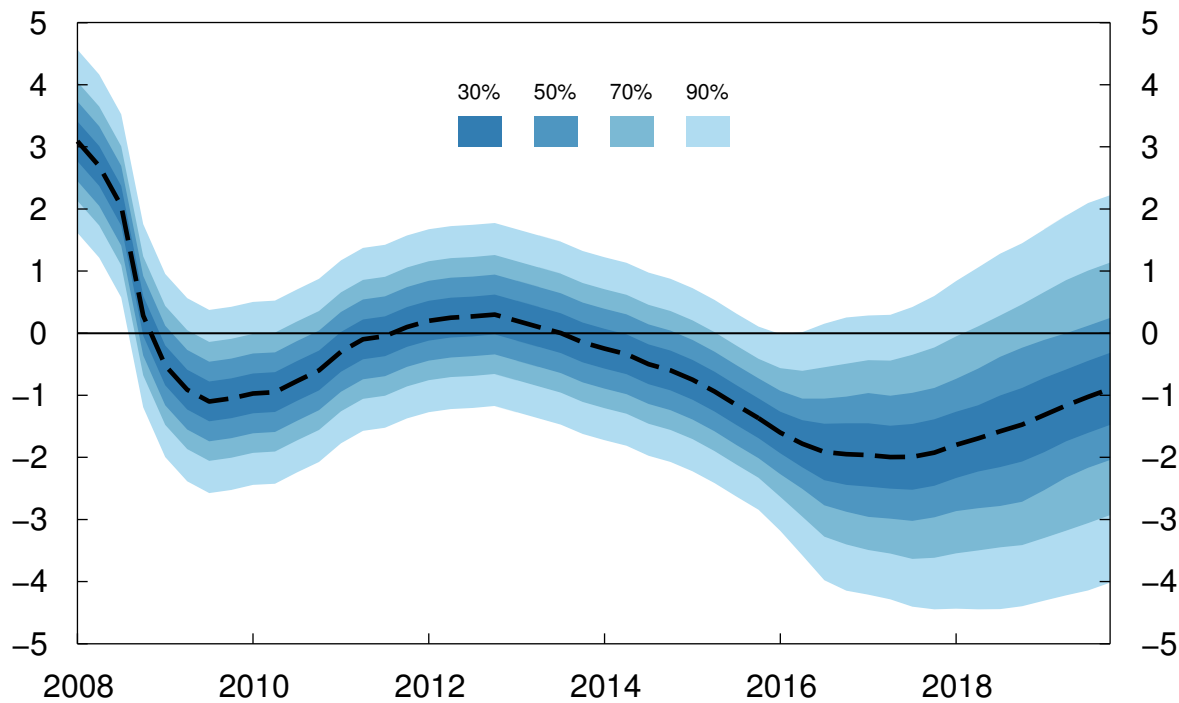

1) Usikkerhetsviftene er basert på historiske erfaringer og stokastiske simuleringer fra vår makroøkonomiske hovedmodell, NEMO. Usikkerhetsviften for styringsrenten tar ikke hensyn til at det eksisterer en nedre grense for renten

2) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)

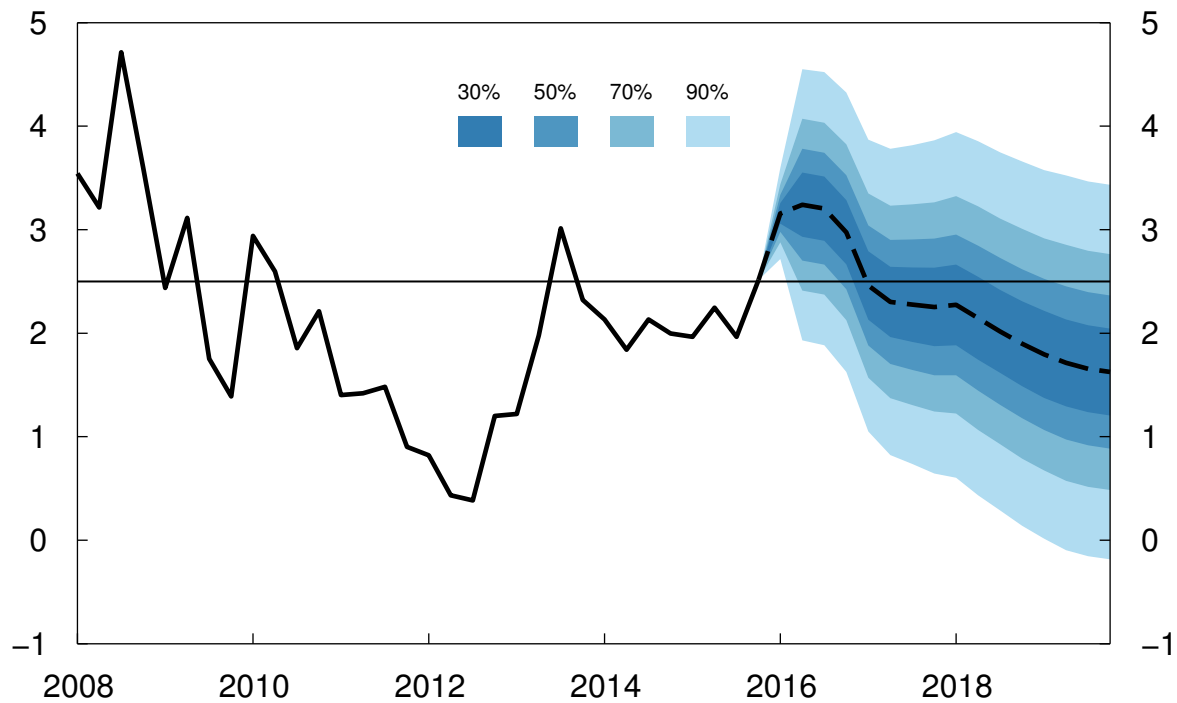
Kilde: Norges Bank

Figur 2.4b Anslag på produksjonsgapet¹⁾ i referansebanen med sannsynlighetsfordeling. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019

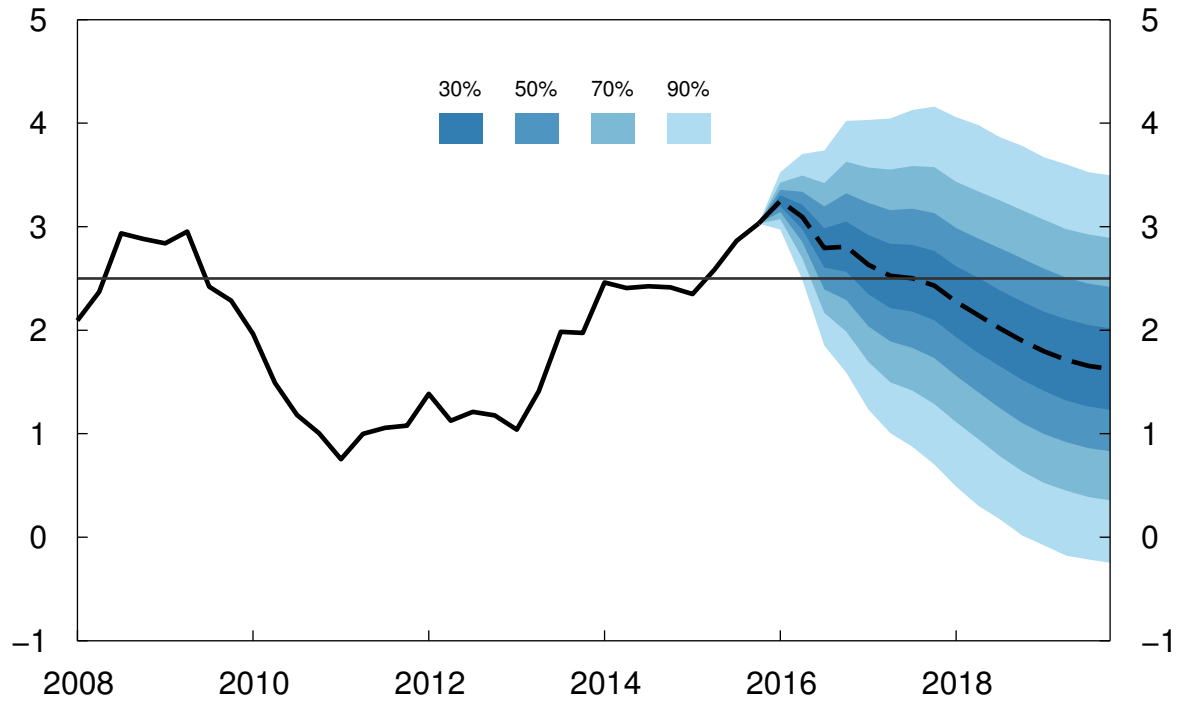
1) Produksjonsgapet måler den prosentvise forskjellen mellom BNP for Fastlands-Norge og anslått potensielt BNP for Fastlands-Norge
Kilde: Norges Bank

Figur 2.4c Anslag på KPI i referansebanen med sannsynlighetsfordeling.
Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019¹⁾

1) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.4d Anslag på KPI-JAE¹⁾ i referansebanen med sannsynlighetsfordeling. Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019²⁾

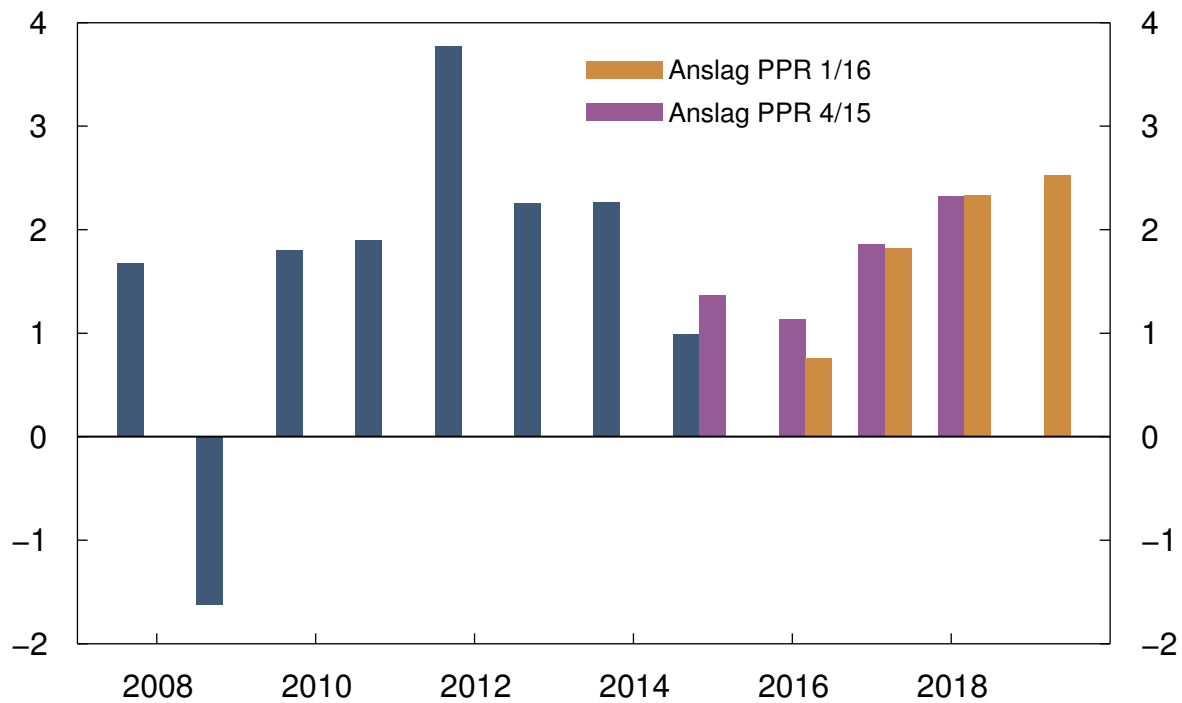

1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer

2) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)

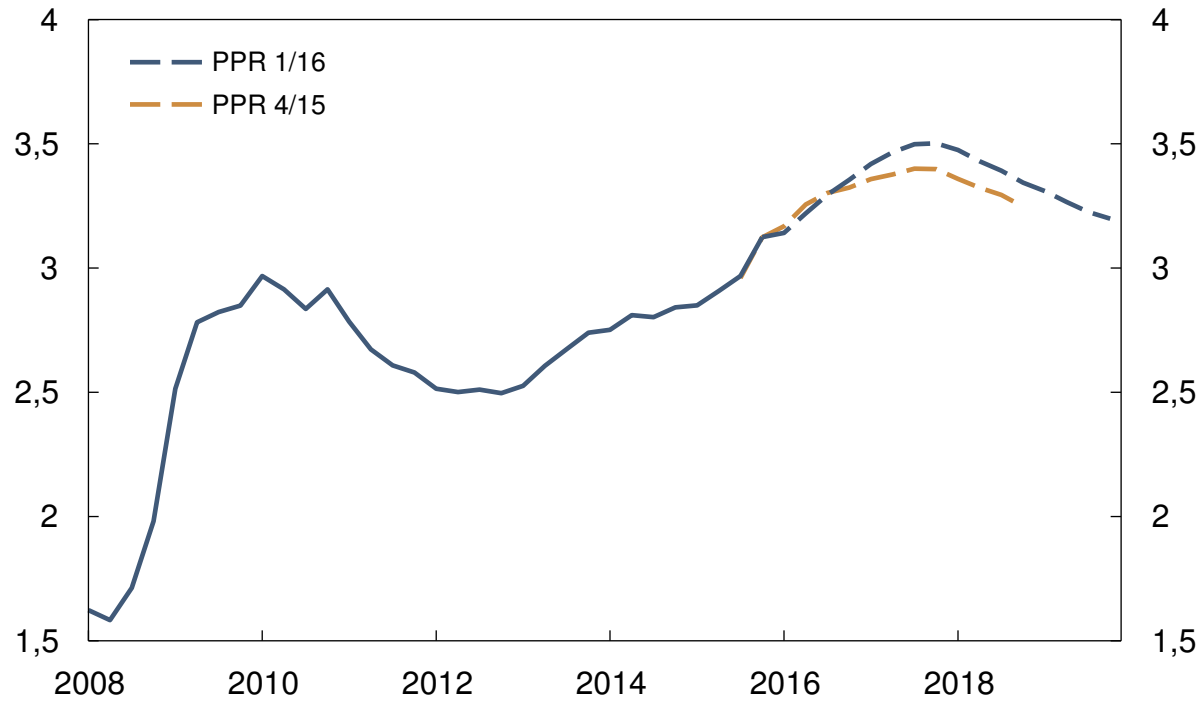
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.5 BNP for Fastlands-Norge.
Årlig endring. Prosent. 2008 – 2019

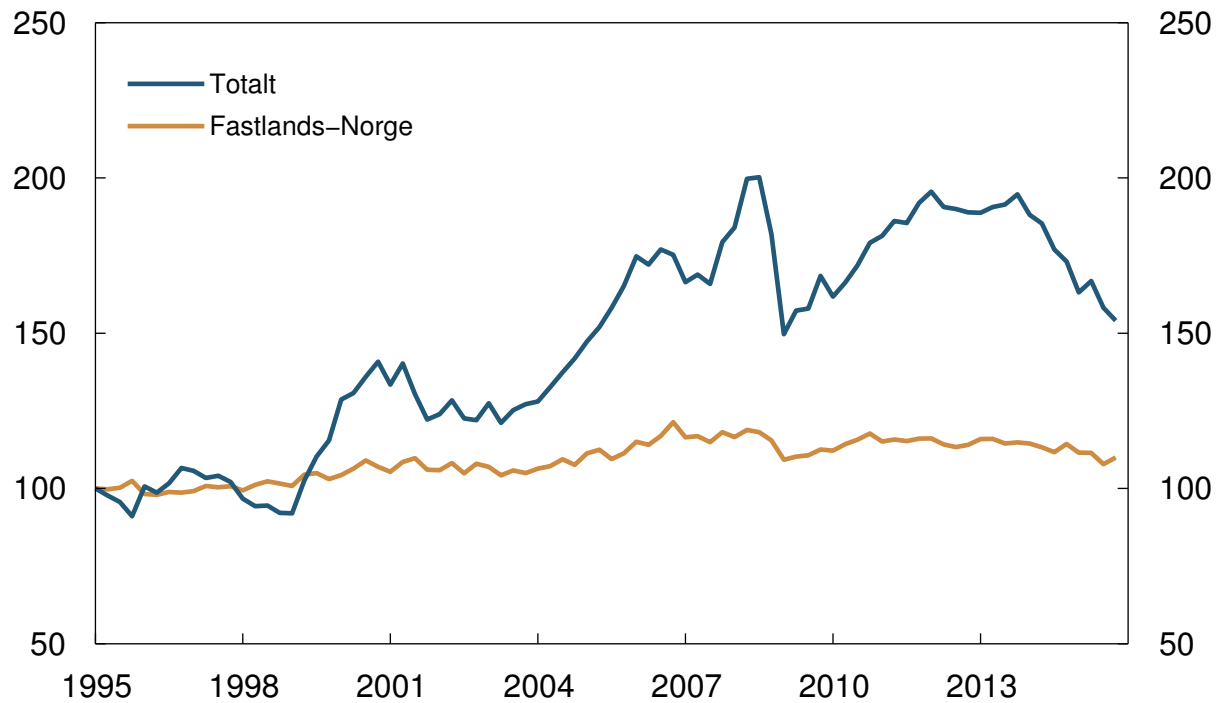
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.6 Registrert arbeidsledighet i prosent av arbeidsstyrken.
Sesongjustert. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019¹⁾

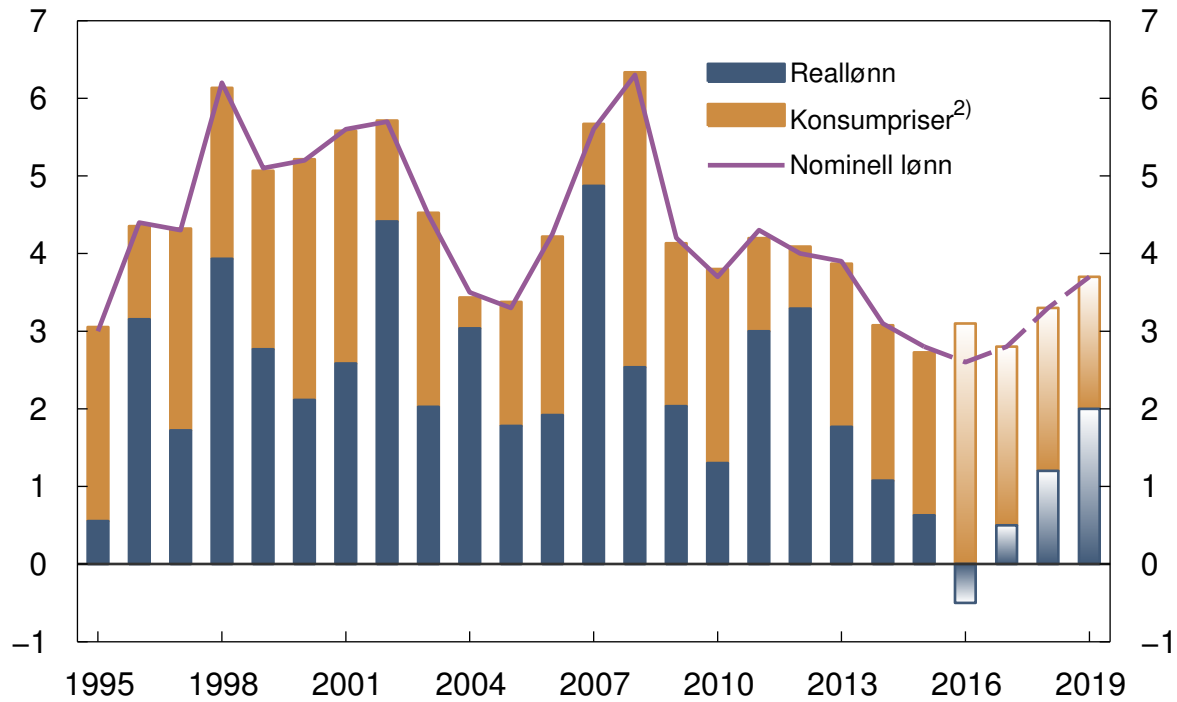
1) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)
Kilder: NAV, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.7 Bytteforhold overfor utlandet.
Sesongjustert. Indeks. 1. kv. 1995=100. 1. kv. 1995 – 4. kv. 2015

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.8 Lønn.
Årlig endring. Prosent. 1995 – 2019 ¹⁾

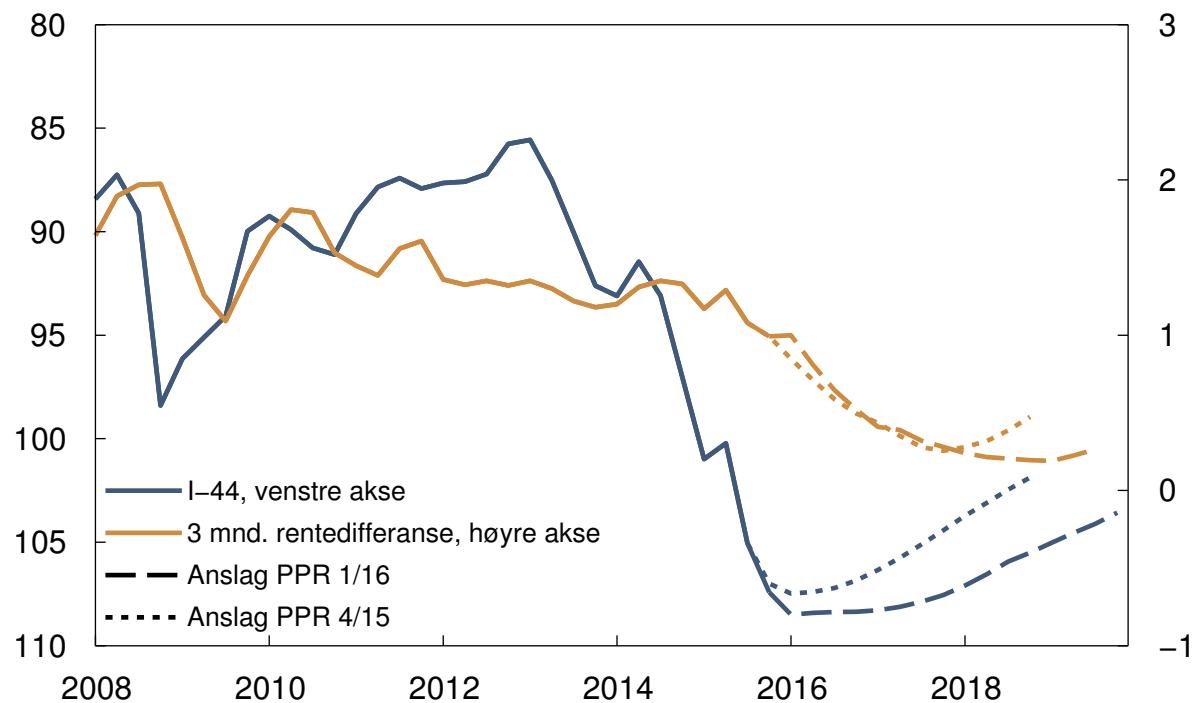

1) Anslag for 2016 – 2019

2) KPI

Kilder: TBU, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.9 Differansen mellom tremåneders pengemarkedsrente i Norge¹⁾ og hos handelspartnerne²⁾ og importveid valutakursindeks (I-44)³⁾. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019⁴⁾

1) Styringsrente i referansebanen med påslag i det norske pengemarkedet. Beregningene er basert på at varslede renteendringer prises inn i pengemarkedet

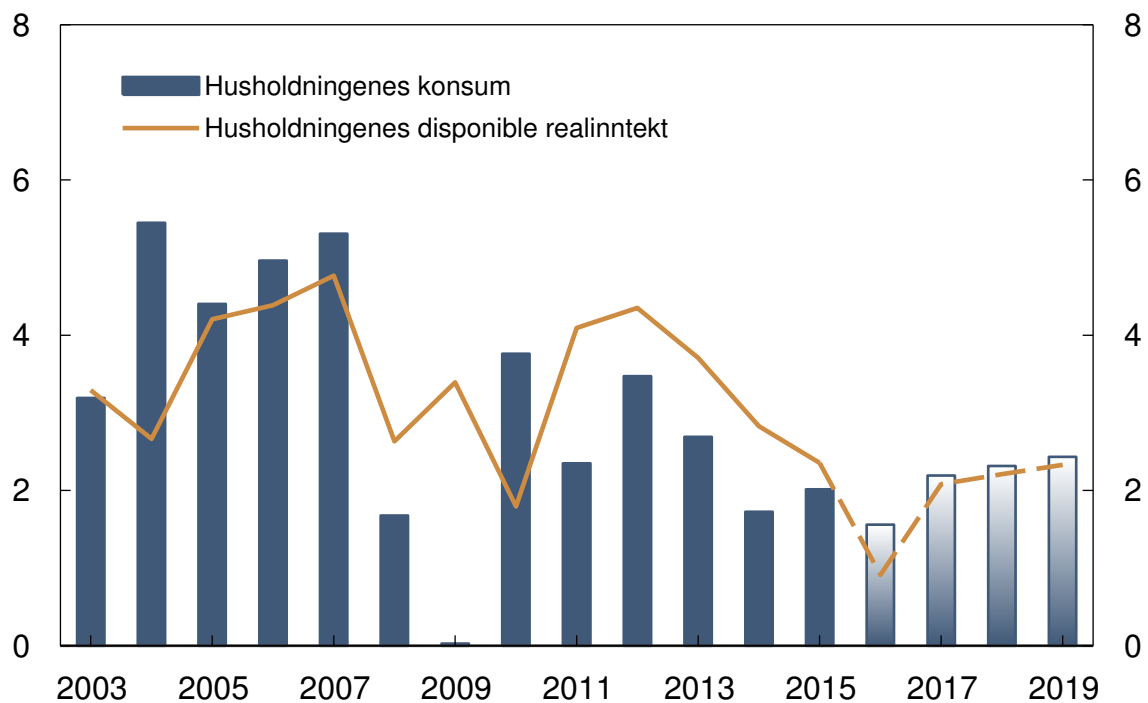
2) Terminrenter for handelspartnerne per 11. mars 2016

3) Stigende kurve betyr sterkere kronkurs

4) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 2.10 Husholdningenes konsum¹⁾ og disponible realinntekt²⁾.
Årlig endring. Prosent. 2003 – 2019³⁾

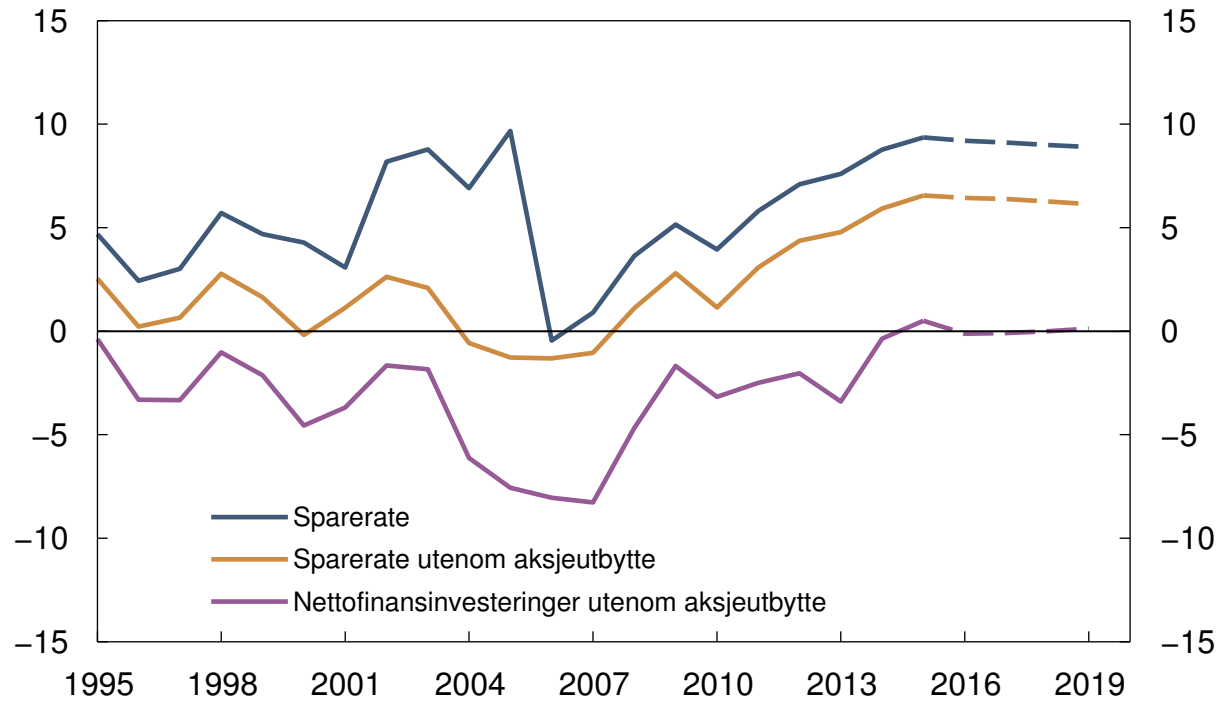
1) Inkluderer konsum i ideelle organisasjoner. Volum

2) Eksklusive aksjeutbytte. Inkluderer inntekt i ideelle organisasjoner. Deflatert med KPI

3) Anslag for 2016 – 2019

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

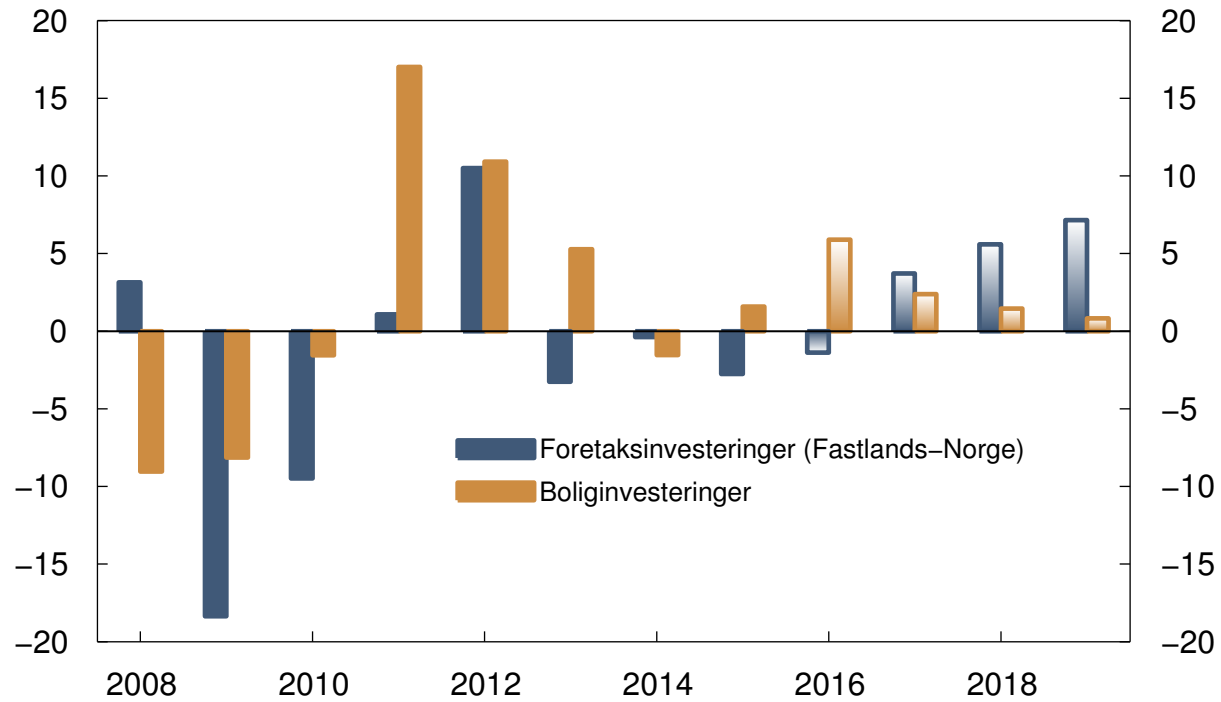
Figur 2.11 Husholdningenes sparing og nettofinansinvesteringer som andel av disponibel inntekt. Prosent. 1995 – 2019 ¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

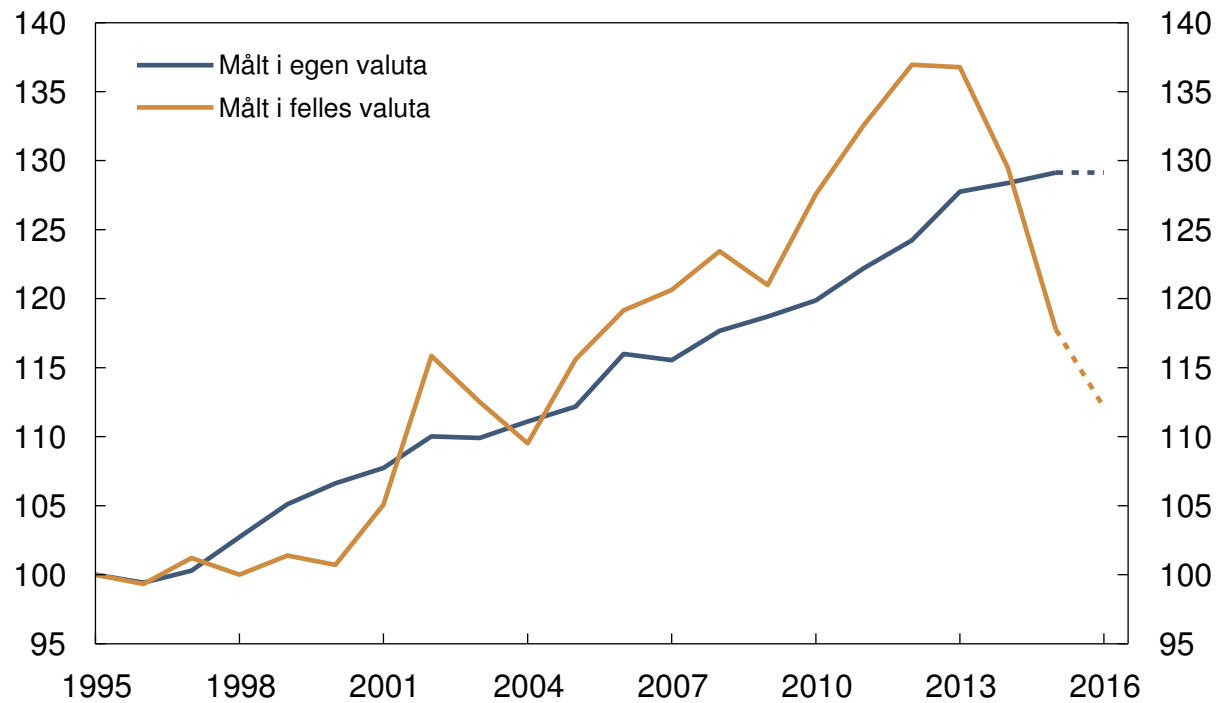
Figur 2.12 Private investeringer.
Årlig endring. Prosent. 2008 – 2019 ¹⁾

1) Anslag for 2016 – 2019

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.13 Norske lønnskostnader¹⁾ relativt til handelspartnernes lønnskostnader.
Indeks. 1995=100. 1995 – 2016²⁾

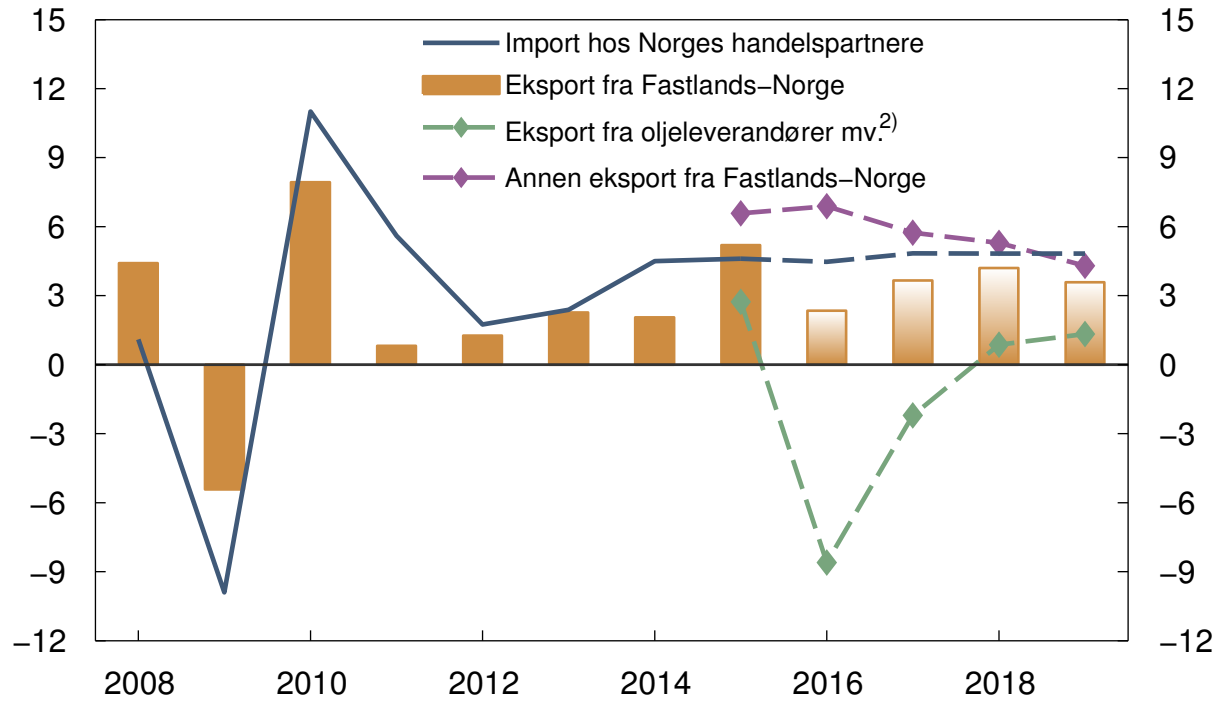

1) Timelønnskostnader i industrien

2) Anslag for 2016 (stiplet)

Kilder: TBU, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.14 Eksport fra Fastlands-Norge og import hos Norges handelspartnere.
 Årlig endring. Prosent. 2008 – 2019¹⁾

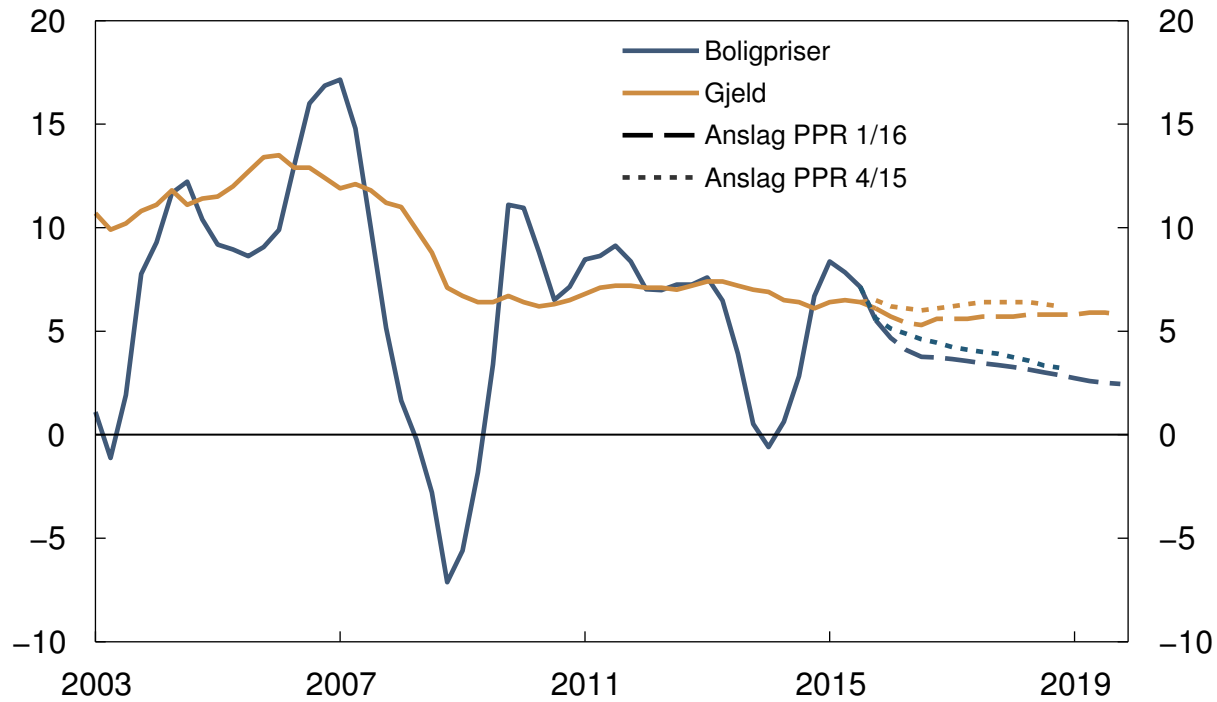

1) Anslag for 2016 – 2019

2) Vare- og tjenestegrupper i nasjonalregnskapet hvor oljeleverandører står for en betydelig del av eksporten

Kilder: Thomson Reuters, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.15 Husholdningenes gjeld¹⁾ og boligpriser.
Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2003 – 4. kv. 2019²⁾

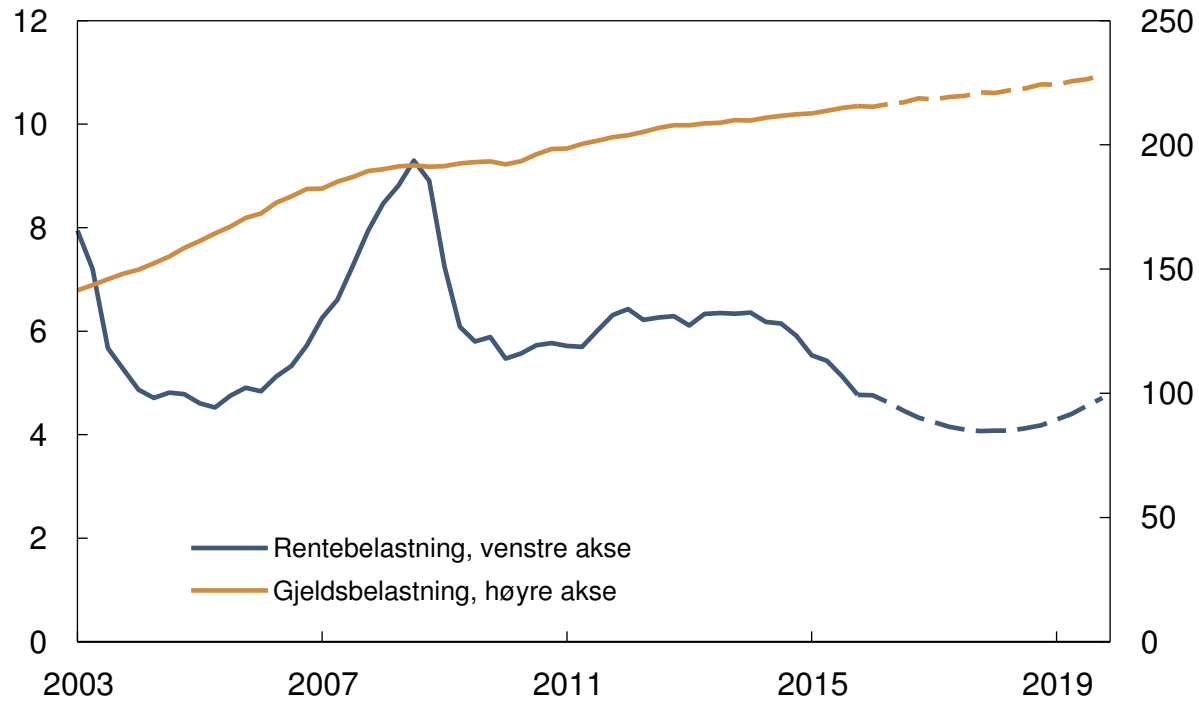

1) Innenlandsk kreditt til husholdningene, K2

2) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no og Norges Bank

Figur 2.16 Husholdningenes gjeldsbelastning¹⁾ og rentebelastning²⁾.
 Prosent. 1. kv. 2003 – 4. kv. 2019³⁾

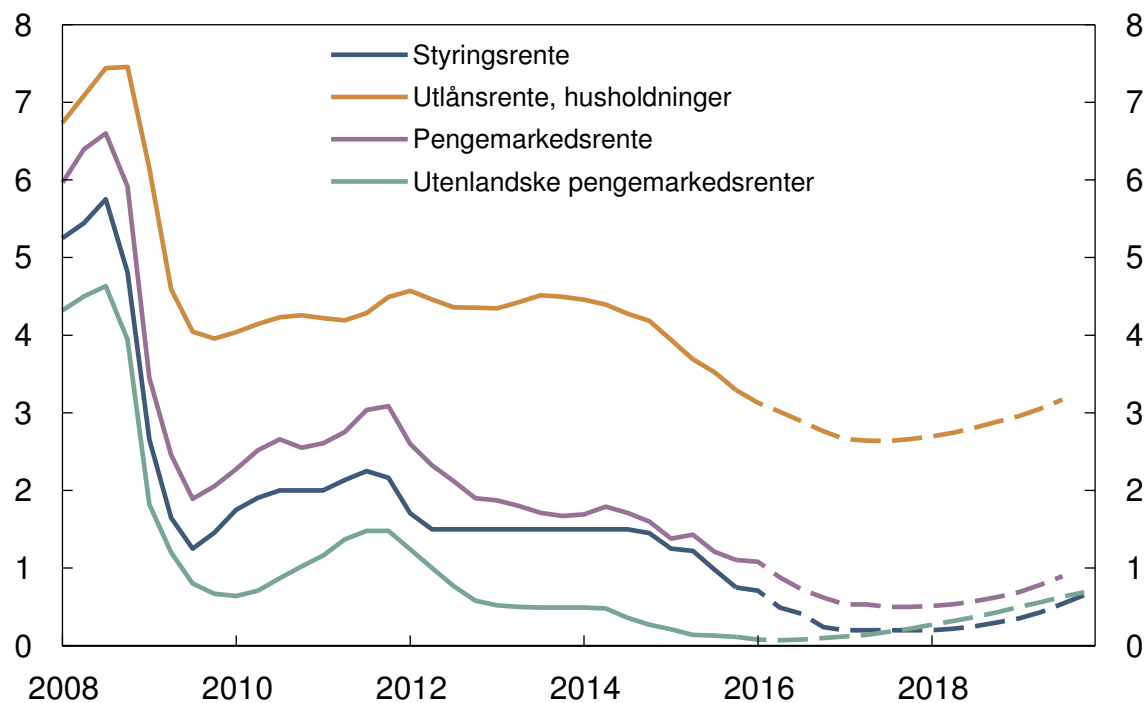
1) Lånegjeld i prosent av disponibel inntekt korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012

2) Renteutgifter i prosent av disponibel inntekt korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012 pluss renteutgifter

3) Anslag for 4. kv 2015 – 4. kv. 2019 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.17 Styringsrente, tremåneders pengemarkedsrente¹⁾, utlånsrente til husholdninger²⁾ og utenlandske pengemarkedsrenter i referansebanen. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019³⁾

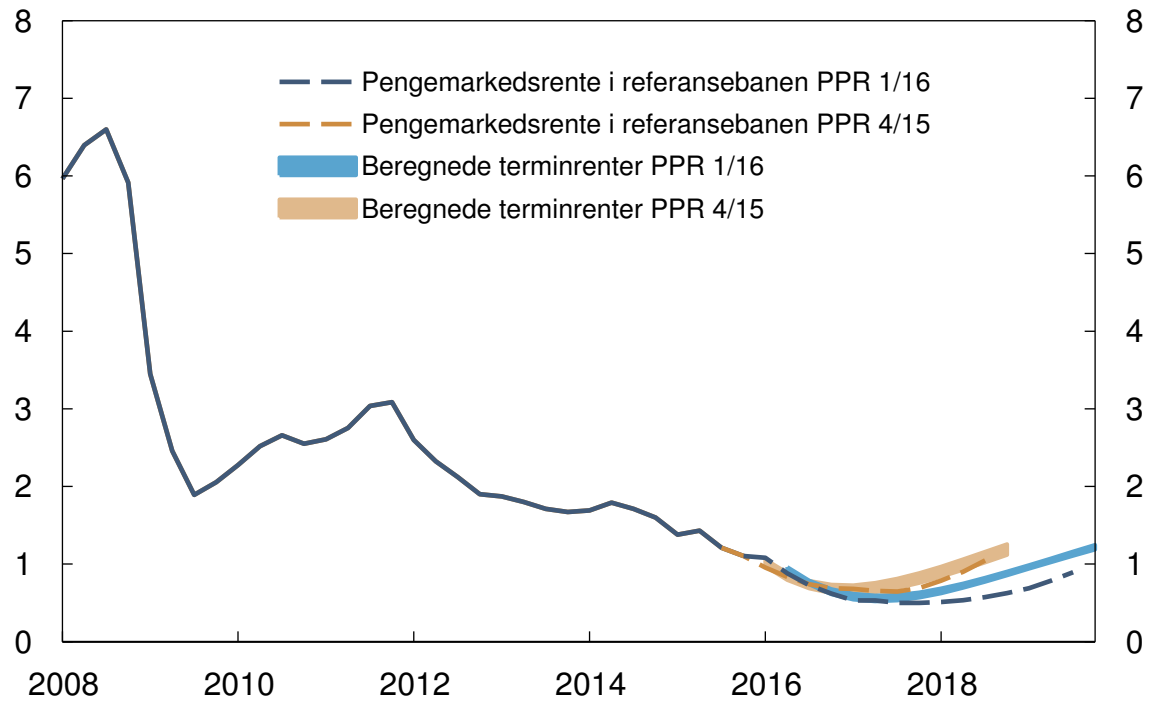
1) Styringsrente i referansebanen med påslag i det norske pengemarkedet. Beregningene er basert på at varslede renteendringer prises inn i pengemarkedet

2) Gjennomsnittlig utlånsrente fra banker og kredittforetak for alle utlån til husholdninger

3) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)

Kilder: Thomson Reuters, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.18 Tremåneders pengemarkedsrente i referansebanen¹⁾ og beregnede terminrenter²⁾. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019

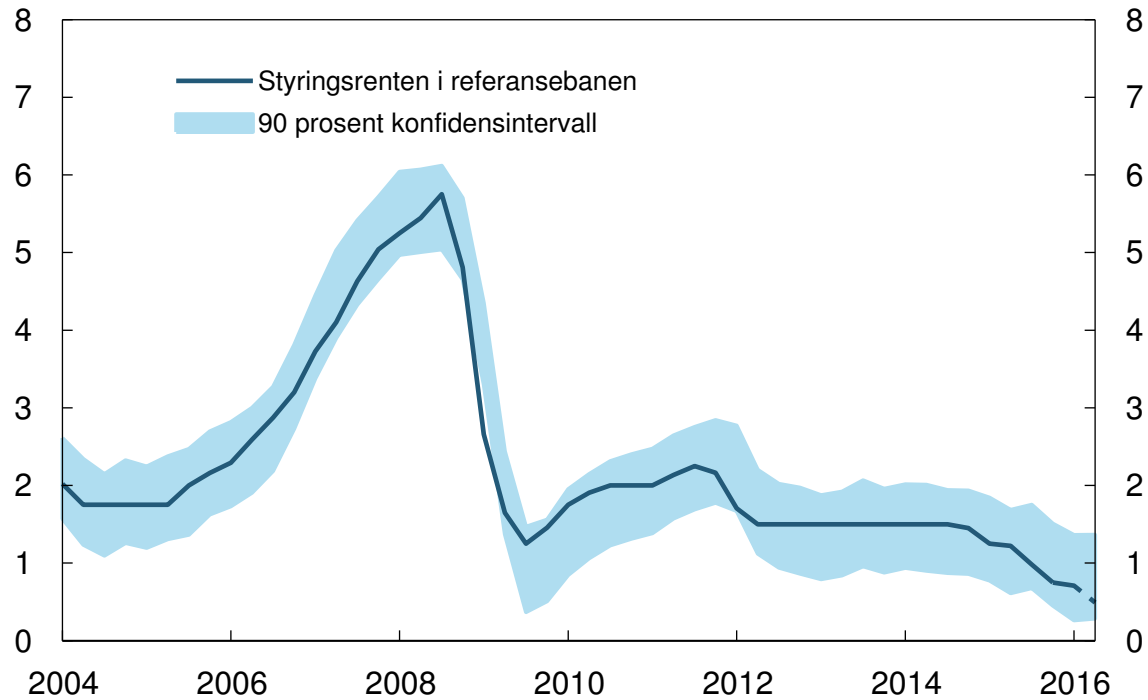

1) Styringsrente i referansebanen med påslag i det norske pengemarkedet. Beregningene er basert på at varslede renteendringer prises inn i pengemarkedet

2) Terminrentene er basert på rentene i pengemarkedet og renteswapper. Det oransje og blå intervallet viser høyeste og laveste rente i henholdsvis tidsrommene 30. november – 11. desember 2015 og 29. februar – 11. mars 2016

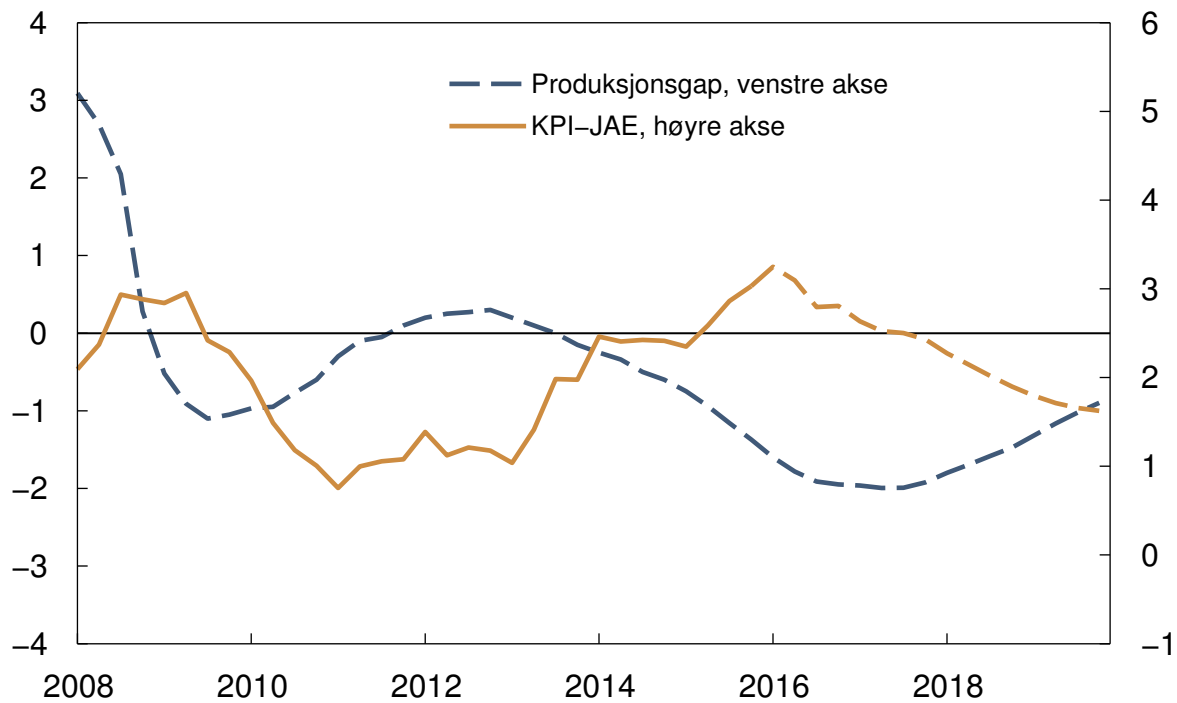
Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 2.19 Styringsrente og renteutvikling som følger av Norges Banks gjennomsnittlige mønster i rentesettingen.¹⁾ Prosent. 1. kv. 2004 – 2. kv. 2016

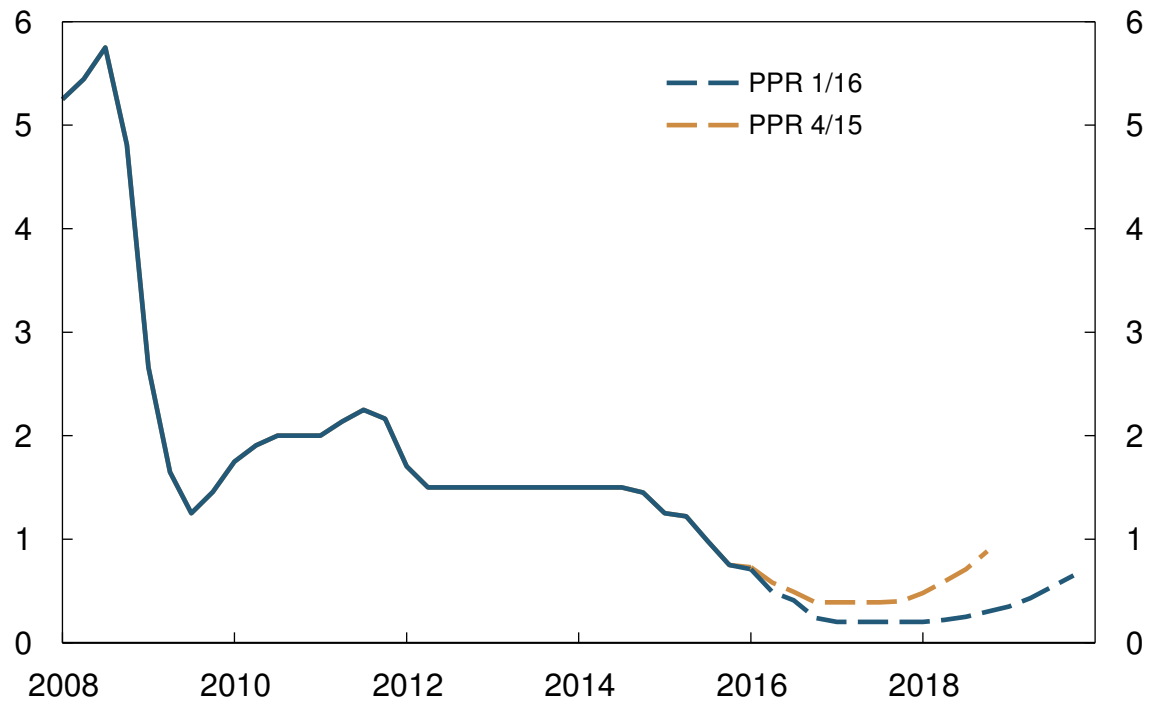
1) Renteutviklingen forklares av utviklingen i inflasjon, BNP-vekst i Fastlands-Norge, lønnsvekst og tremåneders pengemarkedsrente hos handelspartnere, samt renten i forrige periode. Likningen er estimert over perioden 1. kv. 1999 – 4. kv. 2015. Nærmere utdyping er gitt i *Norges Bank Staff Memo 3/2008*
Kilde: Norges Bank

Figur 2.20 Inflasjon¹⁾ og anslag på produksjonsgapet i referansebanen.
Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019

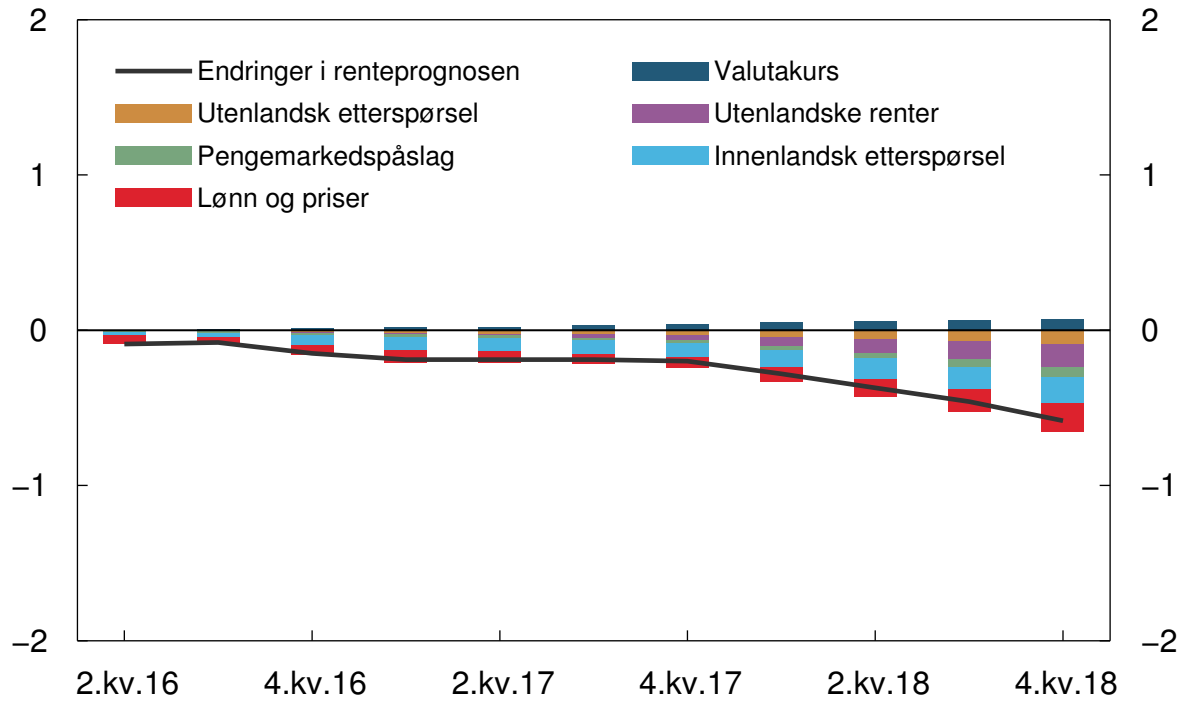
1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer. Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.21 Styringsrenten i referansebanen.¹⁾
Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019

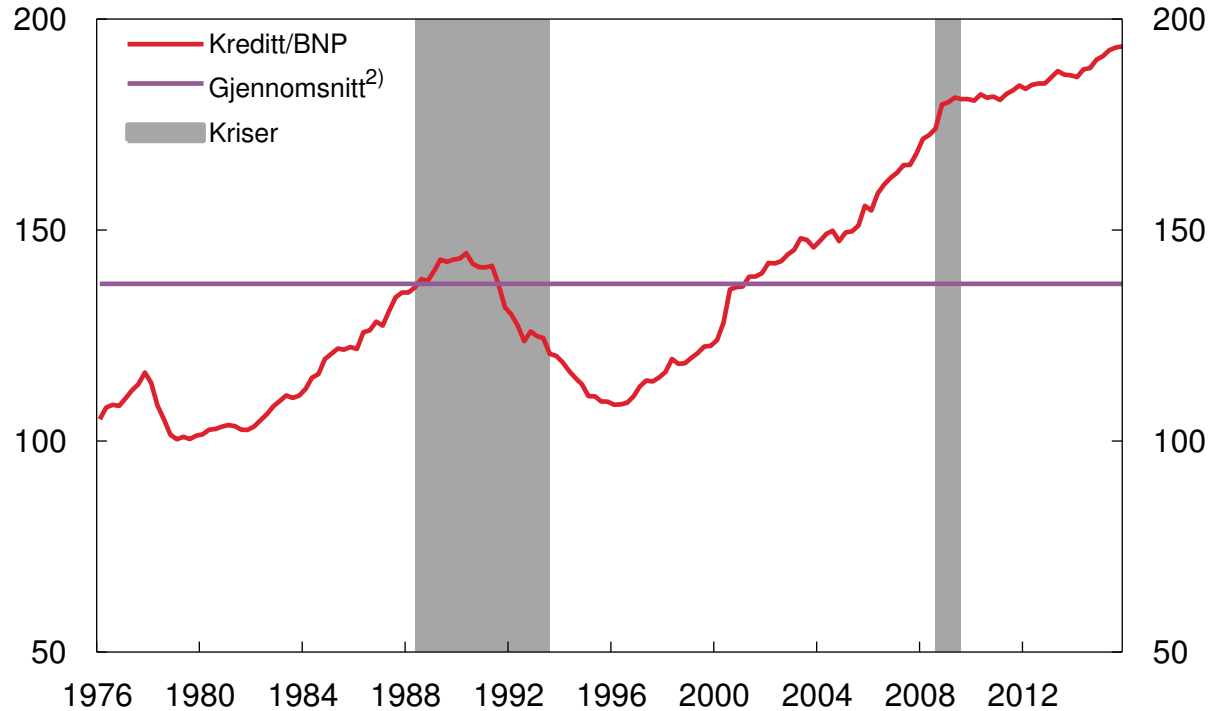
1) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019
Kilde: Norges Bank

Figur 2.22 Faktorer bak endringer i renteprognosen fra PPR 4/15.
Akkumulerte bidrag. Prosentenheter. 2. kv. 2016 – 4. kv. 2018

Kilde: Norges Bank

Figur 3.1 Samlet kreditt¹⁾ for Fastlands-Norge som andel av BNP for Fastlands-Norge. Prosent. 1. kv. 1976 – 4. kv. 2015

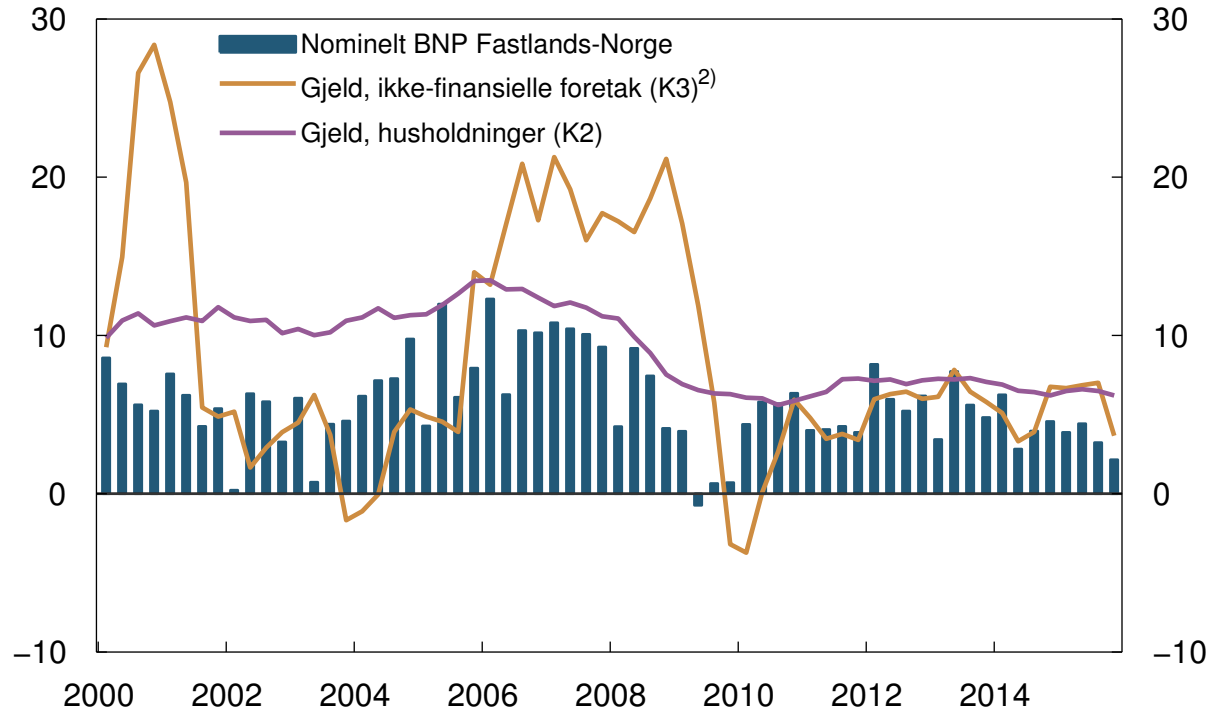

1) Summen av K2 husholdninger og K3 ikke-finansielle foretak i Fastlands-Norge (alle ikke-finansielle foretak før 1995). K3 ikke-finansielle foretak inneholder K2 ikke-finansielle foretak og utenlandsgjeld i Fastlands-Norge

2) Beregnet basert på data fra 4. kv. 1975

Kilder: Statistisk sentralbyrå, IMF og Norges Bank

Figur 3.2 Gjeld i husholdninger og ikke-finansielle foretak og BNP for Fastlands-Norge. Firekvartalersvekst.¹⁾ Prosent. 1. kv. 2000 – 4. kv. 2015

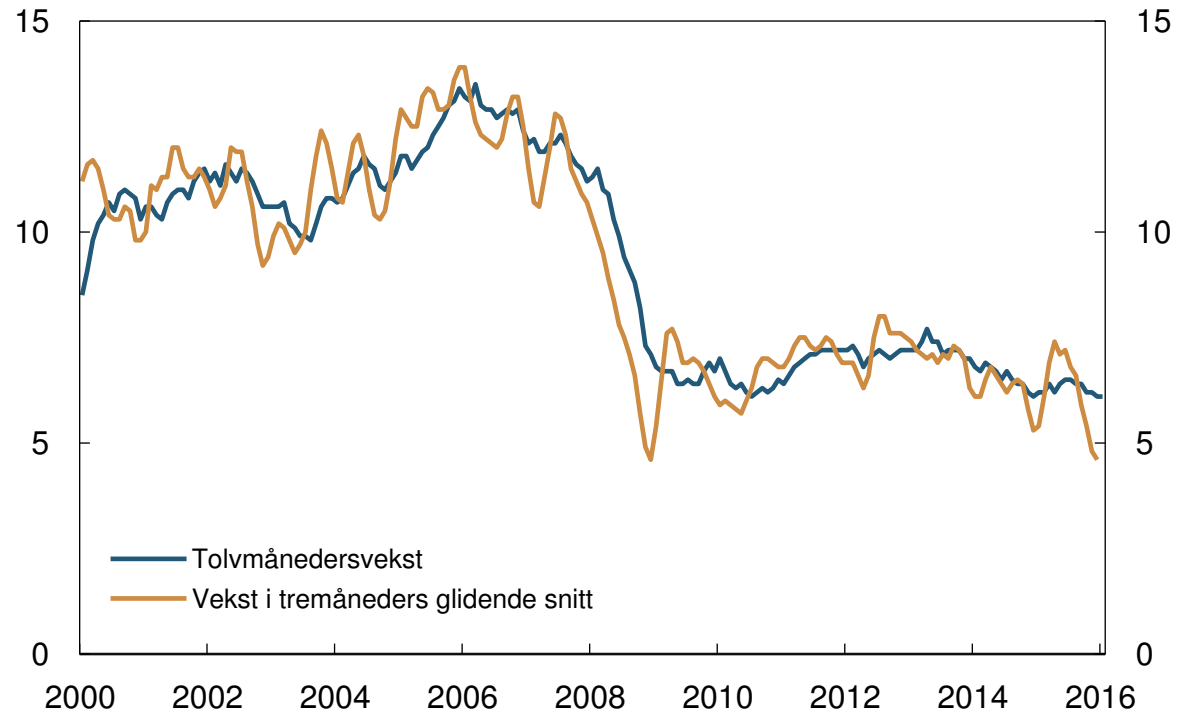

1) Beregnet basert på kredittbeholdning målt ved utgangen av kvartalet

2) Sum K2 og utenlandsgjeld for ikke-finansielle foretak i Fastlands-Norge

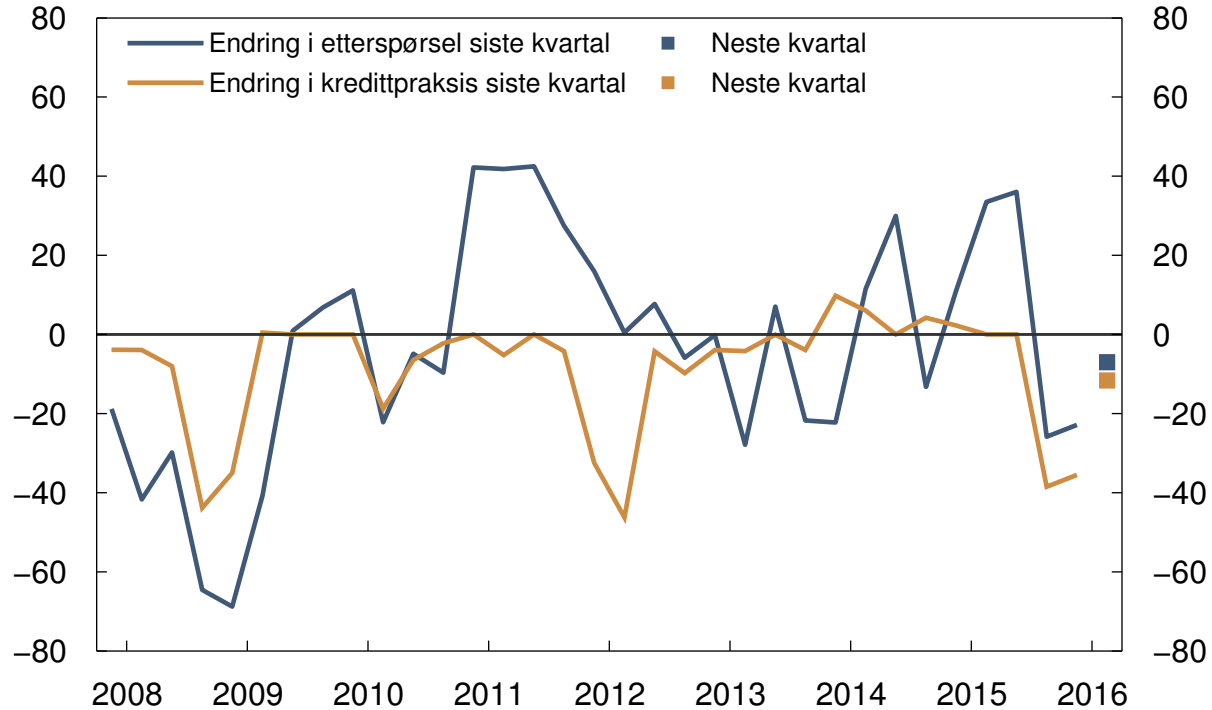
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.3 Kreditt til husholdninger. Tolv månedersvekst og annualisert vekst i tremåneders glidende snitt. Prosent. Januar 2000 – januar 2016

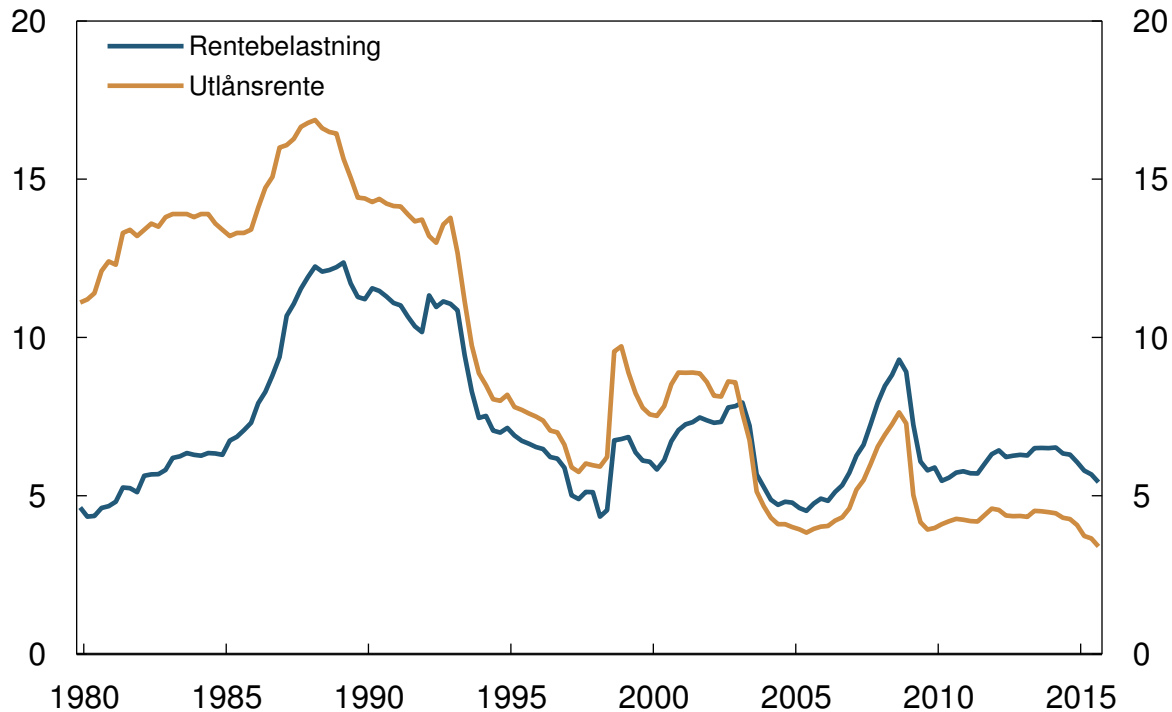
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.4 Endring i etterspørsel etter lån og bankenes kredittpraksis siste kvartal og forventet endring neste kvartal.¹⁾ Husholdninger. 4. kv. 2007 – 4. kv. 2015

1) Negative tall innebærer lavere etterspørsel eller strammere kredittpraksis
Kilde: Norges Bank

Figur 3.5 Utlånsrente¹⁾ og rentebelastning²⁾. Prosent. 4. kv. 1979 – 3. kv. 2015

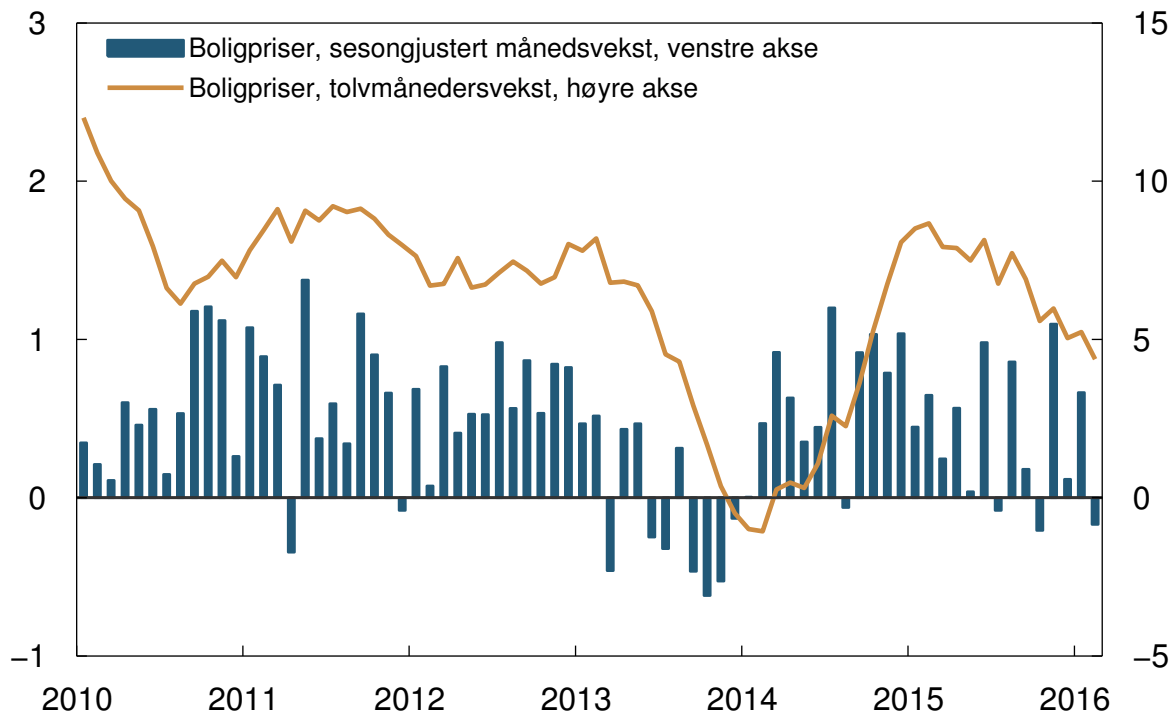

1) Fram til 2001 er det utlånsrente for totale utlån til husholdninger og foretak fra banker. Fra 2001 er det rente for totale utlån til husholdninger fra banker og kredittforetak

2) Renteutgifter i prosent av disponibel inntekt korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012 pluss renteutgifter etter skatt

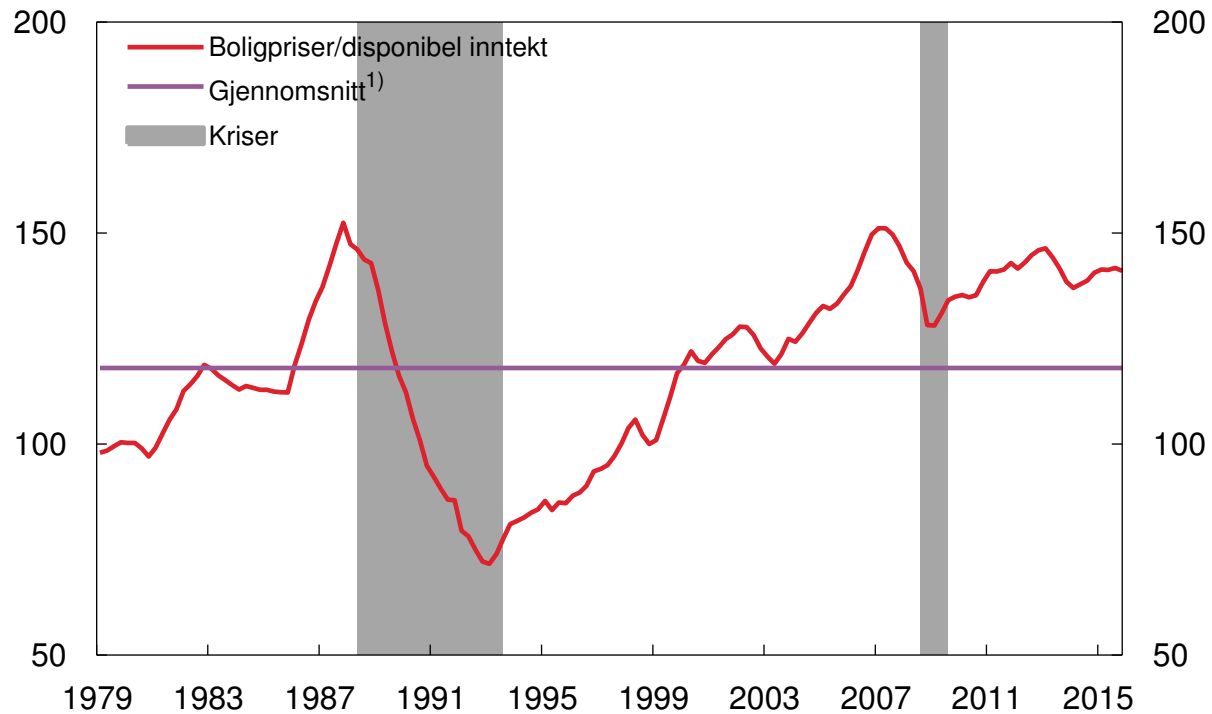
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.6 Boligpriser. Tolvmånedersvekst og sesongjustert månedsvekst. Prosent. Januar 2010 – februar 2016

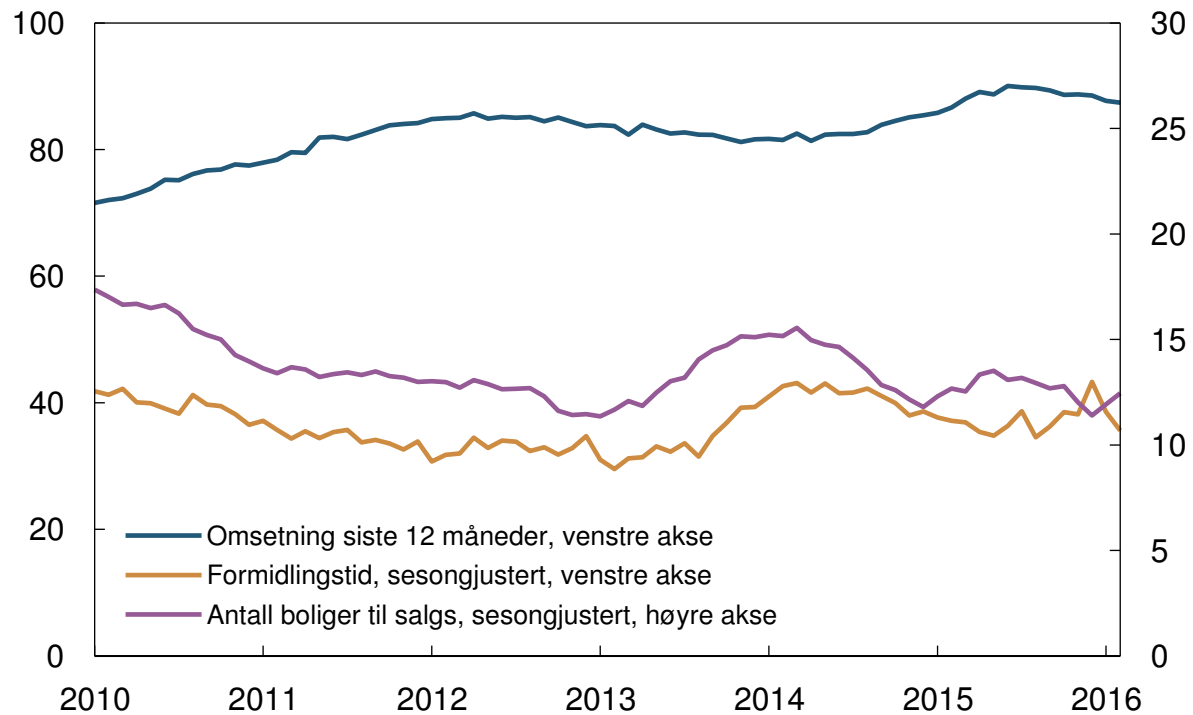
Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

Figur 3.7 Boligpriser i forhold til disponibel inntekt.
Indeks. 4. kv. 1998 = 100. 1. kv. 1979 – 4. kv. 2015

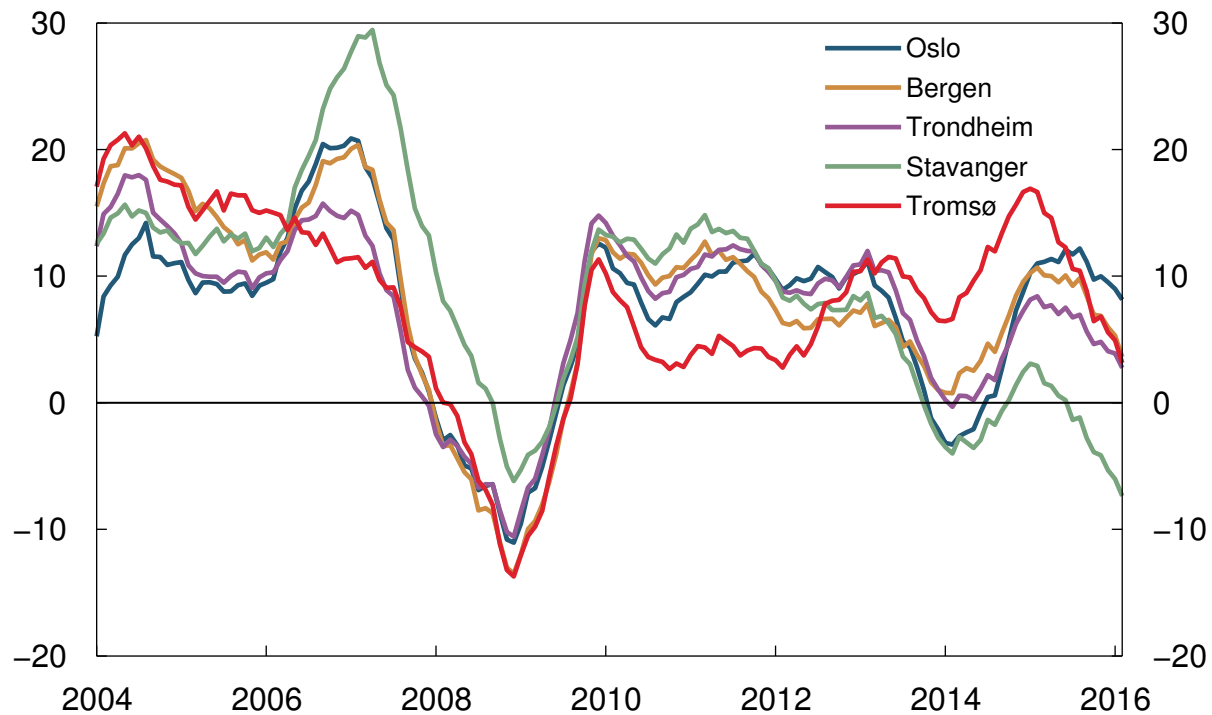
1) Gjennomsnitt boligpriser/disponibel inntekt. Beregnet basert på data fra 4. kv. 1978
Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no, Norges Eiendomsmeglerforbund (NEF) og Norges Bank

Figur 3.8 Antall omsatte brukte boliger og boliger til salgs i tusen boliger.
Formidlingstid i antall dager. Januar 2010 – februar 2016

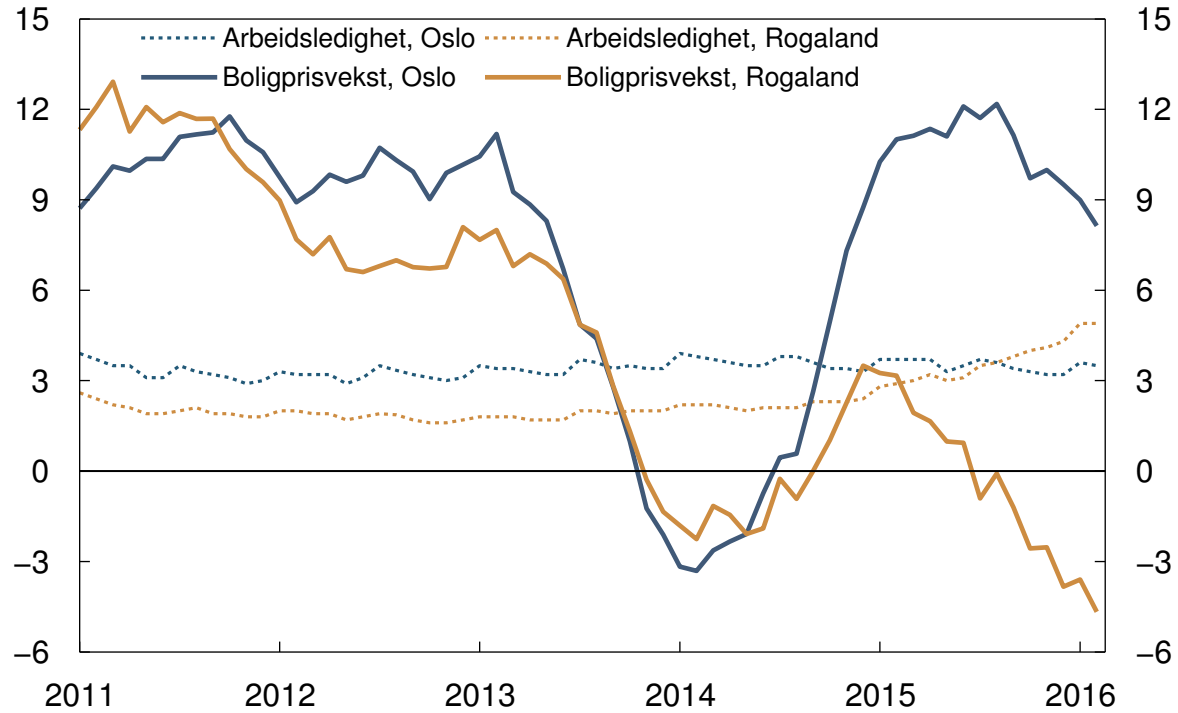
Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no og Norges Bank

Figur 3.9 Boligpriser i utvalgte byer.
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2004 – februar 2016

Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

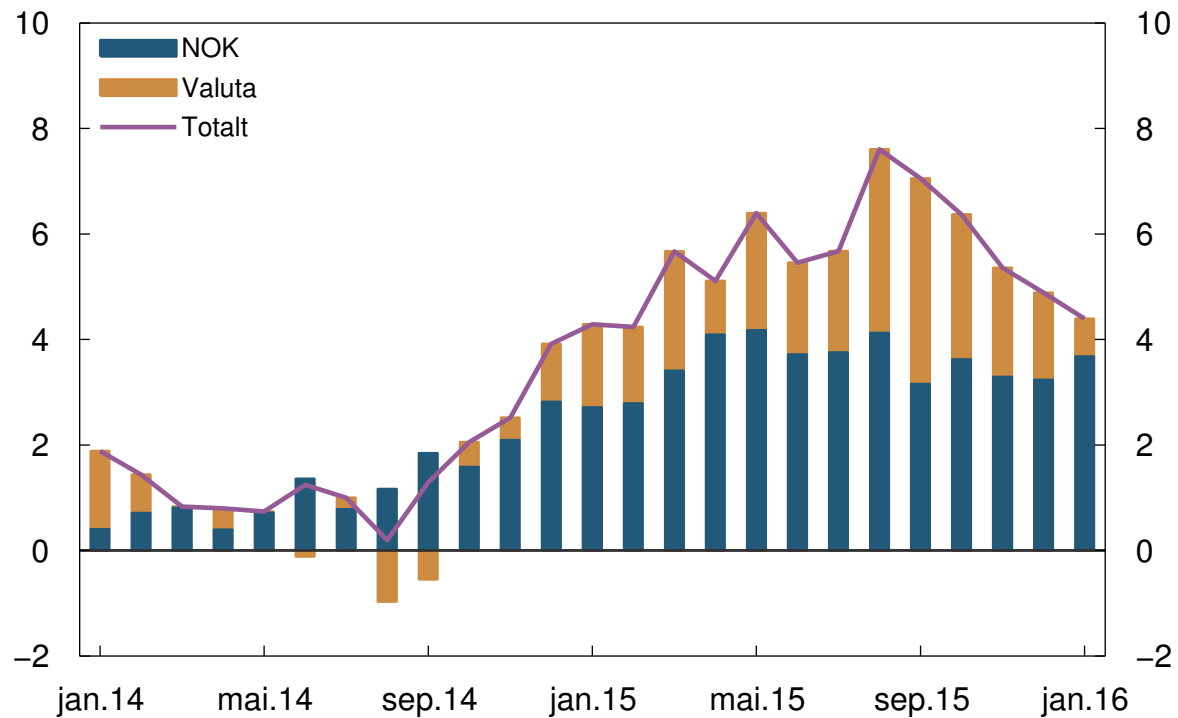
Figur 3.10 Arbeidsledighet¹⁾ og tolv månedersvekst i boligpriser for Oslo og Rogaland. Prosent. Januar 2011 – februar 2016

1) Registrert arbeidsledighet i prosent av arbeidsstyrken
Kilder: NAV, Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

Figur 3.11 Innenlandsk kreditt (K2) til norske ikke-finansielle foretak fra banker og kredittforetak dekomponert i norske kroner og annen valuta.

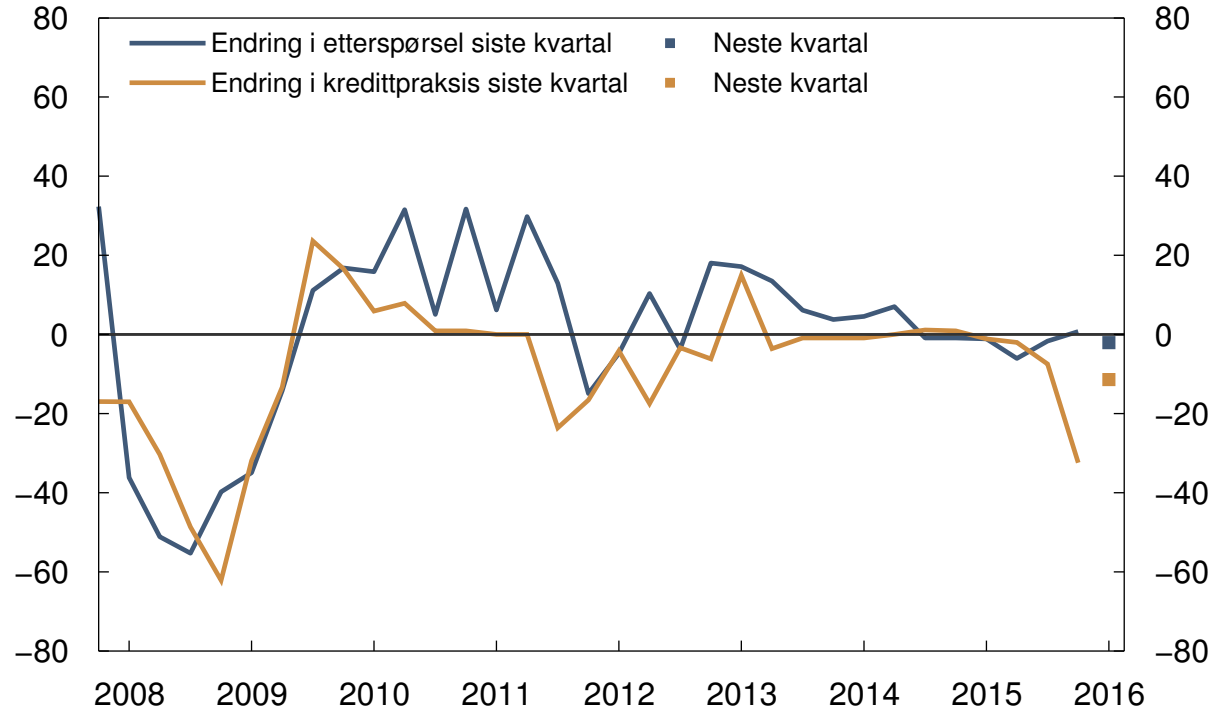
Tolv månedersvekst.¹⁾ Prosent. Januar 2014 – januar 2016

1) Endring i beholdning

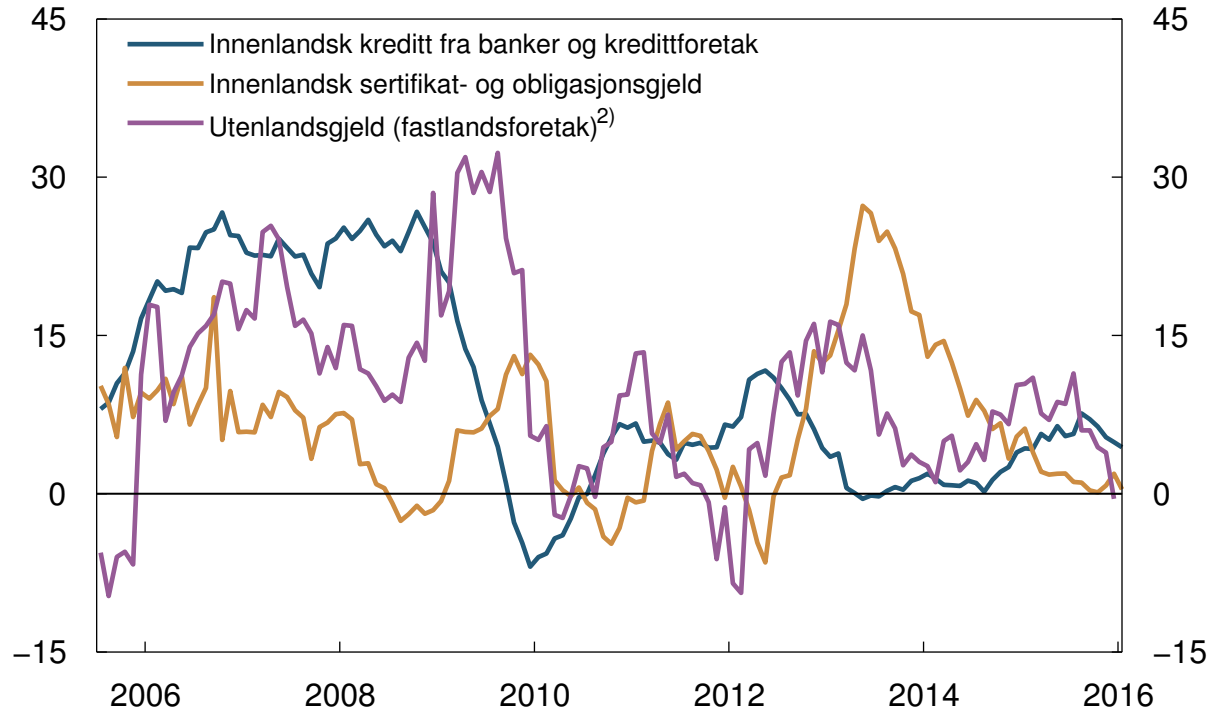
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.12 Endring i etterspørsel etter lån og bankenes kredittpraksis siste kvartal og forventet endring neste kvartal.¹⁾ Foretak. 4. kv. 2007 – 4. kv. 2015

1) Negative tall innebærer lavere etterspørsel eller strammere kredittpraksis
Kilde: Norges Bank

Figur 3.13 Kreditt fra utvalgte finansieringskilder til norske ikke-finansielle foretak. Tolvmånedersvekst.¹⁾ Prosent. Juli 2005 – januar 2016

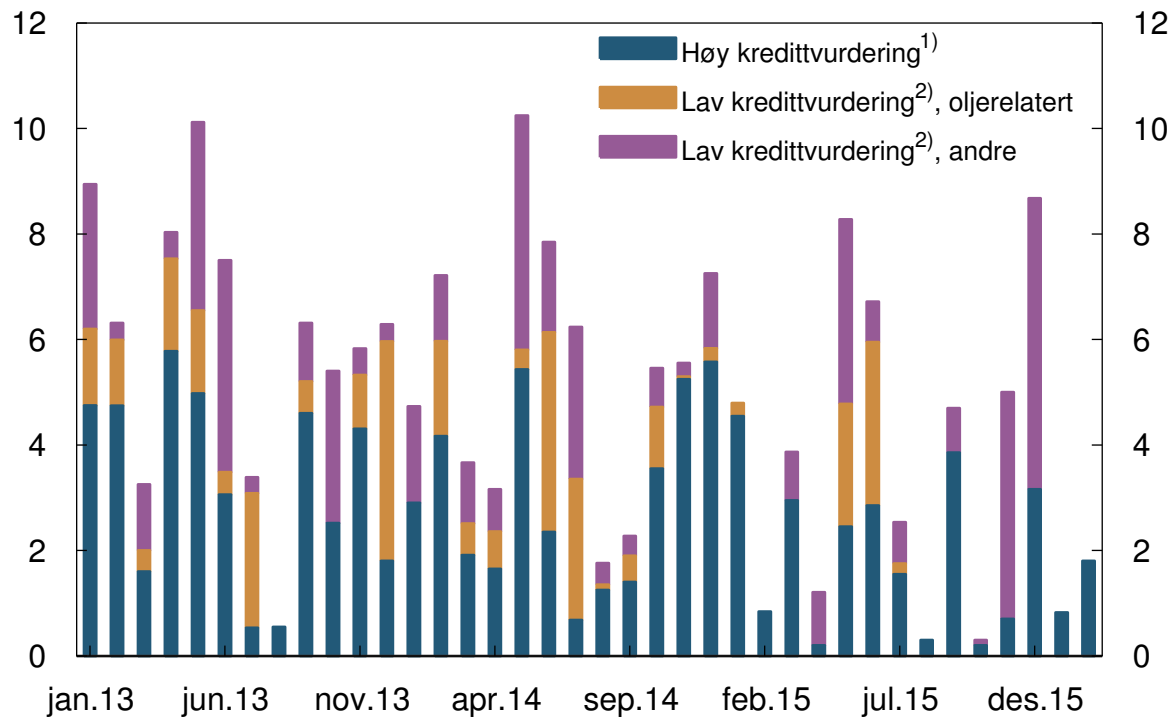

1) Beregnet basert på beholdning

2) Vekst basert på transaksjoner. Til og med desember 2015

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.14 Emisjonsvolum fra norskregistrerte ikke-finansielle foretak i det norske obligasjonsmarkedet. Milliarder kroner. Januar 2013 – februar 2016

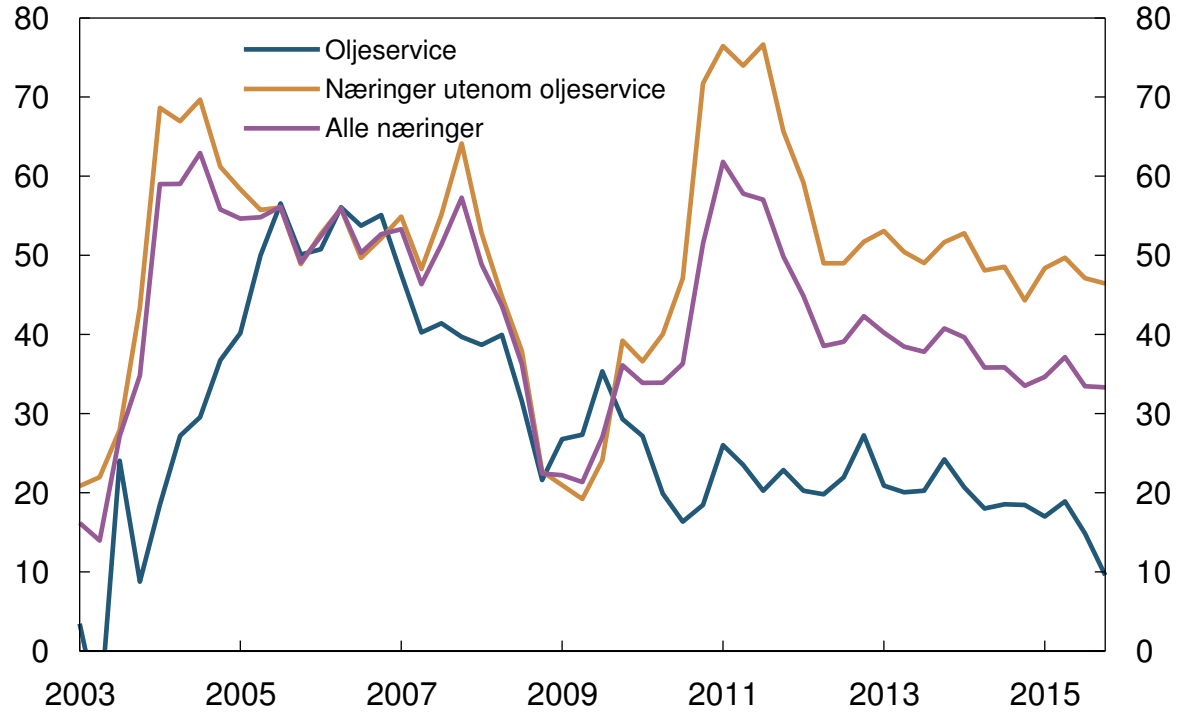

1) Foretak med kredittgradering lik eller høyere enn BBB-

2) Foretak med kredittgradering lavere enn BBB-

Kilde: Stamdata

Figur 3.15 Gjeldsbetjeningsevne¹⁾ i børsnoterte foretak.²⁾
Prosent. 1. kv. 2003 – 4. kv. 2015

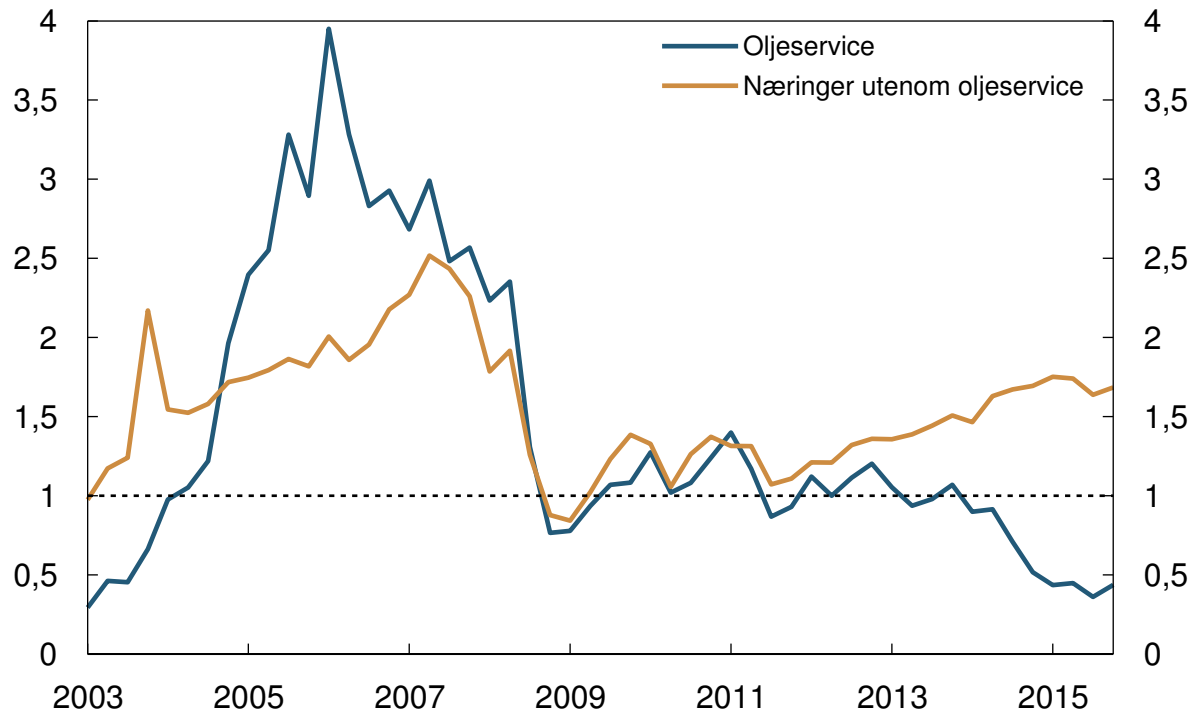

1) Resultat før skatt pluss driftsmessige av- og nedskrivninger siste fire kvartaler i prosent av netto rentebærende gjeld

2) Norskregistrerte ikke-finansielle foretak på Oslo Børs, ekskludert foretak innen utvinning av olje og gass. Norsk Hydro er ekskludert t.o.m. 3. kv. 2007

Kilder: Bloomberg og Norges Bank

Figur 3.16 Pris/bok¹⁾ i børsnoterte foretak.²⁾ 1. kv. 2003 – 4. kv. 2015

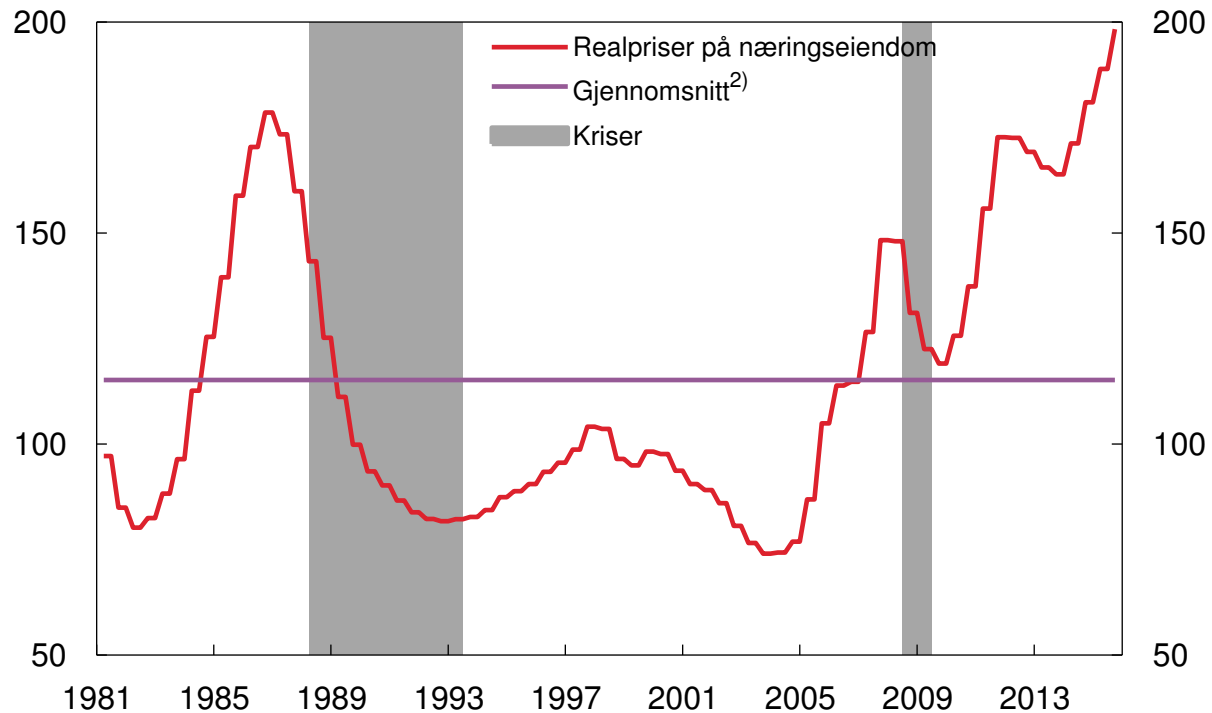
1) Markedsverdi av egenkapital som andel av bokført egenkapital

2) Norskregistrerte ikke-finansielle foretak på Oslo Børs, ekskludert foretak innen utvinning av olje og gass.

Norsk Hydro er ekskludert t.o.m. 3. kv. 2007

Kilder: Bloomberg og Norges Bank

Figur 3.17 Realpriser på næringseiendom.¹⁾
Indeks. 1998 = 100. 2. kv. 1981 – 4. kv. 2015

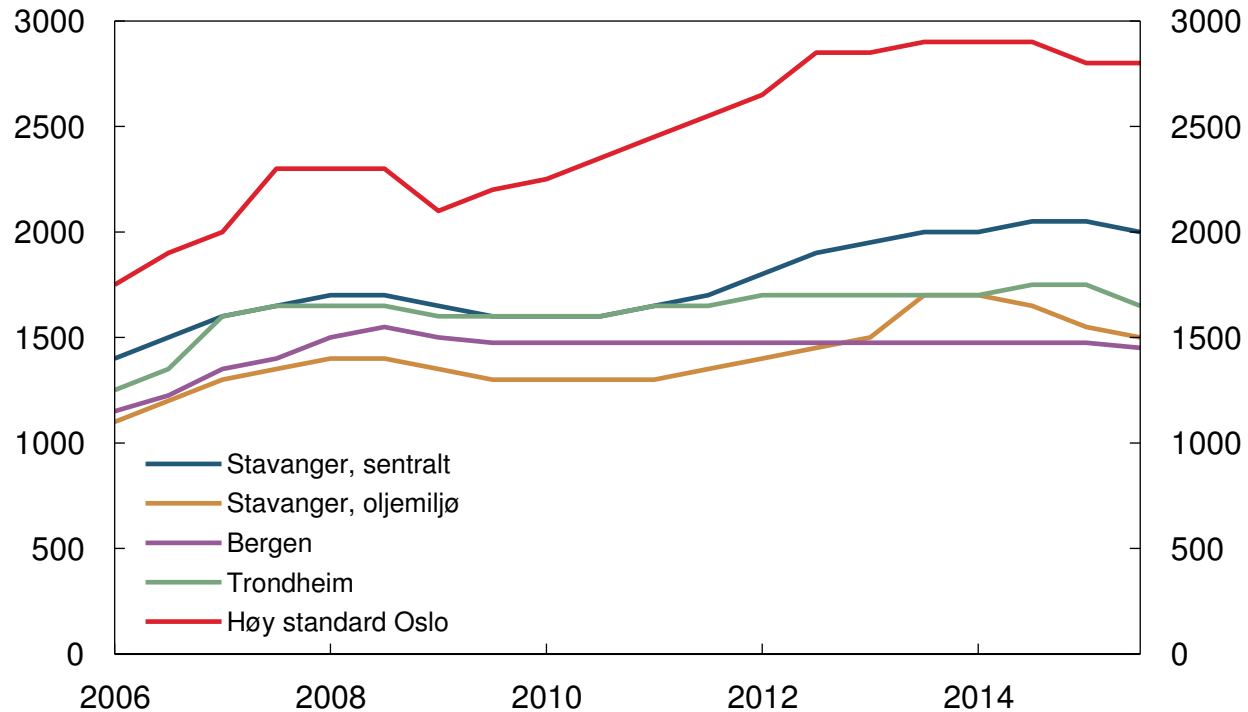

1) Beregnede salgspriser på kontorlokaler av høy standard, sentralt i Oslo deflatert med BNP-deflatoren for Fastlands-Norge

2) Beregnet basert på data fra 2. kv. 1981

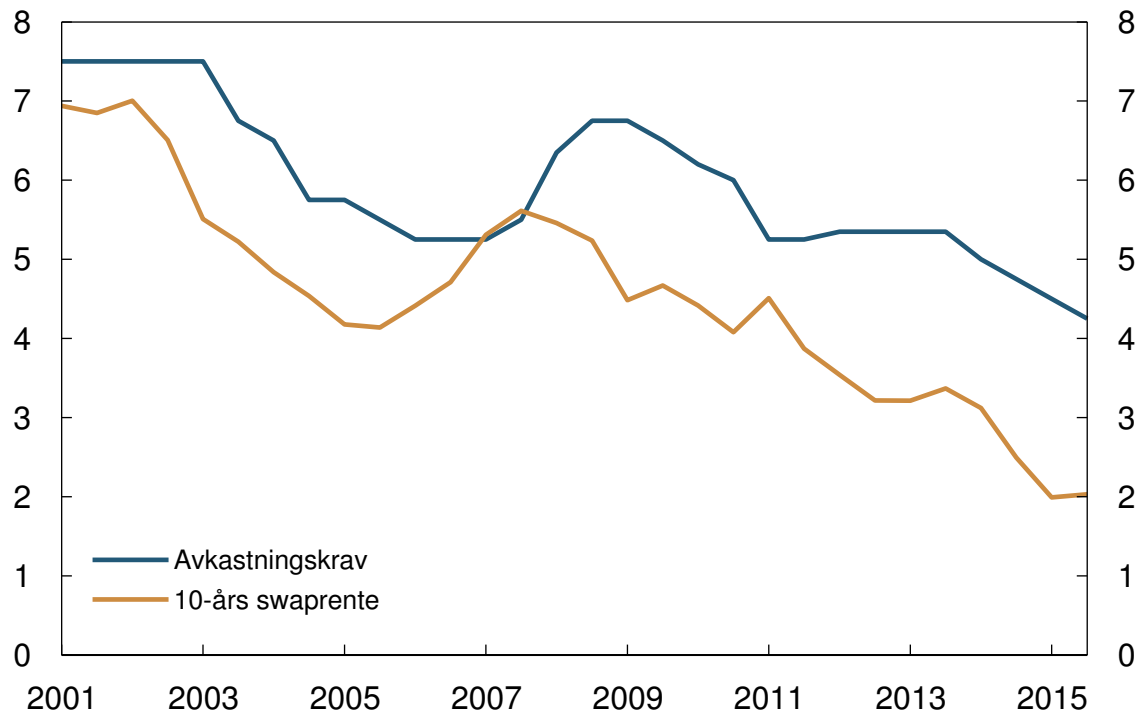
Kilder: Dagens Næringsliv, OPAK, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.18 Leiepriser for kontorlokaler i utvalgte byer.
Kroner per kvadratmeter per år. 1. halvår 2006 – 2. halvår 2015¹⁾

1) For byer utenom Oslo var det tidligere kun ett leieprissegment. 2. halvår 2013 ble leieprisene inndelt i segmentene "god standard" og "høy standard" for hvert område. For seriene "Stavanger, sentralt" og "Stavanger, oljemiljø" ble "høy standard" videreført, mens for "Bergen" og "Trondheim" ble "god standard" videreført
Kilder: OPAK og Dagens Næringsliv

Figur 3.19 Avkastningskrav¹⁾ for de mest attraktive kontorlokalene i Oslo og 10-års swaprente.²⁾ Prosent. 1. halvår 2001 – 2. halvår 2015

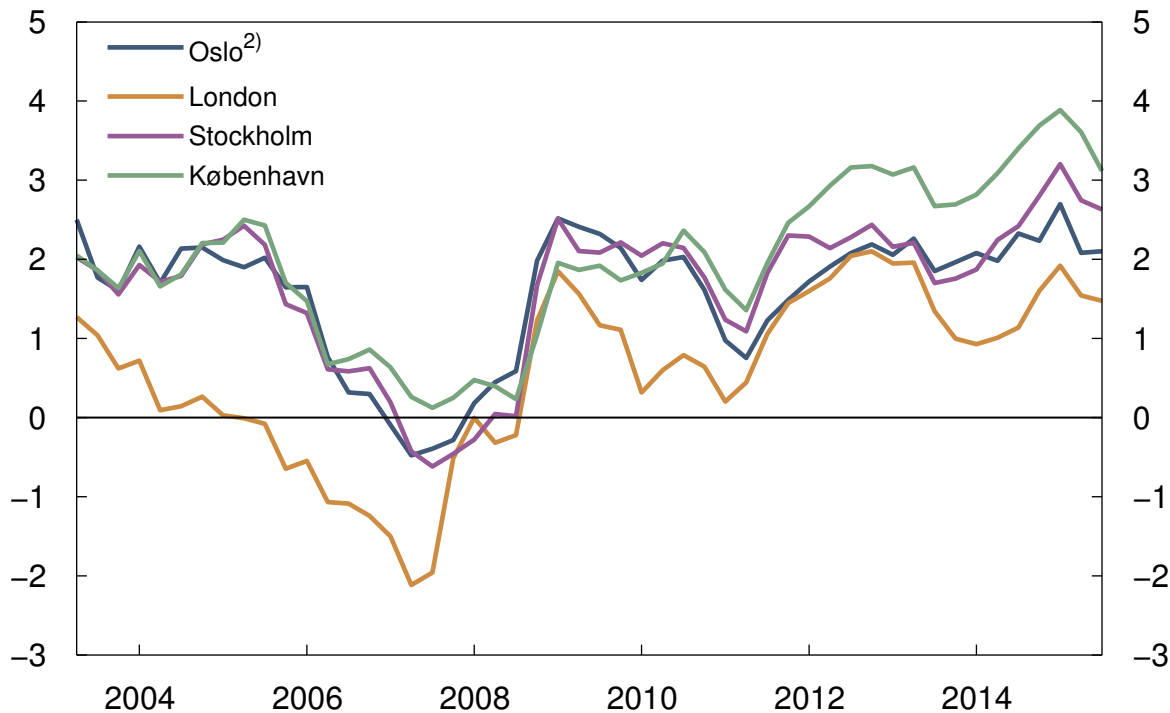

1) Avkastningskravet er basert på vurderinger gjort av Dagens Næringslivs ekspertpanel på næringsseiendom

2) Halvårlig swaprente er beregnet som et gjennomsnitt av daglige renter

Kilder: Dagens Næringsliv og Thomson Reuters

Figur 3.20 Risikopremie for prestisjelokaler i utvalgte europeiske storbyer.¹⁾
 Prosent. 2. kv. 2003 – 3. kv. 2015

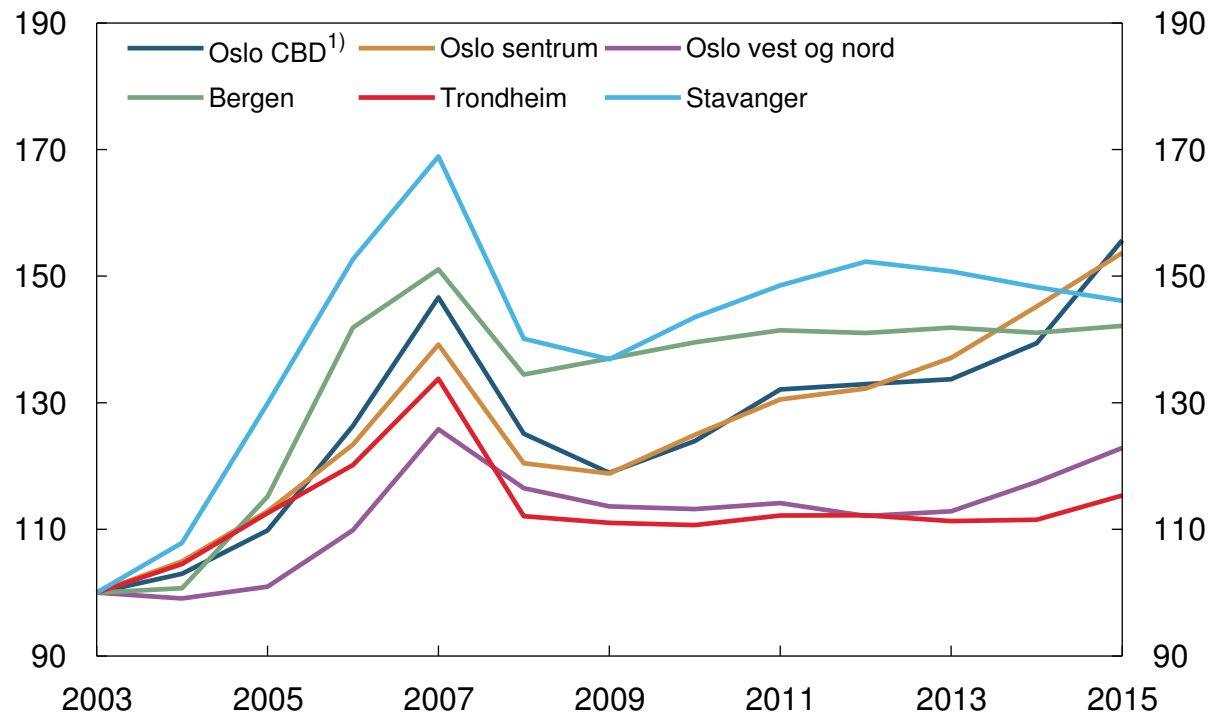

1) Risikopremien er beregnet som differansen mellom direkteavkastningskravet i hver by og kvartalsvis 10-års swaprente for landet byen ligger i. Kvartalsvis swaprente er beregnet som et gjennomsnitt av daglige renter

2) For Oslo er det enkelte små avvik i direkteavkastningskravet mellom denne figuren og figur 3.19. Det skyldes bruk av ulike kilder

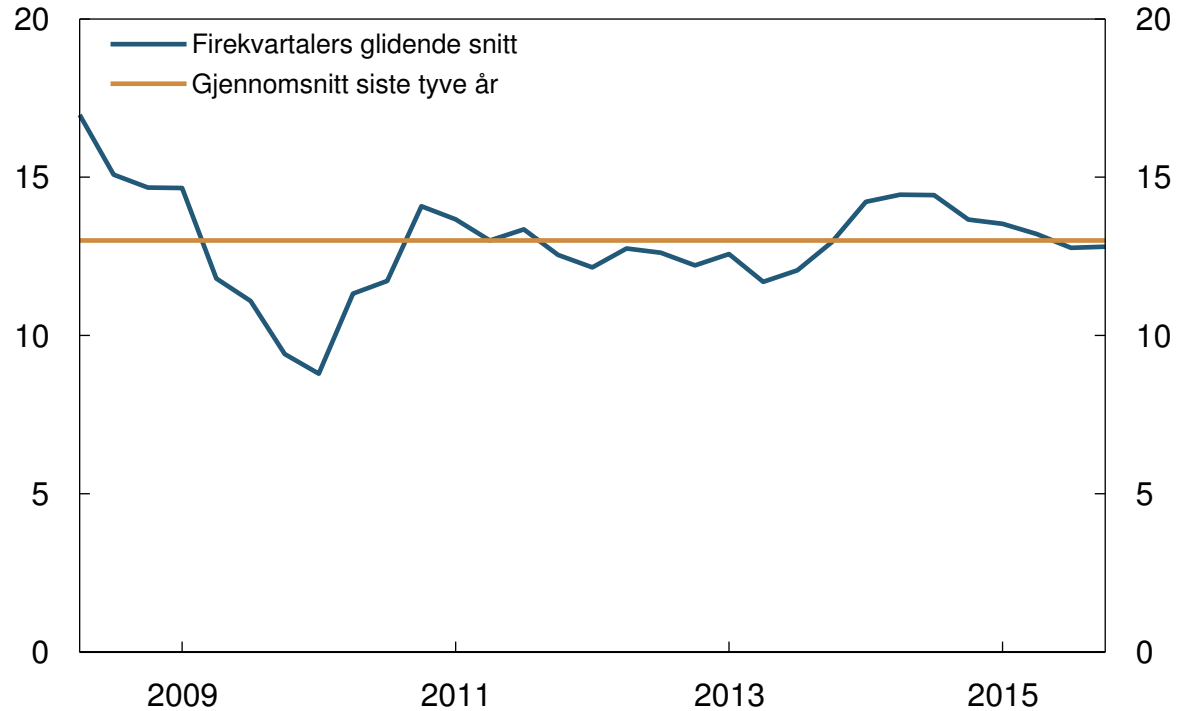
Kilder: CBRE og Bloomberg

Figur 3.21 Verdi på kontoreiendom. Utvalgte byer.
Indeks. 2003 = 100. 2003 – 2015

1) CBD står for "Central Business District"
Kilde: Investment Property Databank (IPD)

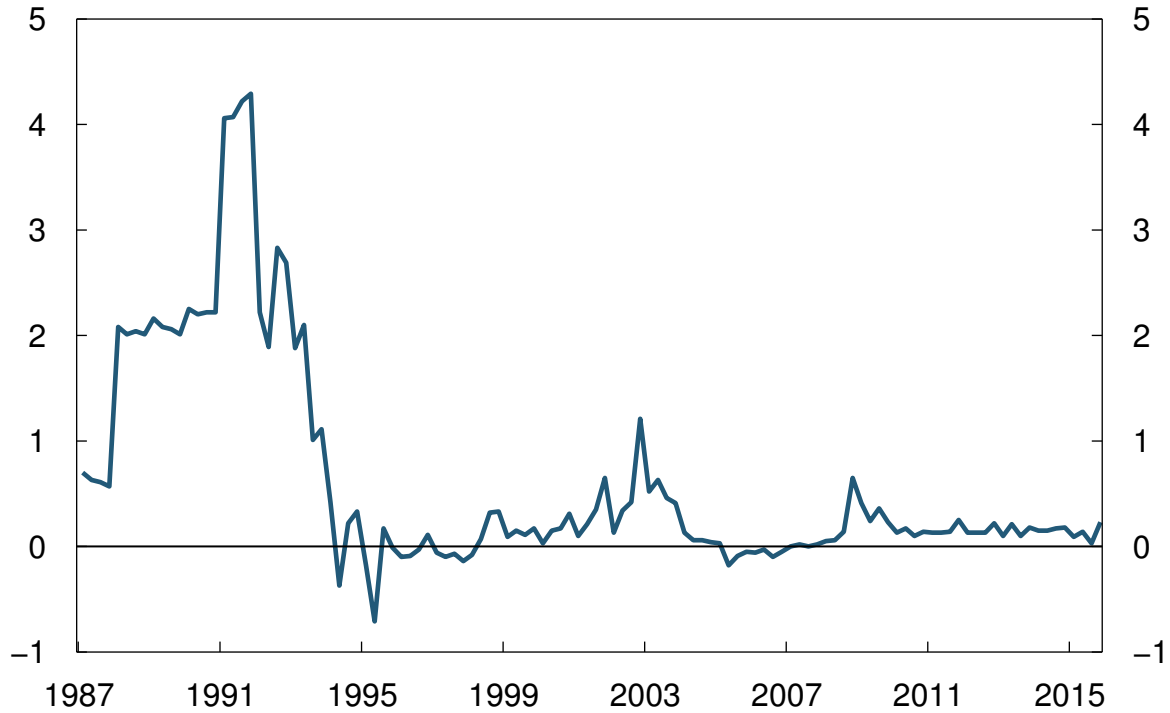
Figur 3.22 Egenkapitalavkastning i norske banker.¹⁾
Prosent. 2. kv. 2008 – 4. kv. 2015

1) Vektet snitt for syv store banker i Norge: DNB Bank, Nordea Bank Norge, SpareBank 1 SR-Bank, Sparebanken Vest, SpareBank 1 SMN, Sparebanken Sør og SpareBank 1 Nord-Norge (ekskludert Sparebanken Sør fram til og med desember 2013)

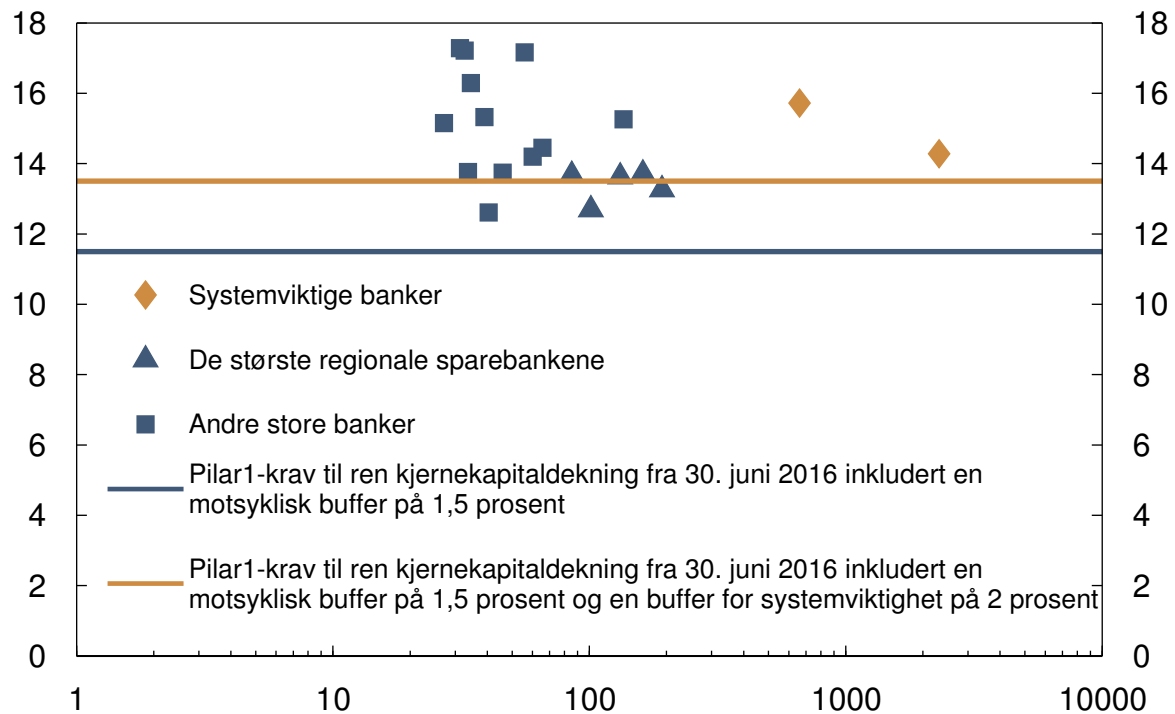
Kilder: Bankkonsernenes års- og kvartalsrapporter og Norges Bank

Figur 3.23 Bankenes¹⁾ utlånstap i prosent av brutto utlån til kunder.
Annualisert. 1. kv. 1987 – 4. kv. 2015

1) Alle banker og kredittforetak i Norge
Kilde: Norges Bank

Figur 3.24 Bankkonsernernes¹⁾ rene kjernekapitaldekning. Prosent. Forvaltningskapital.²⁾ Milliarder kroner. Per 31. desember 2015³⁾

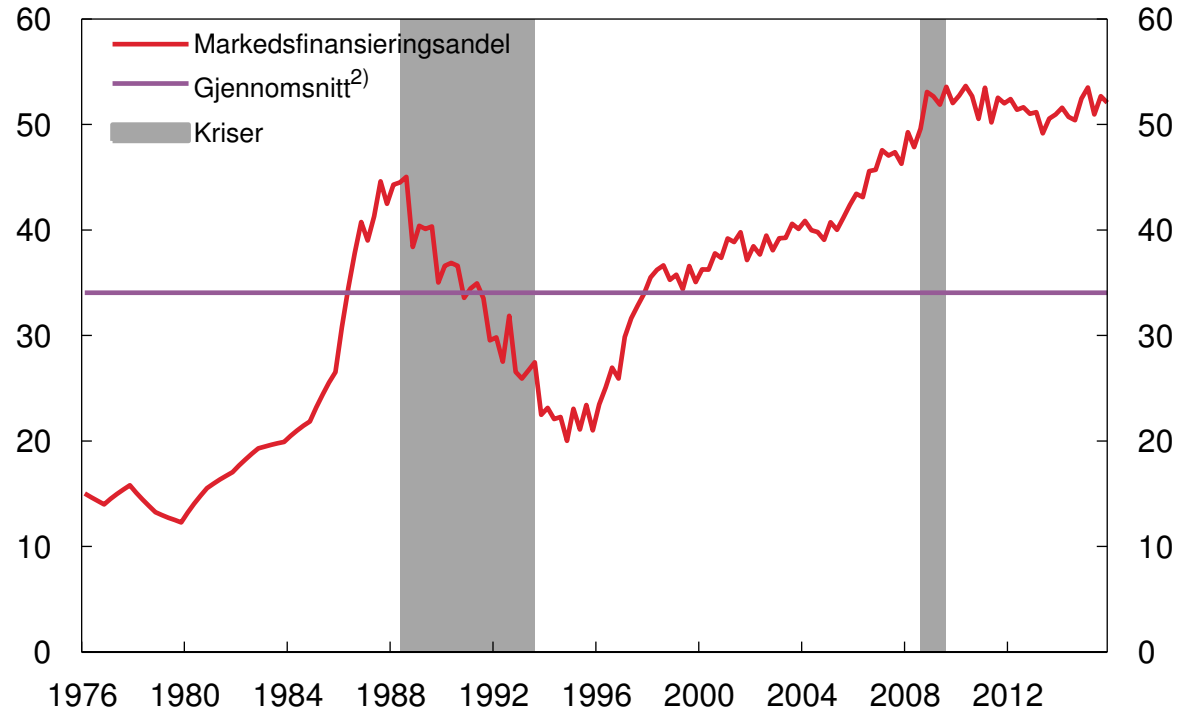
1) Bankkonsern med forvaltningskapital over 25 milliarder kroner med unntak av filialer av utenlandske banker i Norge

2) Logaritmisk skala

3) Beregningene er basert på bankenes forslag til utbytte

Kilder: Bankkonsernernes kvartalsrapporter og Norges Bank

Figur 3.25 Bankenes¹⁾ markedsfinansieringsandel.
Prosent. 1. kv. 1976 – 4. kv. 2015

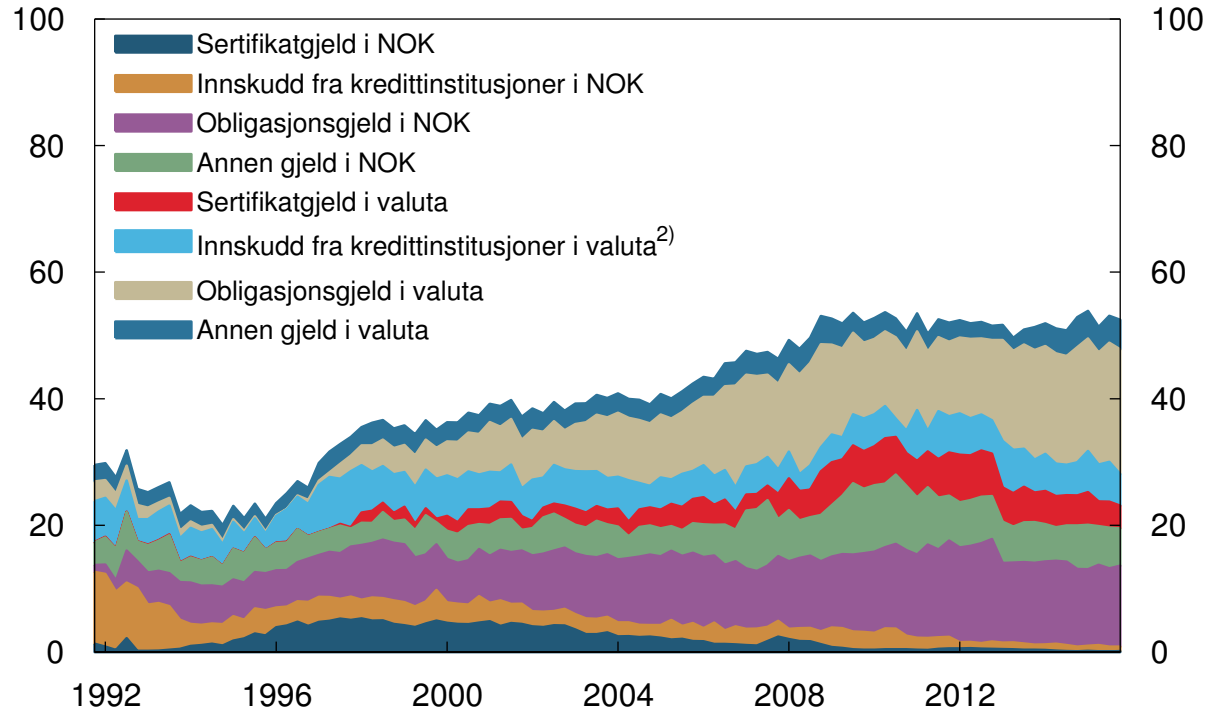

1) Alle banker og OMF-kredittforetak i Norge med unntak av filialer og datterbanker av utenlandske banker

2) Beregnet basert på data fra 4. kv. 1975

Kilde: Norges Bank

Figur 3.26 Dekomponering av bankenes¹⁾ markedsfinansieringsandel.
Andel av total finansiering. Prosent. 4. kv. 1991 – 4. kv. 2015

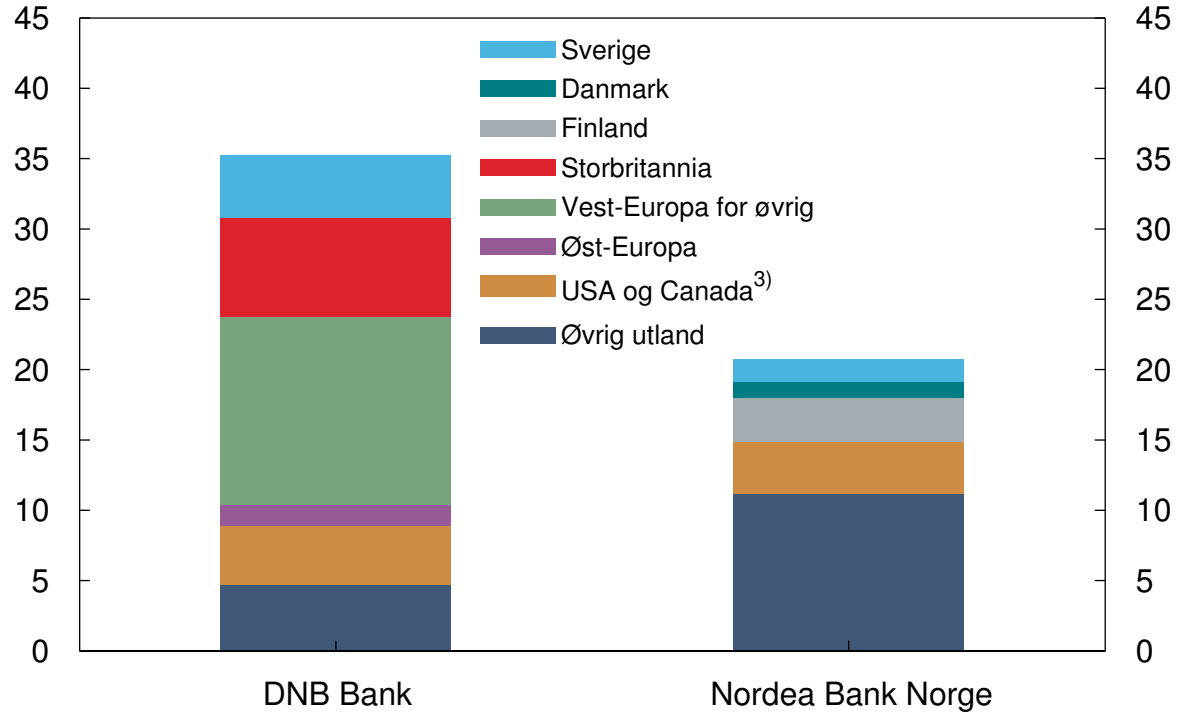

1) Alle banker og OMF-kredittforetak i Norge med unntak av filialer og datterbanker av utenlandske banker

2) Innskudd fra kredittinstitusjoner inkluderer også innskudd fra sentralbanker

Kilde: Norges Bank

Figur 3.27 Utenlandsk eksponering. Andel av total eksponering.^{1),2)} Prosent

1) Eksponeringene er ikke risikovektet. Tall per 31.12.2014 for DNB Bank-konsernet og 31.12.2015

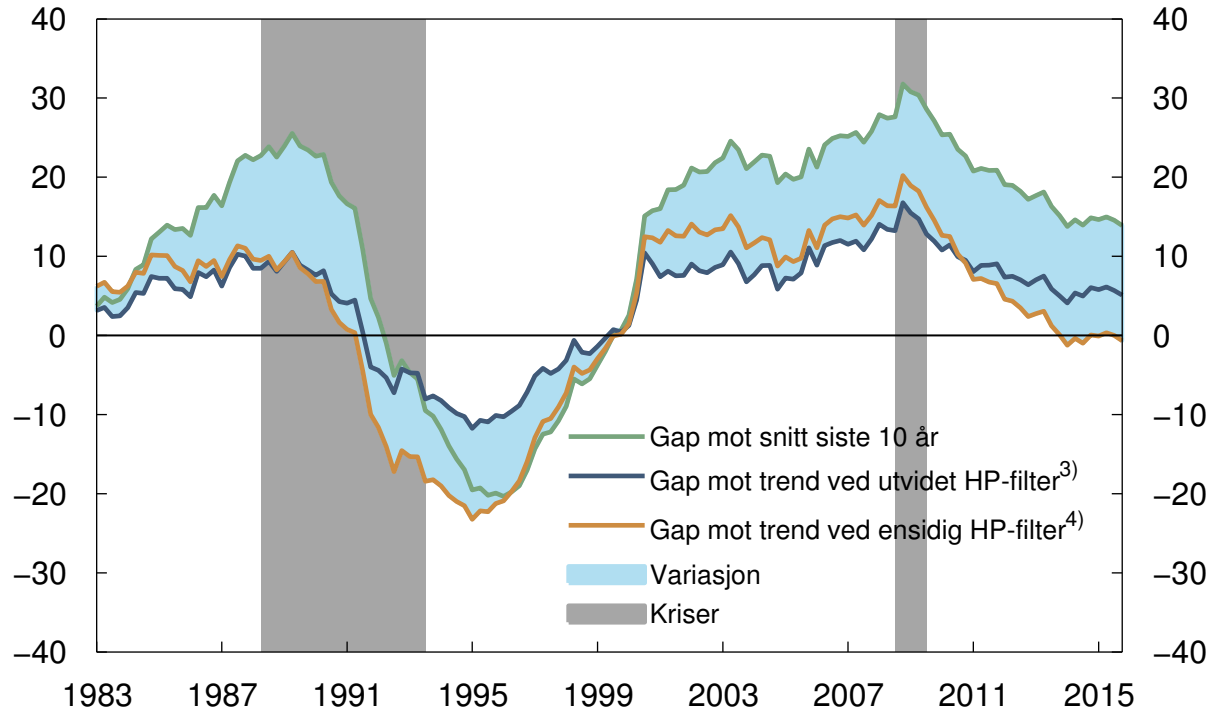
for Nordea Bank Norge-konsernet

2) Bankene rapporterer ulik inndeling av land, og samlekategoriene kan inkludere land som er spesifisert hos den andre banken

3) For Nordea er det kun oppgitt tall for USA

Kilder: Bankenes års- og pilar 3-rapporter og Norges Bank

Figur 3.28a Kredittgap. Samlet kreditt¹⁾ for Fastlands-Norge som andel av BNP for Fastlands-Norge. Avvik fra beregnede trender.²⁾ Prosentenheter.
1. kv. 1983 – 4. kv. 2015

1) Summen av K2 husholdninger og K3 ikke-finansielle foretak i Fastlands-Norge (alle ikke-finansielle foretak før 1995). K3 ikke-finansielle foretak inneholder K2 ikke-finansielle foretak og utenlandsgjeld i Fastlands-Norge

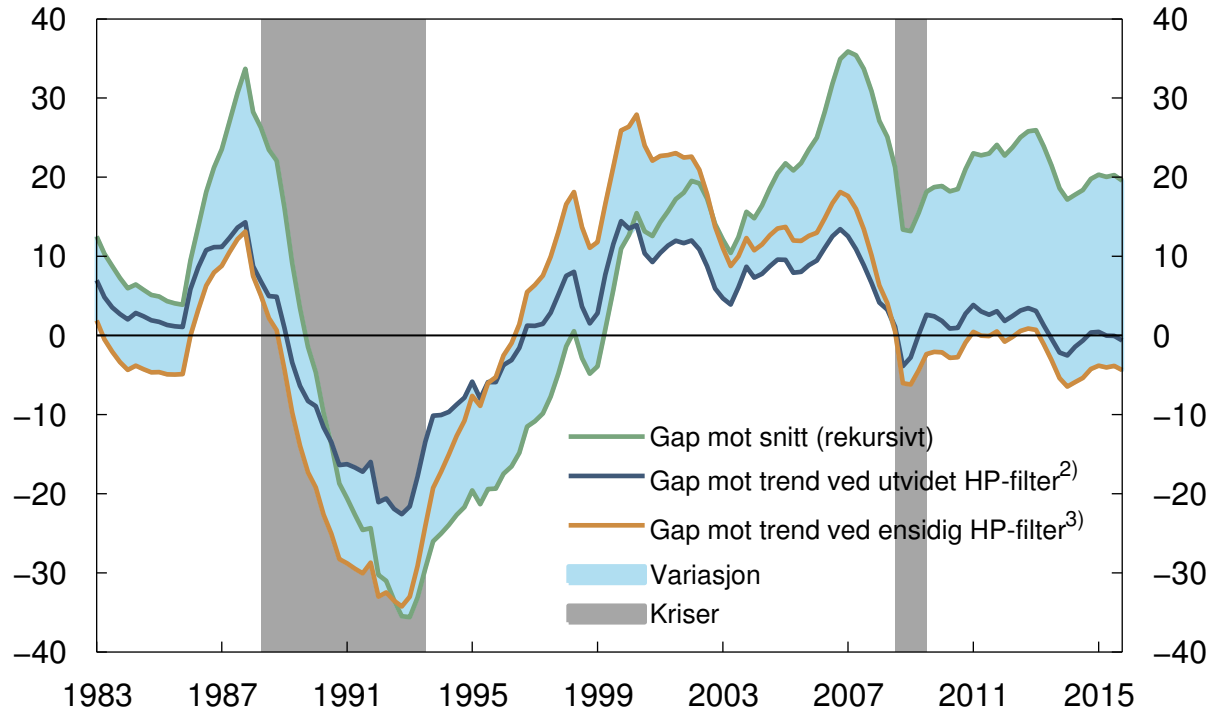
2) Trendene er beregnet basert på data fra 4. kv. 1975

3) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000

4) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000

Kilder: Statistisk sentralbyrå, IMF og Norges Bank

Figur 3.28b Boligprisgap. Boligpriser i forhold til disponibel inntekt som avvik fra beregnede trender.¹⁾ Prosent. 1. kv. 1983 – 4. kv. 2015

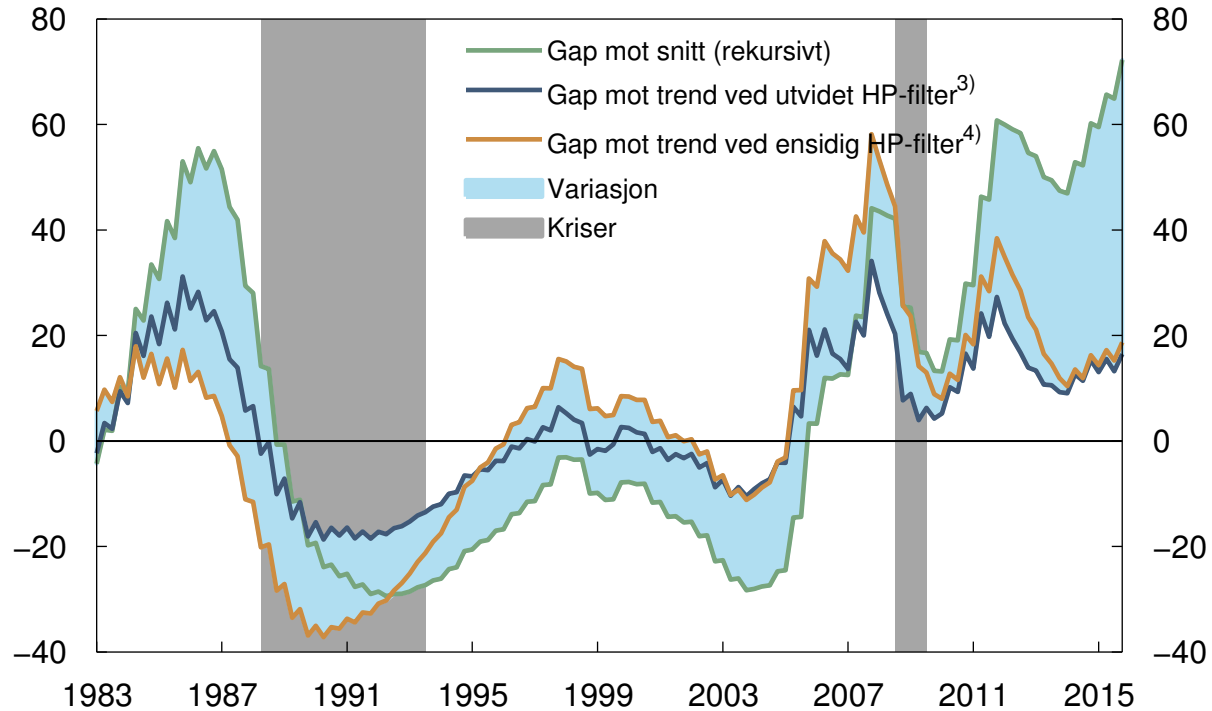
1) Trendene er beregnet basert på data fra 4. kv. 1978

2) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000

3) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eiendom Norge, Norges Eiendomsmeglerforbund (NEF), Finn.no, Eiendomsverdi og Norges Bank

Figur 3.28c Næringseiendomsprisgap. Realpriser på næringseiendom¹⁾ som avvik fra beregnede trender.²⁾ Prosent. 1. kv. 1983 – 4. kv. 2015

1) Beregnede salgspriser på kontorlokaler av høy standard, sentralt i Oslo deflatert med BNP-deflatoren for Fastlands-Norge

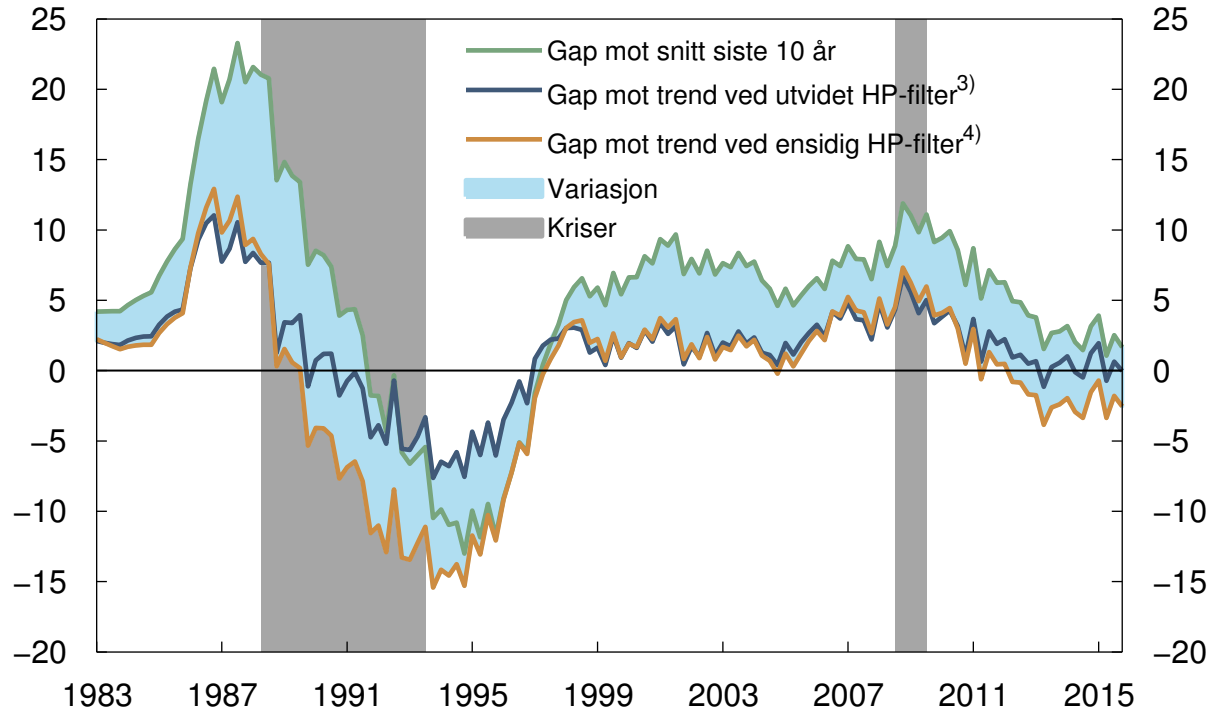
2) Trendene er beregnet basert på data fra 2. kv. 1981

3) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000

4) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000

Kilder: Dagens Næringsliv, OPAK, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.28d Markedsfinansieringsgap. Bankenes¹⁾ markedsfinansieringsandel som avvik fra beregnede trender.²⁾ Prosentenheter. 1. kv. 1983 – 4. kv. 2015

1) Alle banker og OMF-kredittforetak i Norge med unntak av filialer og datterbanker av utenlandske banker

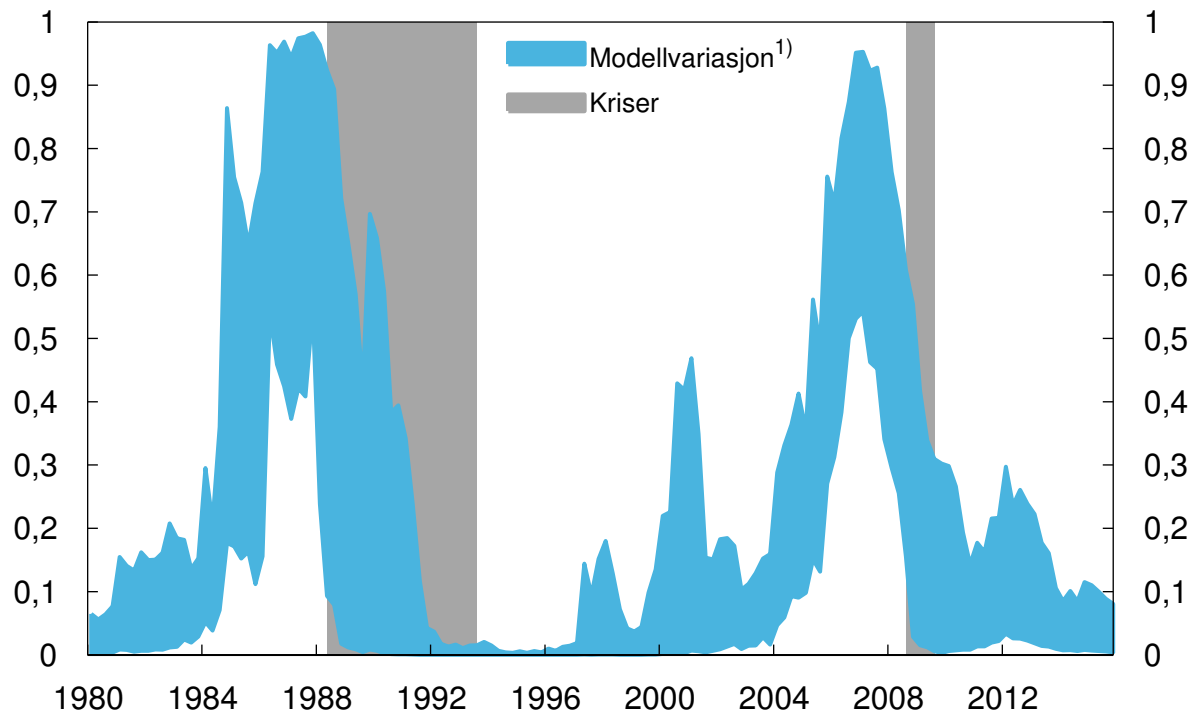
2) Trendene er beregnet basert på data fra 4. kv. 1975

3) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000

4) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000

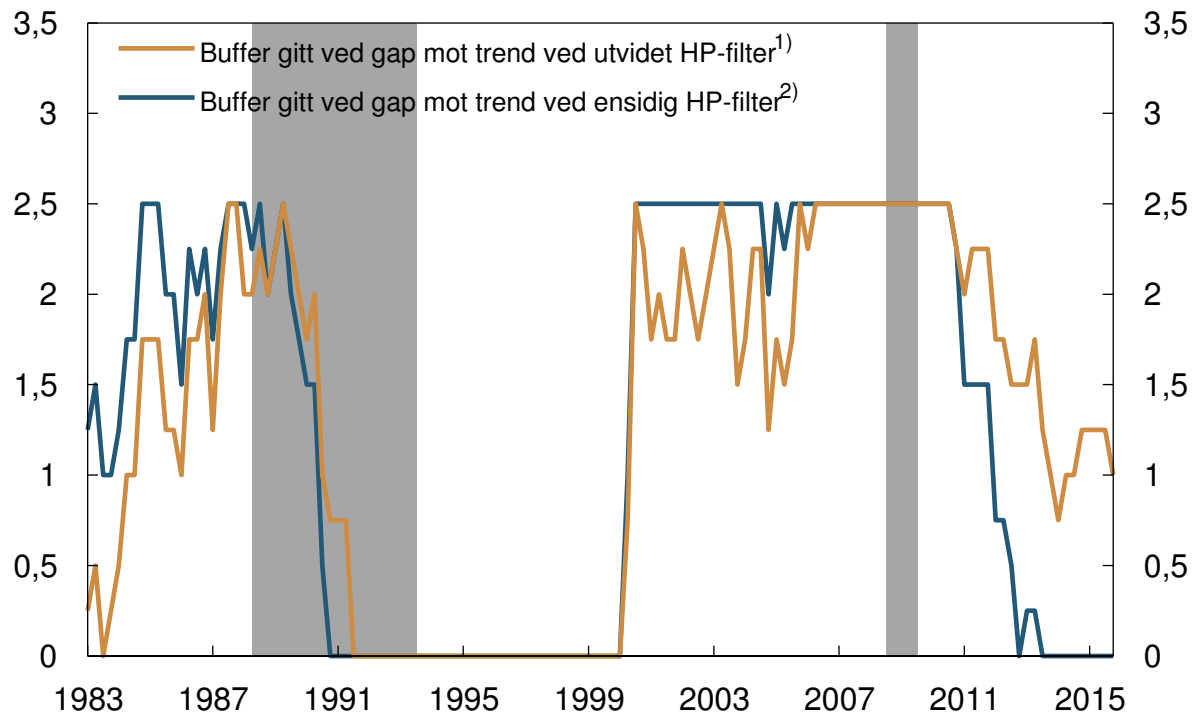
Kilde: Norges Bank

Figur 3.29 Estimerte krisesannsynligheter fra ulike modellspesifikasjoner.
1. kv. 1980 – 4. kv. 2015

1) Modellvariasjonen er representert ved høyeste og laveste krisesannsynlighet basert på ulike modellspesifikasjoner og trendberegninger
Kilde: Norges Bank

Figur 3.30 Referanseverdier for den motsykliske kapitalbufferen ved ulike trendberegninger. Prosent. 1. kv. 1983 – 4. kv. 2015

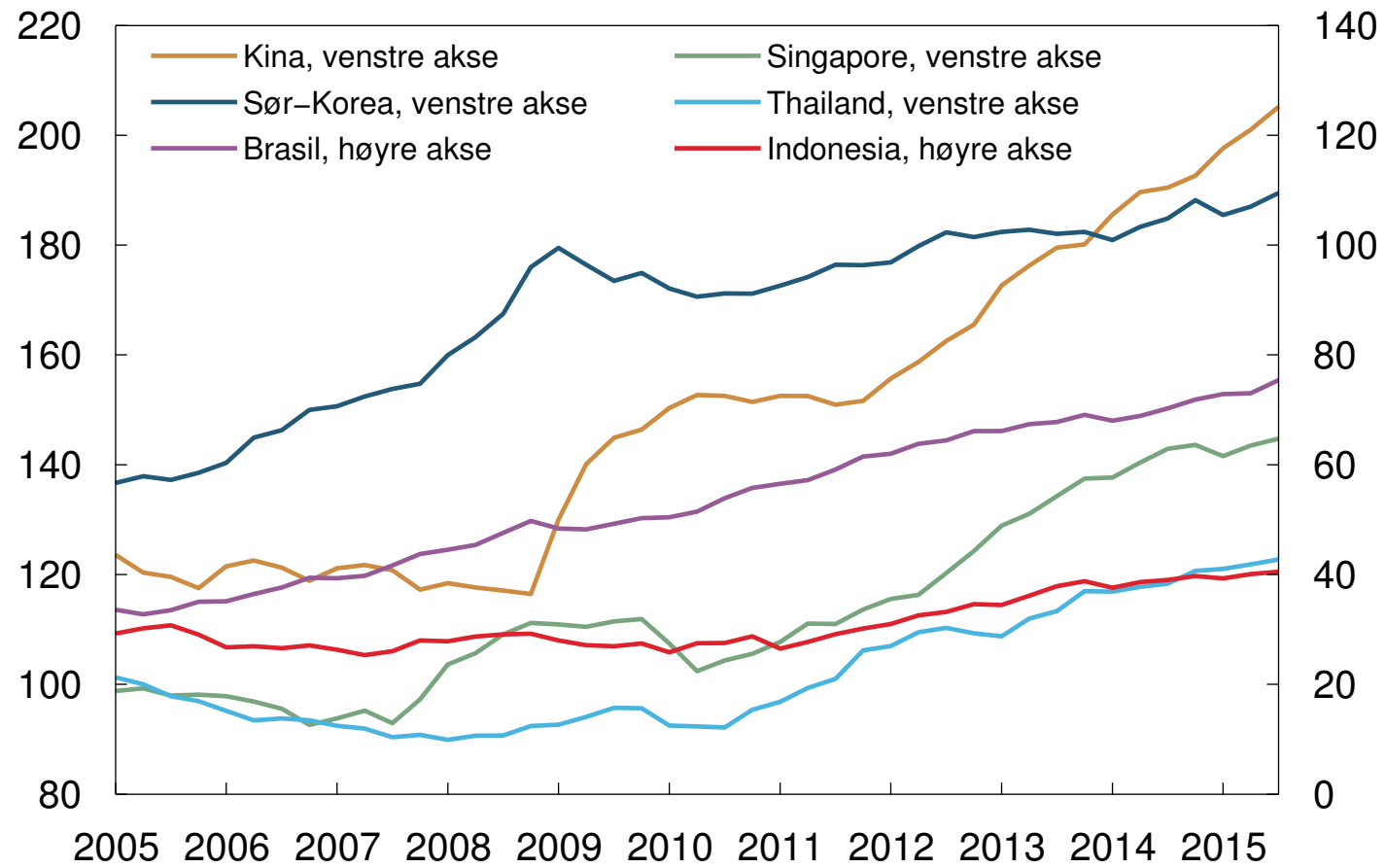

1) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000

2) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000

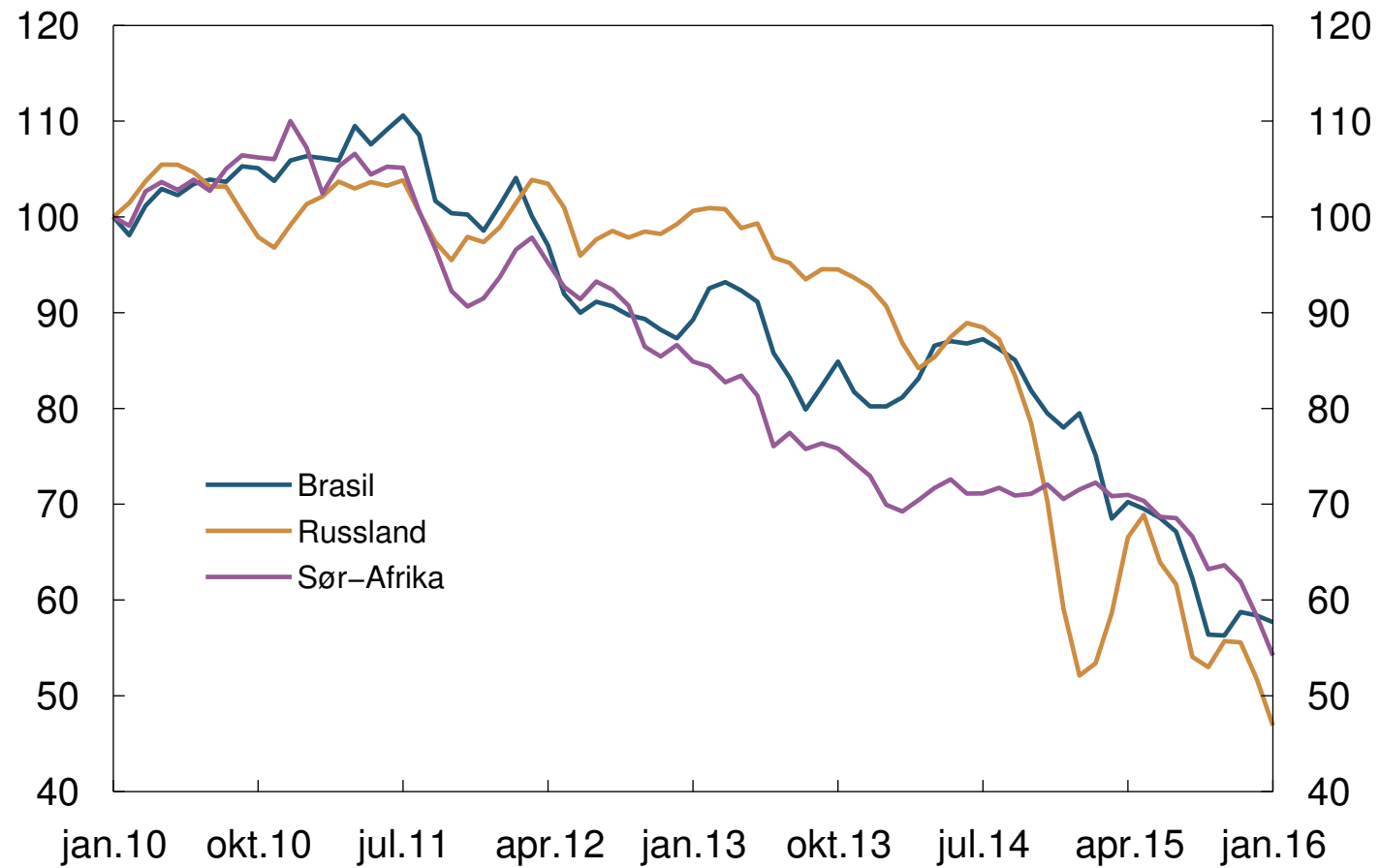
Kilder: Statistisk sentralbyrå, IMF og Norges Bank

Figur 1 Kreditt til privat sektor som andel av BNP.
Prosent. 1. kv. 2005 – 3. kv. 2015

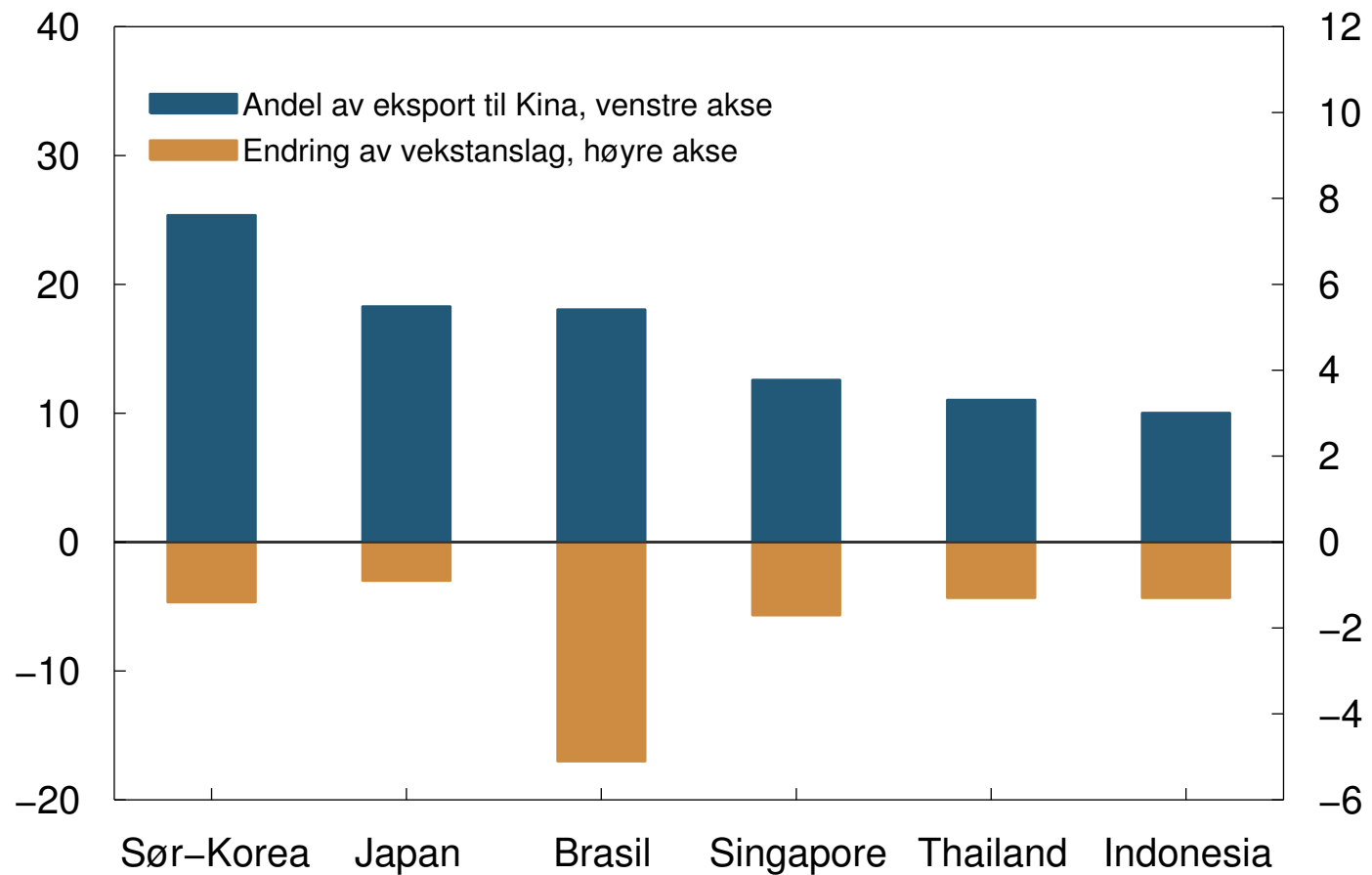
Kilder: BIS, Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 2 Nominell effektiv valutakurs i råvareeksporterende fremvoksende økonomier.
Indeks.¹⁾ Januar 2010=100. Januar 2010 – januar 2016

1) Fallende kurve betyr svakere valuta
Kilde: BIS

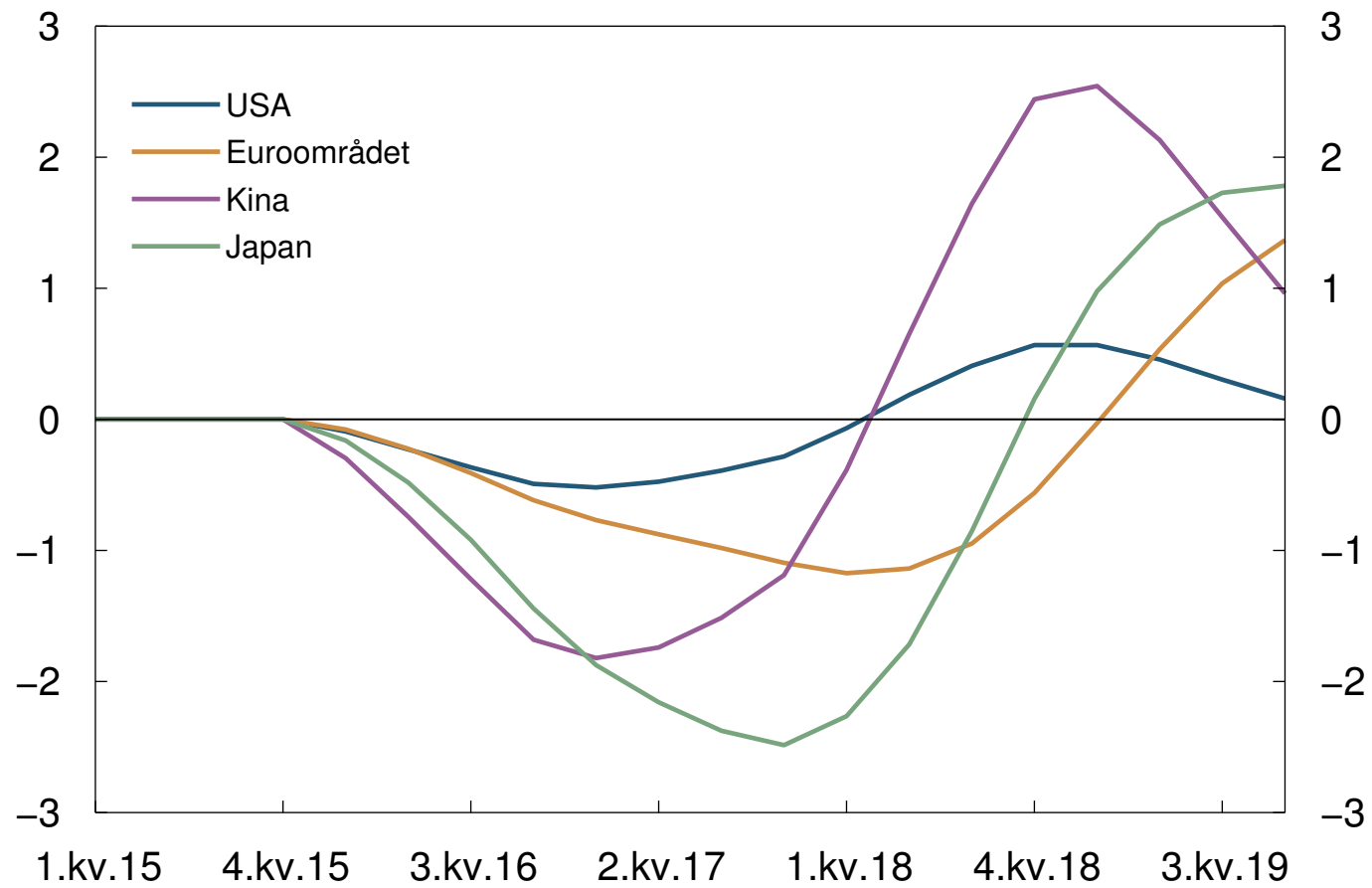
Figur 3 Eksport til Kina som andel av total eksport.¹⁾ Prosent. Endring i anslaget for BNP-vekst i 2016 fra PPR 1/15 til PPR 1/16. Prosentenheter

1) Tall fra 2014

Kilder: FN Comtrade og Norges Bank

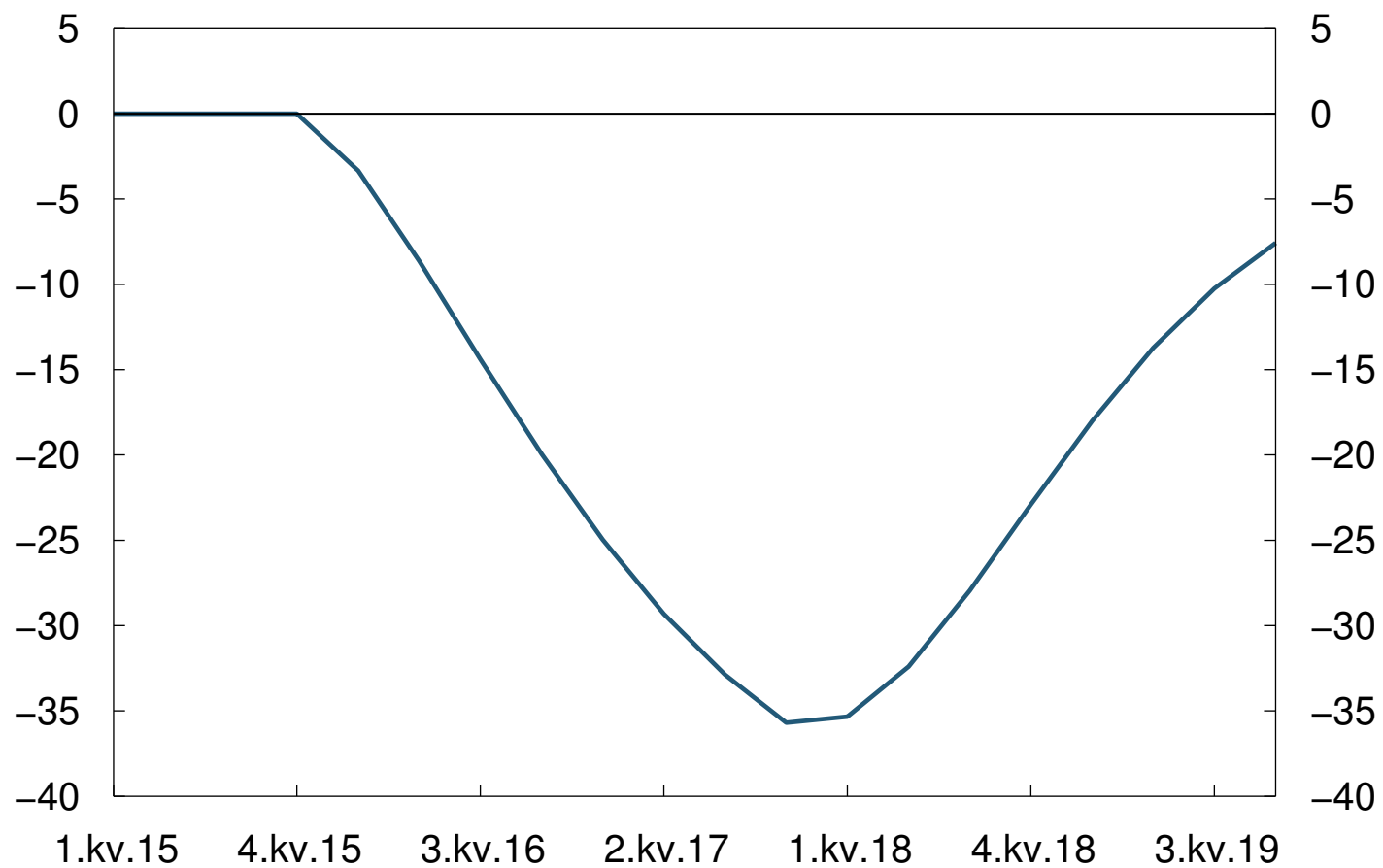
Figur 4 Effekt på BNP-vekst av 2 prosentenheter lavere vekst i fremvoksende økonomier utenom Kina. Endring i firekvartalersvekst sammenliknet med referansebanen. Prosentenheter. 1. kv. 2015 – 4. kv. 2019

Kilde: IMF Global Projection Model

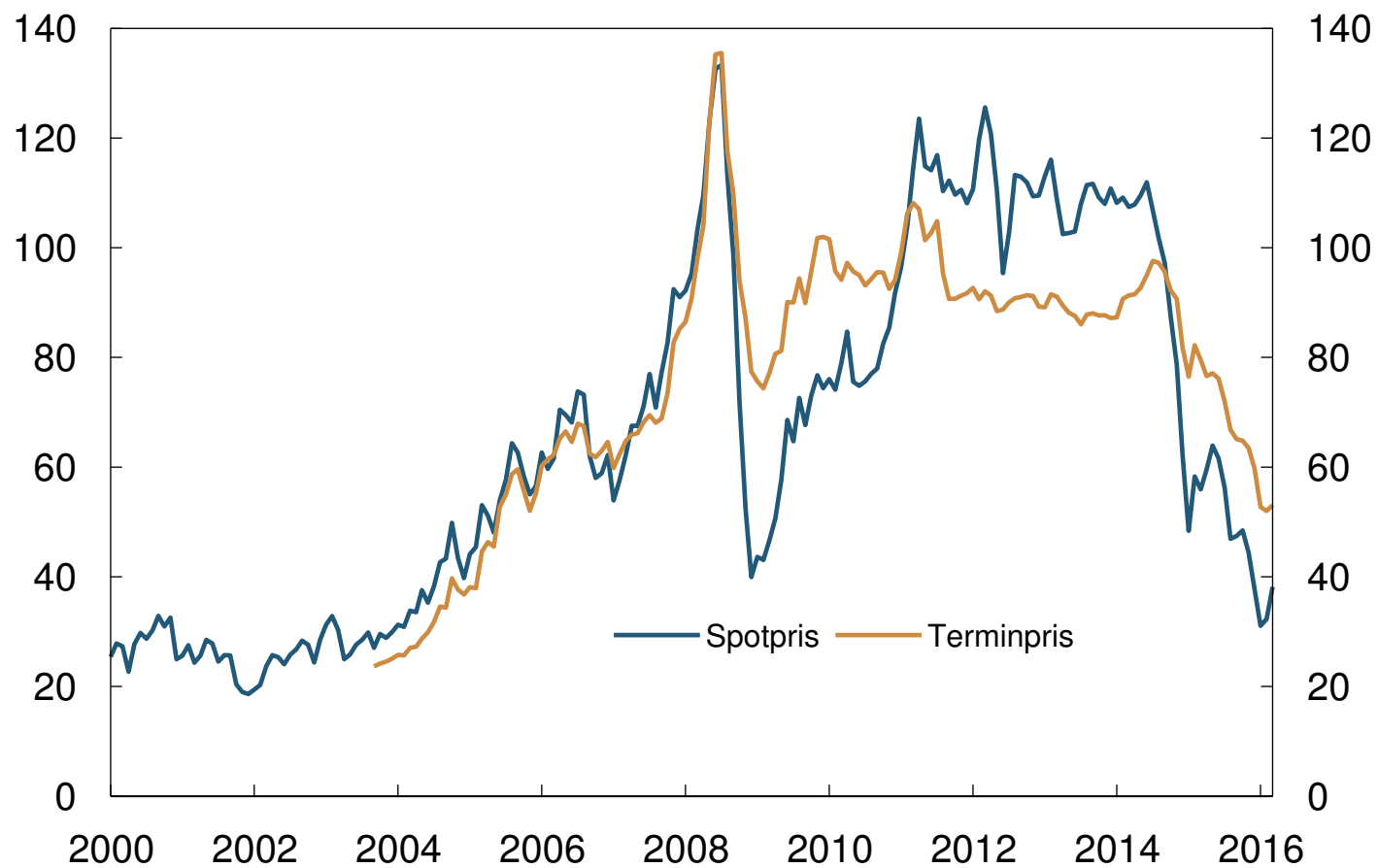
Figur 5 Effekt på oljeprisen av 2 prosentenheter lavere vekst i fremvoksende økonomier utenom Kina. Endring i prosent fra referansebanen.

1. kv. 2015 – 4. kv. 2019

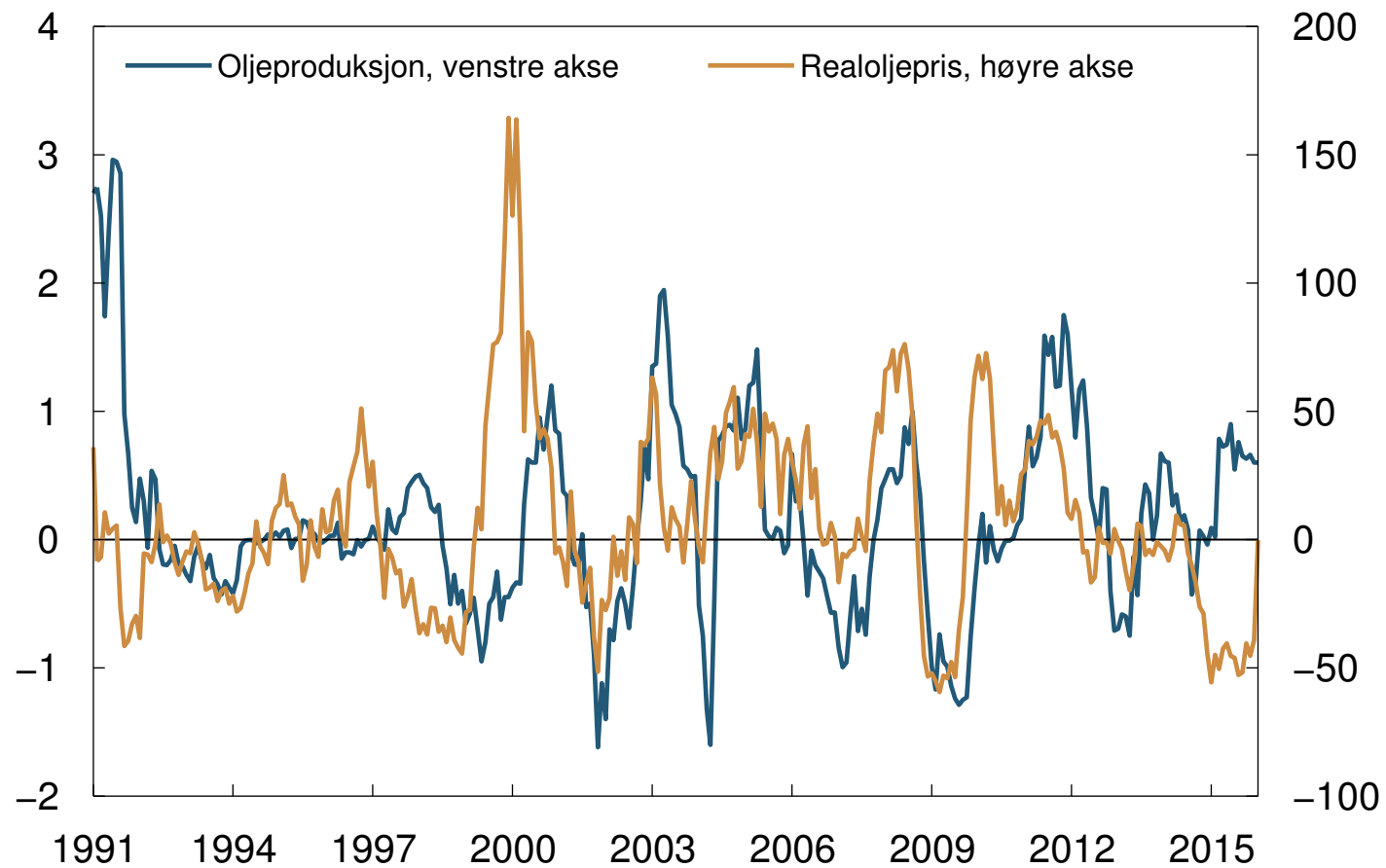
Kilde: IMF Global Projection Model

Figur 1 Oljepriser, Brent Blend. Spotpris og terminpris med levering om fem år.
USD/fat. Januar 2000 – mars 2016¹⁾

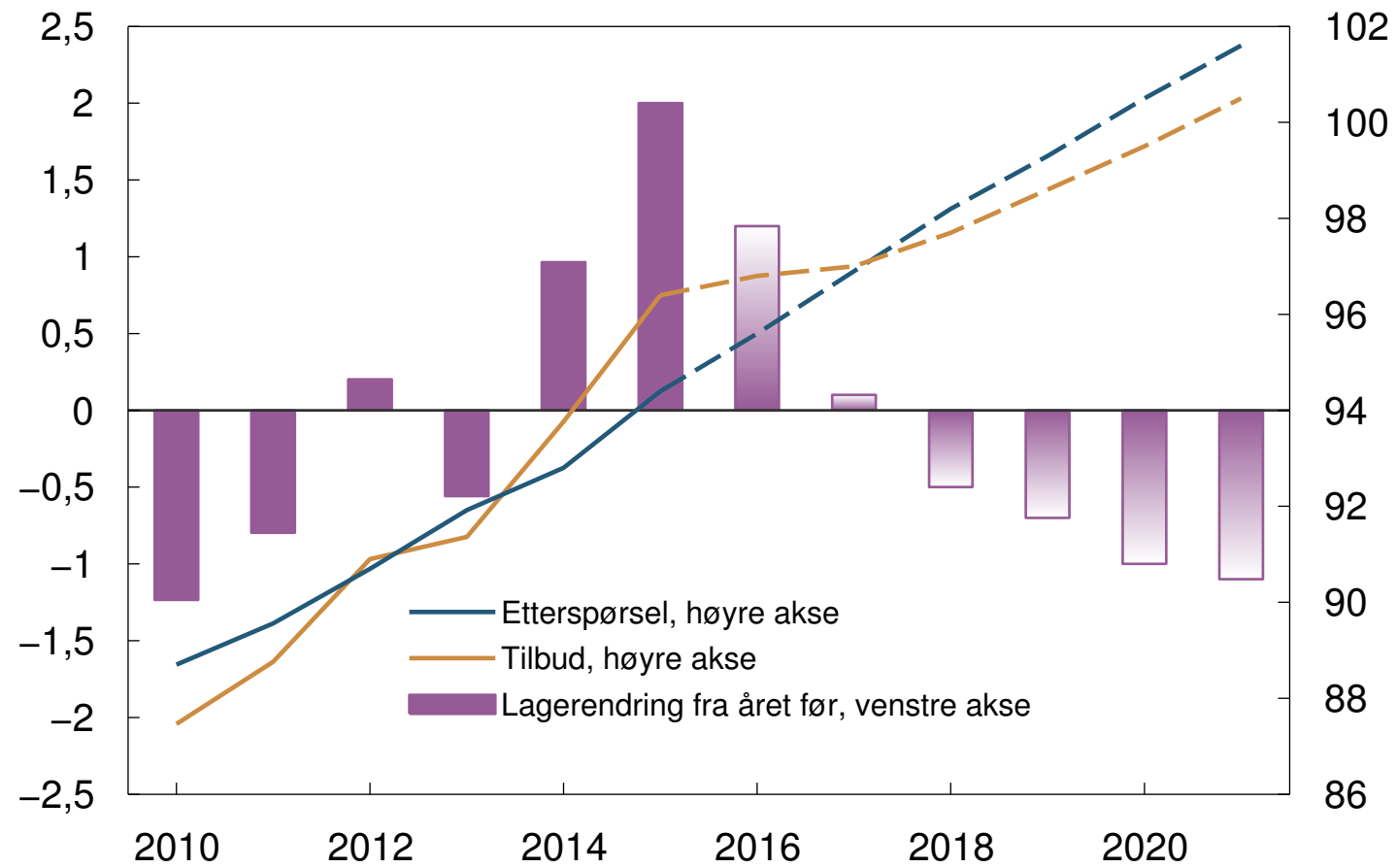
1) For mars 2016 benyttes gjennomsnittet av dagstall fra 1.-11. mars
Kilde: Thomson Reuters

Figur 2 Realoljepris.¹⁾ 2016–dollar per fat. Oljeproduksjon i Saudi–Arabia. Millioner fat per dag. Tolvmånedersendring. Prosent. Januar 1991 – februar 2016

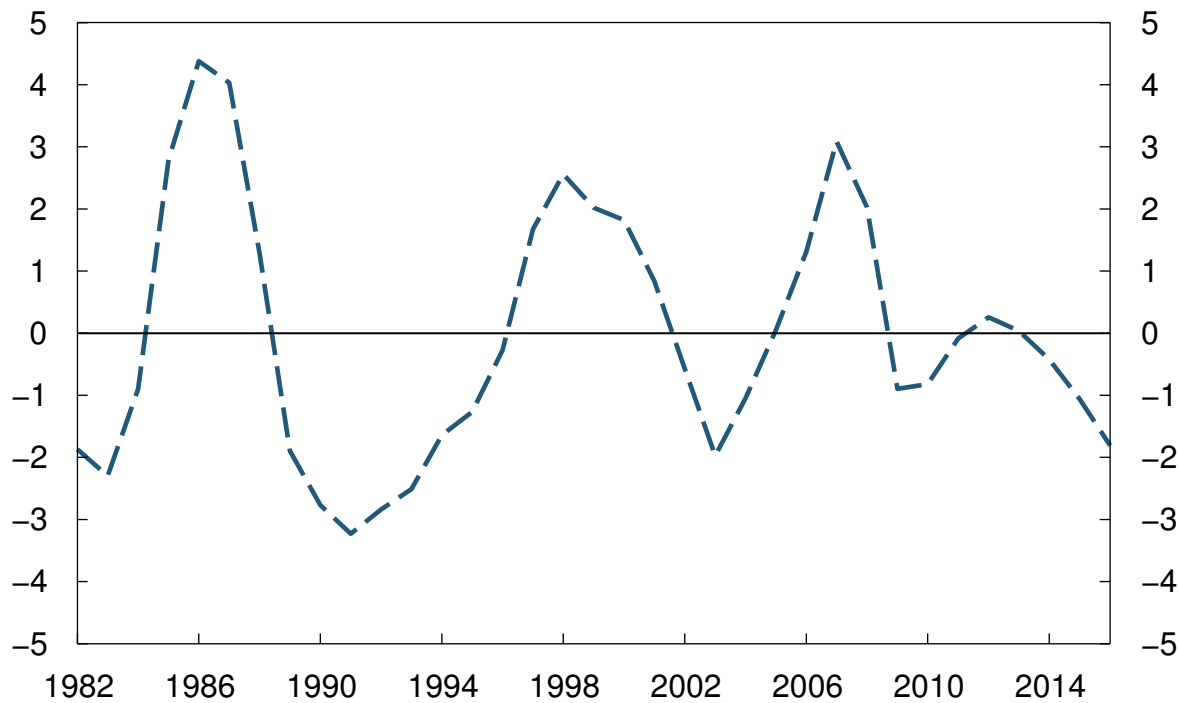
1) Deflatert med konsumprisindeksen for USA
Kilder: IEA og Thomson Reuters

Figur 3 IEAs hovedscenario for balanse i oljemarkedet.
 Millioner fat per dag. 2010 – 2021¹⁾

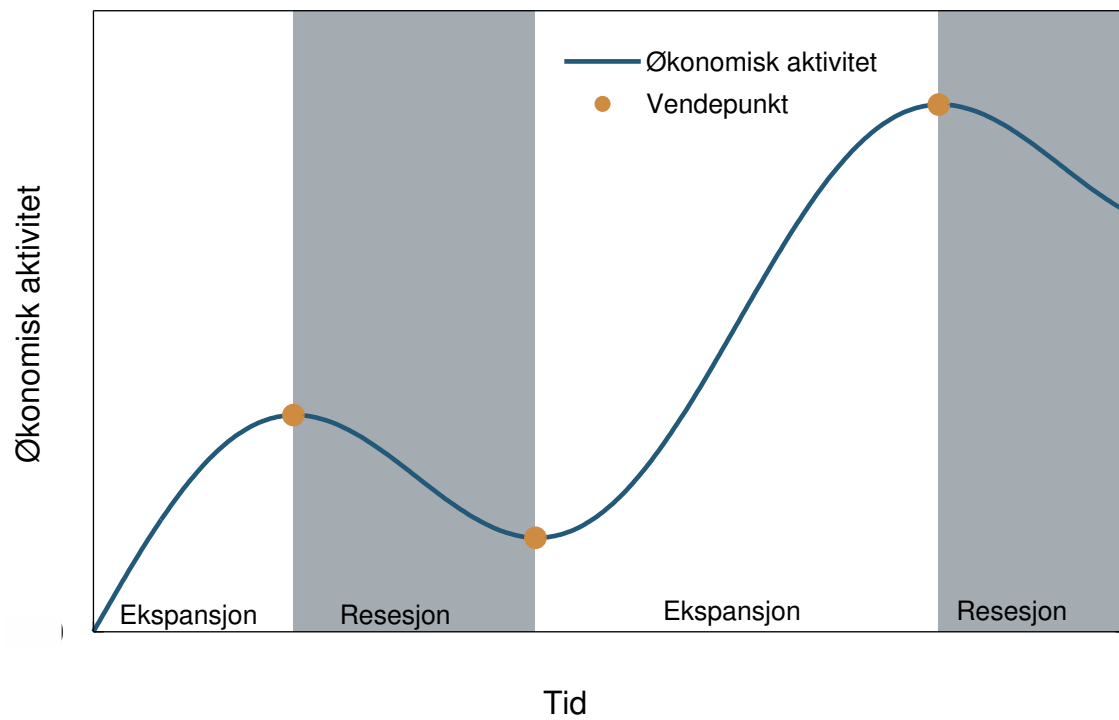
1) Anslag fra 2016
 Kilde: IEA Medium Term Oil Market Report 2016

Figur 1 Anslag på produksjonsgap.¹⁾
Nivå. Prosent. 1982 – 2016

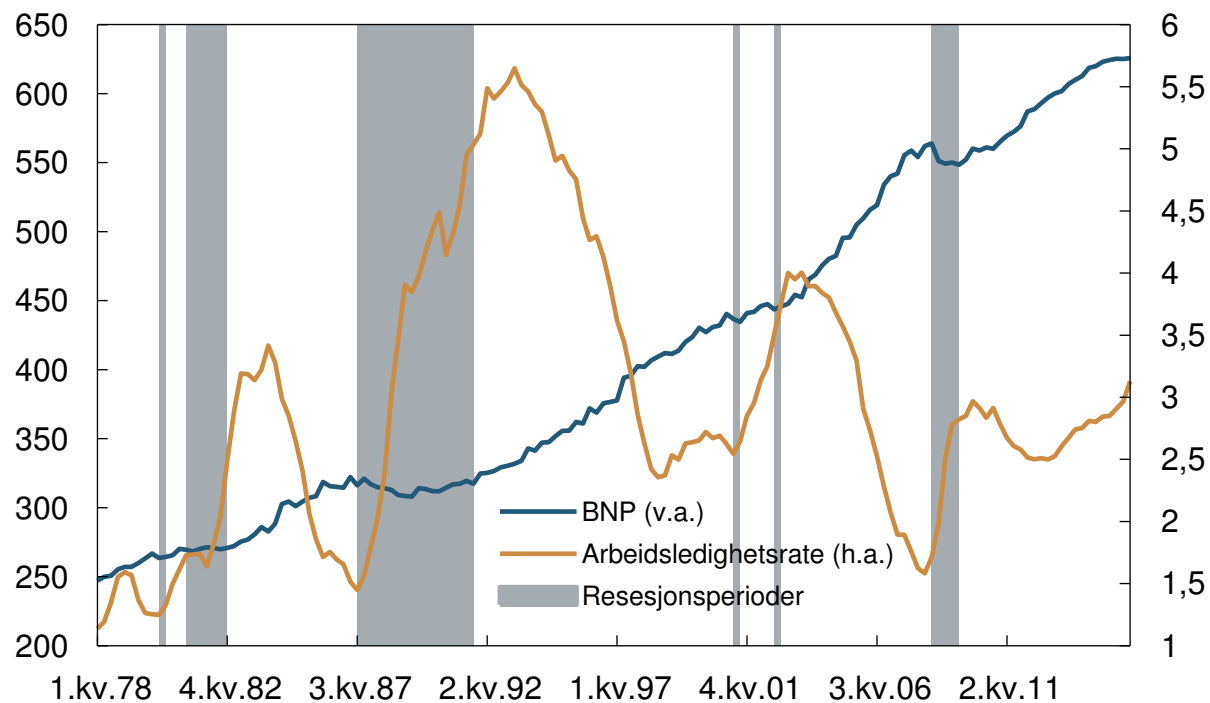

1) Produksjonsgapet måler den prosentvise forskjellen mellom BNP for Fastlands-Norge og anslått potensielt BNP for Fastlands-Norge
Kilde: Norges Bank

Figur 2 Konjunktursykelens faser.

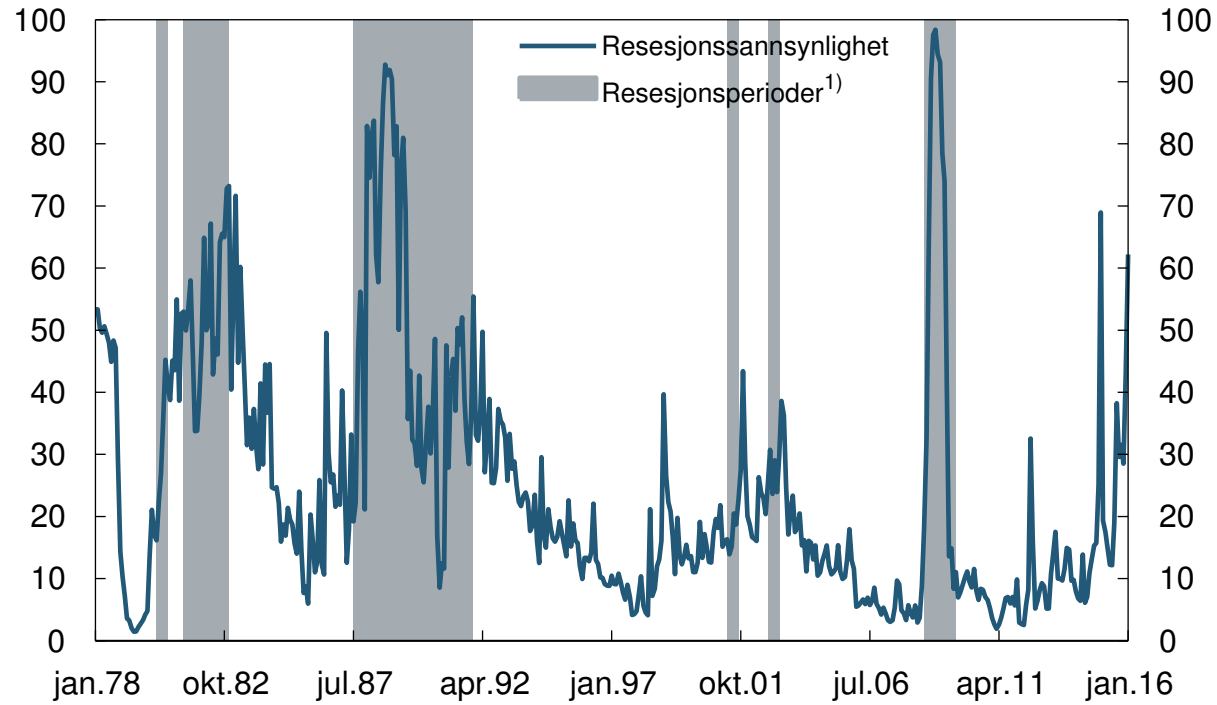

Figur 3 Resesjonsperioder¹⁾ i Norge sammen med BNP for Fastlands-Norge (milliarder kroner i faste priser) og registrert arbeidsledighet (prosent av arbeidsstyrken). Sesongjustert. 1. kv. 1978 – 4. kv. 2015

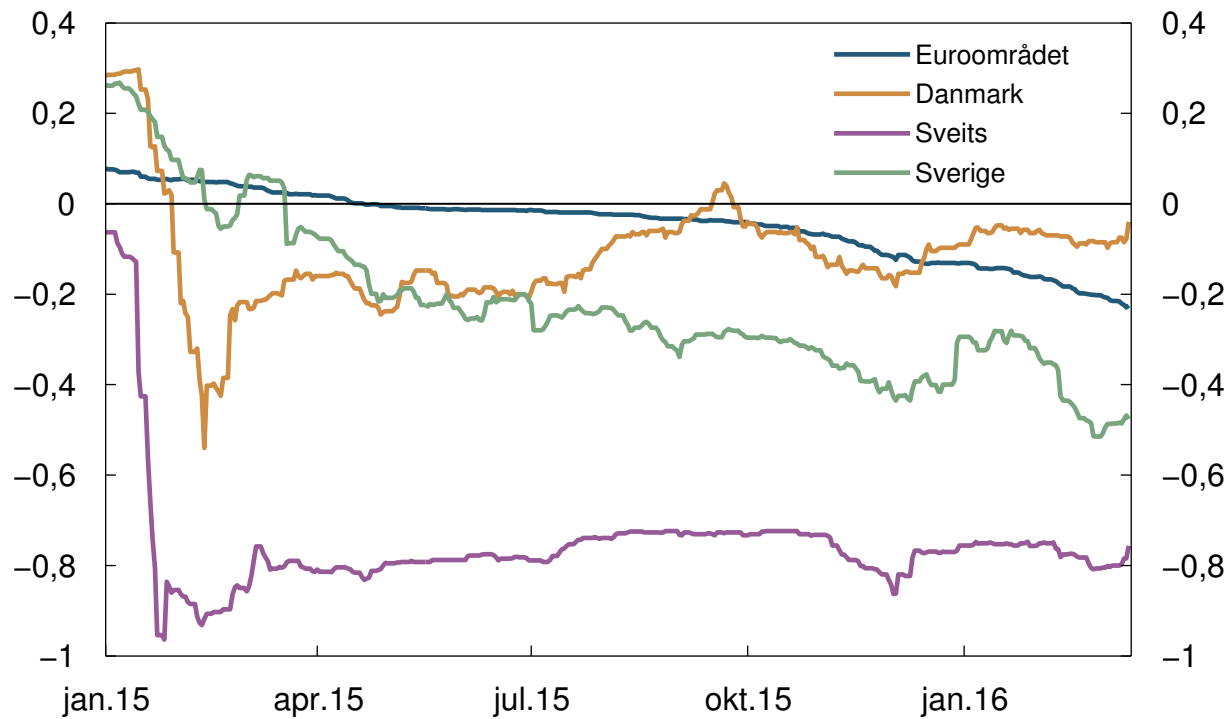
1) Datert i Aastveit, Jore og Ravazzolo (2016)
Kilder: NAV, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 4 Resesjonssansynligheter beregnet i sanntid med månedlig indikatormodell.
Prosent. Januar 1978 – januar 2016

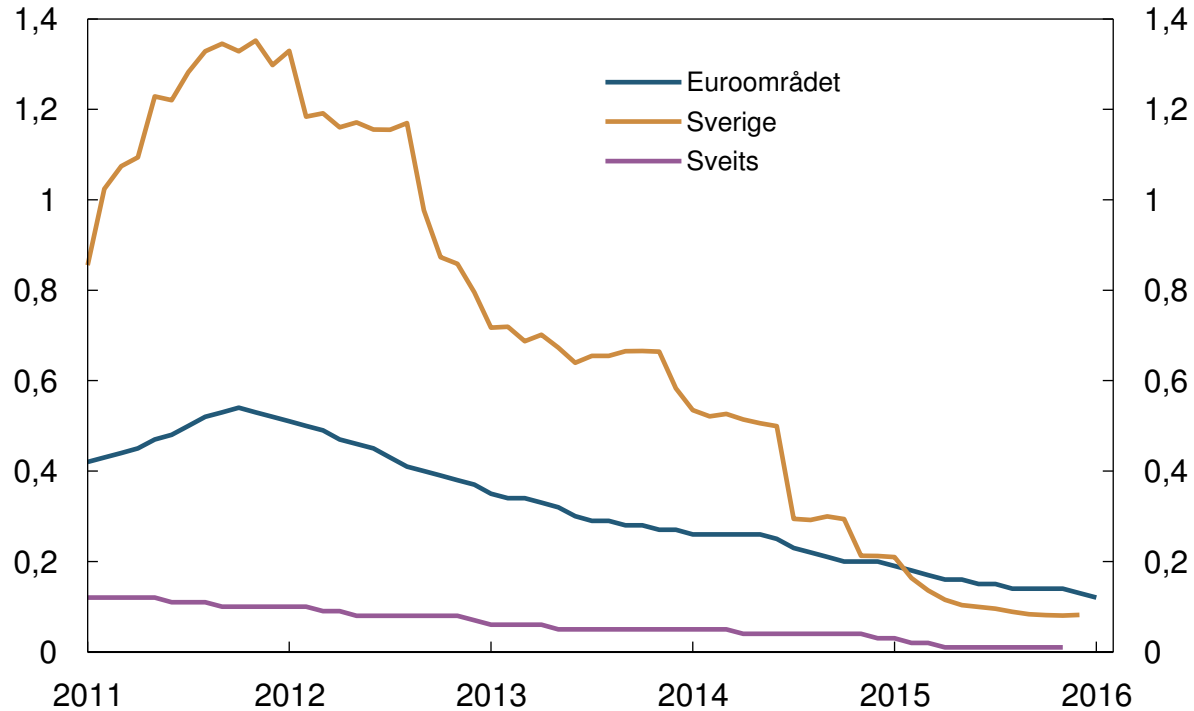
1) Datert i Aastveit, Jore og Ravazzolo (2016)
Kilde: Norges Bank

Figur 1 Tremåneders pengemarkedsrente.
Prosent. 1. januar 2015 – 11. mars 2016

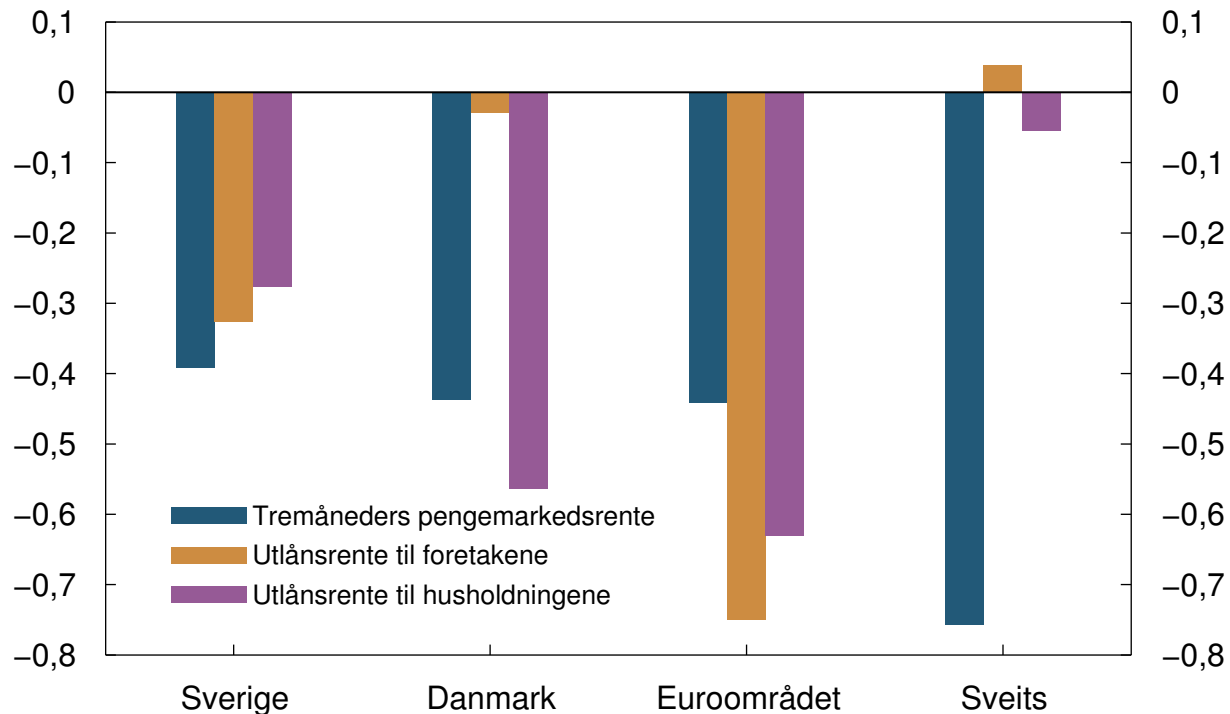
Kilde: Thomson Reuters

Figur 2 Innskuddsrenter for husholdninger.¹⁾
Prosent. Januar 2011 – januar 2016

1) Innskuddsrenter for nye avtaler. Serien for Sverige omfatter alle løpetider. Euroområdet og Sveits omfatter innskudd uten bindingstid. Serien for Sveits gjelder flere sektorer enn husholdninger.
Kilder: Statistiska centralbyrån, Den europeiske sentralbanken og den sveitsiske sentralbanken

Figur 3 Tremåneders pengemarkedsrenter og utlånsrenter til husholdninger¹⁾ og foretak²⁾. Prosentenheter. Endring fra måneden styringsrenten ble negativ³⁾

1) Nye utlån til boligformål fra banker og kredittforetak. Serien for Sveits gjelder nye fastrentelån med pant i fast eiendom (lånesektor ikke spesifisert)

2) Nye utlån til foretak fra banker (også kredittforetak for euroområdet). Serien for Sveits gjelder fastrente investeringslån.

3) Siste observasjon: 31. desember 2015 for pengemarkedsrenter og desember 2015 for utlånsrenter (november for Sveits)

Kilder: Thomson Reuters, Statistiska centralbyrån, Danmarks Nationalbank, den sveitsiske sentralbanken og Den europeiske sentralbanken